

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
*«ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ
ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ, ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑ»*

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

*“ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ 2030”- Ο συντονιστικός ρόλος της UNESCO, η συμμετοχή
του ΟΟΣΑ, της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Συμβουλίου της Ευρώπης*

ΒΑΡΒΑΡΑ ΔΗΛΑΡΗ (Α.Μ: ΜΠ15006)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ:

Φωτεινή Ασδεράκη, Επίκουρη Καθηγήτρια, Έδρα Jean Monnet στις Ευρωπαϊκές Πολιτικές για την Εκπαίδευση, Κατάρτιση, Έρευνα και Καινοτομία της ΕΕ, Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Πειραιώς

ΜΕΛΗ:

Άγγελος Κότιος, Καθηγητής, Κοσμήτορας Σχολής Οικονομικών, Επιχειρηματικών και Διεθνών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Παναγιώτης Γρηγορίου, Καθηγητής, Κοσμήτορας Σχολής Κοινωνικών Επιστημών, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ, 2017

Η Δηλάρη Βαρβάρα βεβαιώνω ότι το έργο που εκπονήθηκε και παρουσιάζεται στην υποβαλλόμενη διπλωματική εργασία είναι αποκλειστικά ατομικό δικό μου. Όποιες πληροφορίες και υλικό που περιέχονται και έχουν αντληθεί από άλλες πηγές, έχουν καταλλήλως αναφερθεί στην παρούσα διπλωματική εργασία. Επιπλέον, τελώ εν γνώσει ότι σε περίπτωση διαπίστωσης ότι δεν συντρέχουν όσα βεβαιώνονται από μέρους μου, μου αφαιρείται ανά πάσα στιγμή αμέσως ο τίτλος.

Πειραιάς, 20 Σεπτεμβρίου 2017

Δηλάρη Βαρβάρα

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Στον αείμνηστο πατέρα μου, που μου ενέπνευσε την αναζήτηση της γνώσης και στην οικογένειά μου, που στηρίζει τις προσπάθειές μου.

Στις προϊστάμενες, από την αρχή της διοικητικής μου πορείας, που με εμπιστεύτηκαν και μου έδωσαν την ευκαιρία να εργαστώ και να εμβαθύνω σε θέματα διεθνών οργανισμών και διεθνών σχέσεων.

Στους φίλους και συναδέλφους που ασχολούνται με τον τομέα των διεθνών οργανισμών και ιδιαίτερος της UNESCO, για την αγαστή συνεργασία.

Στους καθηγητές μου, του μεταπτυχιακού Διεθνείς και Ευρωπαϊκές Πολιτικές στην Εκπαίδευση, Έρευνα και Κατάρτιση, που μου έδωσαν την αφορμή για νέες αναζητήσεις.

Στους καθηγητές μου της τριμελούς επιτροπής, Κοσμήτορες κ.κ. Α. Κότιο και Π. Γρηγορίου.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες, στη Φωτεινή Ασδεράκη, Επίκουρη Καθηγήτρια στο Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών, της Σχολής Οικονομικών, Επιχειρηματικών και Διεθνών Σπουδών, του Πανεπιστημίου Πειραιώς, επιβλέπουσα της διπλωματικής μου εργασίας, για την εμπιστοσύνη, την ενθάρρυνση και την καθοδήγησή της, σε όλη τη διάρκεια των μεταπτυχιακών μου σπουδών.

Ο δρόμος της επιστήμης είναι επίπονος, αλλά το αποτέλεσμα δικαιώνει κάθε στιγμή δυσκολίας.

Ο κόσμος της γνώσης ανοίγεται απλόχερα σε όλους, αρκεί να το τολμήσουμε!

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΚΡΩΝΥΜΙΑ	1
ΓΛΩΣΣΑΡΙ	3
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	5
ABSTRACT	6
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
1.1. Πλαίσιο	7
1.2. Σκοπός της εργασίας	9
1.3. Ερευνητικά ερωτήματα	9
1.4. Υποθέσεις εργασίας	10
1.5. Μεθοδολογία της έρευνας	10
1.6. Δομή της εργασίας	12
2. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	14
2.1. Στόχος του κεφαλαίου	14
2.2. Θεωρητικό πλαίσιο. Η UNESCO και ο ρόλος της στην παγκόσμια διακυβέρνηση της εκπαίδευσης	14
2.3. Εκπαίδευση για Όλους, 1990-2015 (Education for All-EFA, 1990-2015).....	21
3. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	31
3.1. Στόχος του κεφαλαίου	31
3.2. Οι Στόχοι Βιώσιμη Ανάπτυξης (2015-2030): Περιβάλλον, Οικονομία, Κοινωνία.....	32
3.3. Σύνδεση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης με την Εκπαίδευση	35
3.4. Διαβουλεύσεις για τη μετά το 2015 Εκπαίδευση	37
3.5. Παγκόσμιο Φόρουμ για την Εκπαίδευση (Incheon Declaration).....	43
3.6. Διαμόρφωση του Στόχου 4 (SDG 4): Εκπαίδευση 2030.....	45
3.7. Εκπαίδευση 2030: Το Πλαίσιο Δράσης	48
4. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ	53
4.1. Στόχος του κεφαλαίου	53
4.2. Ο συντονιστικός ρόλος της UNESCO.....	53
4.3. Η Διοικούσα Επιτροπή Εκπαίδευση 2030	57
4.3.1. Αρμοδιότητες	57
4.3.2. Τα μέλη της Διοικούσας Επιτροπής	62
4.4. Παγκόσμια Έκθεση για την Παρακολούθηση της Εκπαίδευσης (Global Education Monitoring Report).....	64

4.5. UNESCO-UNECE (United Nations Economic Commission for Europe) και Εκπαίδευση 2030.	67
4.6. Περιφερειακές συναντήσεις	68
4.7. Περιφερειακοί και διακυβερνητικοί οργανισμοί (ΕΕ, ΣτΕ, ΟΟΣΑ).	70
4.7.1. ΟΟΣΑ.....	72
4.7.2. Ευρωπαϊκή Ένωση.....	75
4.7.3. Συμβούλιο της Ευρώπης.	77
4.8. Έκδοση υποστηρικτικού υλικού	79
5. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ	81
5.1. Γενικό πλαίσιο	81
5.2. Η Υλοποίηση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης στην Ελλάδα.	82
5.3. Η Εκπαίδευση 2030 στην Ελλάδα.	82
5.3.1. Υποστόχος 4.1	84
5.3.2. Υποστόχος 4.2	86
5.3.3. Υποστόχος 4.3	87
5.3.4. Υποστόχος 4.4	88
5.3.5. Υποστόχος 4.5	89
5.3.6. Υποστόχος 4.6	90
5.3.7. Υποστόχος 4.7	90
6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	93
ΠΡΟΤΑΣΗ	96
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	98

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΠΙΚΑΚΩΝ

Πίνακας 3.7-1: Πλαίσια της Παγκόσμιας Εκπαίδευσης	52
Πίνακας 4.3.1-1: Διοικούσα Επιτροπή Εκπαίδευση 2030	61

ΑΚΡΩΝΥΜΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΗΠΑ	Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
ΜΚΟ	Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις
ΟΗΕ	Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
ΣΒΑ	Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης
ΣτΕ	Συμβούλιο τη Ευρώπης
ΤΠΕ	Τεχνολογίες Πληροφοριών και Επικοινωνίας

ΑΓΓΛΙΚΑ

CoE	Council of Europe
CSOs	Civil Society Organizations
UN DESD	United Nations Decade of Education for Sustainable Development
E-9	The most highly populated countries of the South: Bangladesh, Brazil, Countries
	China, Egypt, India, Indonesia, Mexico, Nigeria, and Pakistan
ECOSOC	United Nations Economic and Social Council
EFA	Education for All
EFA SC	Education for All Steering Committee
EOSG	Executive Office of the Secretary General
ESD	Education for Sustainable Development
EX	Executive Board document
FFA	Framework for Action
GAP	Global Action Program
GCED	Global Citizenship Education
GEFI	Global Education First Initiative
GEM	Global Education Meeting for All
GEMR	Global Education Monitoring Report
GMR	Global Monitoring Report
HLG	High Level Group on EFA
HLPF	High Level Political Forum

IAP	International Advisory Panel on EFA
IBE	International Bureau of Education
IFSD	Institutional Framework for Sustainable Development
IIEP	International Institute for Educational Planning
ILO	International Organization of Labor
ISCED	International Standard Classification for Education
MDG's	Millennium Development Goals
ODA	Official Development Assistance
OECD	Organization of Economic Co-Operation and Development
OWG	Open Working Group
SDG's	Sustainable Development Goals
TAG	Technical Advisory Group for post-2015 indicators
TORs	Terms of Reference
TST	Technical Support Team
UIE	Institute for Education
UIS	Institute for Statistics
UN Women	United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women
UNDESA	United Nations Development Policy and Analysis Division
UNDP	United Nations Development Program
UNECE	United Nations Economic Commission for Europe
UNESCO	United Nations Educational, Scientific, Cultural Organization
UNFPA	United Nations Population Fund
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees
UNICEF	United Nations International Children's Emergency Fund
UNRIC	United Nations Regional Information Office
WCEFA	World Conference on Education for All
WEF	World Education Forum
WG	Working Group on EFA

ΓΛΩΣΣΑΡΙ

Αναπτυξιακοί Στόχοι της Χιλιετίας: μετάφραση από τον αγγλικό όρο Millennium Development Goals

Αριθμητισμός: μετάφραση από τον αγγλικό όρο Numeracy

Αρμοδιότητες: μετάφραση από τον αγγλικό όρο Terms of Reference

Γραμματισμός: μετάφραση από τον αγγλικό όρο Literacy

Δείκτες: μετάφραση από τον αγγλικό όρο Indicators

Δεξιότητες: μετάφραση από τον αγγλικό όρο Skills

Διακυβέρνηση: μετάφραση από τον αγγλικό όρο Governance

Διοικούσα Επιτροπή: μετάφραση από τον αγγλικό όρο Steering Committee

Δόμηση ικανοτήτων: μετάφραση από τον αγγλικό όρο Capacity-building

Ενδιαφερόμενα μέρη: μετάφραση από τον αγγλικό όρο Stakeholders

Εκπαίδευση για Όλους: μετάφραση από τον αγγλικό όρο Education for All

Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη: μετάφραση από τον αγγλικό όρο Education for Sustainable Development

Εκπαίδευση για την Παγκόσμια Ιδιότητα του Πολίτη: μετάφραση από τον αγγλικό όρο Education for Global Citizenship

Εκτελεστικό Γραφείο: μετάφραση από τον αγγλικό όρο Executive Board

Ικανότητες: μετάφραση από τον αγγλικό όρο Competences

Ισονομία: μετάφραση από τον αγγλικό όρο Equity

Καταπολέμηση του Βίαιου Εξτρεμισμού: μετάφραση από τον αγγλικό όρο Prevent Violent Extremism

Λογοδοσία: μετάφραση από τον αγγλικό όρο Accountability

Παρακολούθηση: μετάφραση από τον αγγλικό όρο Monitoring

Πλαίσιο Δράσης: μετάφραση από τον αγγλικό όρο Framework for Action

Οικειοποίηση: μετάφραση από τον αγγλικό όρο Ownership

Οργανισμός/φορέας θέσπισης προτύπων: μετάφραση από τον αγγλικό όρο Standard-setter

Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης: μετάφραση από τον αγγλικό όρο Sustainable Development Goals

Συν-διοργανωτές: μετάφραση από τον αγγλικό όρο Co-convenors

Συμπεριληπτικός: μετάφραση από τον αγγλικό όρο Inclusive

Συμπερίληψη: μετάφραση από τον αγγλικό όρο Inclusion

Στόχος: μετάφραση από τον αγγλικό όρο Goal

Υποστόχος: μετάφραση από τον αγγλικό όρο Target

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η εκπαίδευση, θεμελιώδες δικαίωμα για κάθε άνθρωπο, δημόσιο αγαθό και σημαντική δύναμη για την υποστήριξη του δικαιώματος στην ανάπτυξη, βρίσκεται στο κέντρο των προγραμμάτων της UNESCO από την ίδρυσή της. Η παρούσα εργασία επιχειρεί να καταγράψει ότι η UNESCO, ο μοναδικός εξειδικευμένος οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών για όλο το φάσμα της εκπαίδευσης, είναι ο επικεφαλής οργανισμός υλοποίησης της ατζέντας για την παγκόσμια εκπαίδευση, από την αρχή του κινήματος της Εκπαίδευσης για Όλους έως και την Εκπαίδευση 2030. Επιχειρεί επίσης να διερευνήσει, πώς οι πολιτικές της αντανακλώνται στα εθνικά εκπαιδευτικά συστήματα, μέσα από την υλοποίηση των προγραμμάτων της.

Στη Διακήρυξη του Ίντσεον, η οποία υιοθετήθηκε κατά το Παγκόσμιο Φόρουμ για την Εκπαίδευση το 2015, ανατέθηκε στην UNESCO ο συντονισμός για την υλοποίηση και παρακολούθηση του Στόχου 4, των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης. Η UNESCO προχώρησε στη σύσταση μιας συμπεριληπτικής, πολυ-εταιρικής Επιτροπής, στην οποία μετέχουν ο ΟΟΣΑ, η Ευρωπαϊκή Ένωση και το Συμβούλιο της Ευρώπης. Στην εργασία επιχειρείται να καταγραφεί συνεργασία αυτών των οργανισμών με την UNESCO, καθώς η συμμετοχή τους επεκτείνεται στο σχεδιασμό και τους μηχανισμούς παρακολούθησης.

Λέξεις κλειδιά: Εκπαίδευση, παγκόσμια εκπαίδευση, ανάπτυξη, UNESCO, βιώσιμη ανάπτυξη, περιφερειακοί οργανισμοί, συντονισμός, παρακολούθηση.

ABSTRACT

“EDUCATION 2030”-UNESCO’s coordinating role and the participation of the OECD, the European Union and the Council of Europe.

Education, a fundamental right for every human being, a public good as well as an important power to support the right to development, lies at the center of UNESCO's programs since its inception. This paper attempts to record that UNESCO, the only United Nations specialized agency for the whole spectrum of education, is the lead organization in implementing the global education agenda, from the beginning of the Education for All movement to Education 2030. It also seeks to investigate how its policies are reflected, through program implementation, on national education systems.

The Incheon Declaration, adopted at the World Education Forum in 2015, mandated UNESCO to implement and monitor SDG4, one of the Sustainable Development Goals. UNESCO set up an inclusive, multi-stakeholder Committee including OECD, the European Union and the Council of Europe. This paper attempts to record UNESCO’s cooperation with these organizations, as their participation extends to planning and monitoring mechanisms.

Key words: Education, global education, development, UNESCO, sustainable development, regional organizations, coordination, monitoring.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1. Πλαίσιο

Το 2015 αποτέλεσε έτος ορόσημο για την παγκόσμια κοινότητα καθώς, αφενός σηματοδότησε το τέλος των Αναπτυξιακών Στόχων της Χιλιετίας των Ηνωμένων Εθνών και αφετέρου, την υιοθέτηση του νέου πλαισίου, των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης, με χρονικό ορίζοντα εφαρμογής το 2030.

Το 2012, στην Παγκόσμια Διάσκεψη Κορυφής Rio+20 για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη, έγινε μια προσπάθεια αποτίμησης της εμπειρίας που αποκομίστηκε από την υλοποίηση των Αναπτυξιακών Στόχων της Χιλιετίας (Millennium Development Goals) που είχαν τεθεί το 2000. Στις συζητήσεις στις οποίες συμμετείχαν πολλοί εταίροι είτε στα διακυβερνητικά όργανα είτε στις παράλληλες συνεδρίες, διαπιστώθηκαν τα κενά και οι παραλήψεις του προηγούμενου πλαισίου δράσης, επισημάνθηκε ότι πρόκειται για μια ατζέντα που δεν έχει ολοκληρωθεί και χαρακτηρίστηκε ως “*unfinished business*”. Ως εκ τούτου, αποφασίστηκε η δημιουργία ενός νέου πλαισίου, το οποίο θα είχε οικουμενικό χαρακτήρα, λαμβάνοντας υπόψη ότι οι νέες προκλήσεις έχουν παγκόσμια διάσταση και αφορούν όλο τον πλανήτη.

Το 2013 ξεκίνησε η διαδικασία διαμόρφωσης νέων στόχων οι οποίοι θα εξειδικεύονται σε υποστόχους και θα συνοδεύονται από δείκτες υλοποίησης ποσοτικούς και ποιοτικούς. Η Ευρωπαϊκή Ένωση συμμετείχε στις συνομιλίες εστιάζοντας σε θέματα απασχόλησης αξιοπρεπούς εργασίας, κοινωνικής προστασίας, νεολαίας, εκπαίδευσης και πολιτισμού (European Union, 2013).

Το Σεπτέμβριο 2015, στην 70^η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, οι αρχηγοί κρατών υιοθέτησαν ομόφωνα τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης, οι οποίοι αποτελούν την παγκόσμια αναπτυξιακή ατζέντα έως το 2030, εφεξής αποκαλούμενη ως «Ατζέντα 2030». Τέθηκε έτσι το πλαίσιο, μέσα στο οποίο οι κυβερνήσεις θα χαράξουν τις πολιτικές τις οποίες θα υλοποιήσουν σε συνεργασία με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, έχοντας στόχο την εξάλειψη της φτώχειας και την κοινωνική ευημερία, σε όφελος του πλανήτη, ο οποίος φαίνεται να έχει ξεπεράσει τα όρια του.

Αναφορικά με την εκπαίδευση, υιοθετήθηκε ο Στόχος 4, συνοδευόμενος από επτά υποστόχους και τρία μέσα υλοποίησης, ο οποίος συνδέεται με την ποιοτική

εκπαίδευση και τις ευκαιρίες δια βίου μάθησης για όλους. Στη διαμόρφωση αυτού του στόχου, συνέβαλαν πολλοί δρώντες δεδομένου ότι, όπως αναφέρεται στο δικτυακό τόπο της UNESCO¹, προήλθε από εντατική διαδικασία διαβούλευσης. Τη διαδικασία αυτή οδήγησαν τα κράτη-μέλη, με ευρεία συμμετοχή των ενδιαφερομένων μερών, στην κινητοποίηση της οποίας συνέβαλε σημαντικά ο διεθνής οργανισμός.

Αφορμή για την πραγματοποίηση της παρούσας εργασίας, αποτέλεσε η υιοθέτηση του Πλαισίου Δράσης για την «Εκπαίδευση 2030» (Education 2030-Framework for Action), κατά την 38η Γενική Διάσκεψη της UNESCO, το Νοέμβριο του 2015, σε ειδική συνάντηση Υπουργών Παιδείας των κρατών-μελών του διεθνούς οργανισμού. Η «Εκπαίδευση 2030» εντάσσεται στο πλαίσιο των 17 Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (Sustainable Development Goals) και των 169 εξειδικευμένων υποστόχων (targets), οι οποίοι υιοθετήθηκαν το Σεπτέμβριο του 2015 από τη Σύνοδο Κορυφής κατά την 70^η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών και εφεξής αποτελούν τη νέα παγκόσμια αναπτυξιακή ατζέντα αποκαλούμενη ως «Ατζέντα 2030». Μεταξύ αυτών, ο Στόχος 4, ο οποίος εξειδικεύεται σε 7 υποστόχους αφορά την εκπαίδευση.

Αφορμή αποτέλεσε επίσης, η προσωπική μου ενασχόληση με τα θέματα Εκπαίδευσης της UNESCO, η συμμετοχή μου στις Γενικές Συνελεύσεις και άλλες διεθνείς συναντήσεις του οργανισμού καθώς και η ιδιότητά μου ως Εθνική Συντονίστρια του προγράμματος των Συνεργαζομένων Σχολείων με την UNESCO για την Ελλάδα.

Το εν λόγω θέμα παρουσιάζει ενδιαφέρον για περαιτέρω διερεύνηση καθώς τα κράτη-μέλη, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα, καλούνται να υλοποιήσουν, ως οι κύριοι δρώντες, τις συμφωνηθείσες δεσμεύσεις, που αποτέλεσαν προϊόν πολυμερών και πολυ-επίπεδων διαπραγματεύσεων. Κατά την επικείμενη 39^η Γενική Διάσκεψη της UNESCO το Νοέμβριο 2017, οι Υπουργοί Παιδείας καλούνται να συμμετάσχουν σε ειδική συνεδρία με θέμα την ενίσχυση της λογοδοσίας κατά την υλοποίηση της Εκπαίδευσης 2030 (Strengthening accountability in the implementation of SDG-4 Education 2030).

Σε αυτό το πλαίσιο, είναι σημαντικό να προσεγγιστεί ο νέος ρόλος της UNESCO στην προώθηση της νέας ατζέντας για την εκπαίδευση, τι χαρακτήρα έχει, πώς διαμορφώνεται στο πλαίσιο της ευρύτερης παγκόσμιας ατζέντας και ποιές νέες συνεργασίες έχουν προκύψει, δεδομένου ότι σε αντίθεση με τους Αναπτυξιακούς

¹ SDG Goal 4, στο: <http://en.unesco.org/gem-report/sdg-goal-4> (προσπελάστηκε 10.03.2017).

Στόχους της Χιλιετίας, οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης έχουν χαρακτήρα παγκόσμιο και αφορούν και τις ανεπτυγμένες και τις αναπτυσσόμενες χώρες. Συνεπώς, το τοπίο έχει αλλάξει, γεγονός που υπογραμμίζει και η ενεργός συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) [European Commission, 2016a] καθώς και του Συμβουλίου της Ευρώπης (ΣτΕ) και του Οργανισμού για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη (ΟΟΣΑ) στη διαμόρφωση και υλοποίηση της Ατζέντα 2030 των Ηνωμένων Εθνών.

Επίσης, ενδιαφέρον παρουσιάζει η λειτουργία της UNESCO, ως ο μοναδικός εξειδικευμένος οργανισμός των Ηνωμένων Εθνών, που καλύπτει όλες τις πτυχές της εκπαίδευσης καθώς και ο ρόλος της ως οργανισμός θέσπισης νομών (norm-setter), προτύπων (standard-setter) και δόμησης ικανοτήτων (capacity-building), υποστηρίζοντας το έργο των κρατών-μελών προκειμένου να επιτύχουν τους εκπαιδευτικούς στόχους στο εθνικό επίπεδο (UNESCO, 2017a).

1.2. Σκοπός της εργασίας

Η παρούσα εργασία εκπονήθηκε προκειμένου να δια φωτίσει ερωτήματα τα οποία εγείρονται αναφορικά με τον ρόλο της UNESCO στο σύγχρονο παγκόσμιο εκπαιδευτικό γίγνεσθαι. Φιλοδοξεί να διερευνήσει σε ποιο πλαίσιο διαμορφώνει ή και καθορίζει ο διεθνής οργανισμός την εκπαιδευτική πολιτική του και με ποιό τρόπο αυτή επηρεάζει τις εθνικές πολιτικές. Επίσης, η μελέτη επιδιώκει να φωτίσει τη διάδραση με άλλους διεθνείς και περιφερειακούς οργανισμούς (ΟΟΣΑ, ΣτΕ, ΕΕ) στη διαμόρφωση και υλοποίηση των πολιτικών.

Πιο συγκεκριμένα, επιχειρείται να διευκρινιστεί ποιος είναι ο ρόλος της UNESCO στη διαμόρφωση και υλοποίηση του Στόχου 4 για την Εκπαίδευση 2030, τις πρωτοβουλίες που αναλαμβάνει, τους μηχανισμούς διάχυσης των νομών και των στόχων, τη διαδικασία συντονισμού και παρακολούθησης που αναπτύσσει καθώς και τη συνεργασία με άλλους οργανισμούς.

1.3. Ερευνητικά ερωτήματα

Η UNESCO με τη λειτουργία της διαμορφώνει ένα πλαίσιο συμπεριφορών (normative framework) γύρω από κάθε αρμοδιότητά της. Βασική συνιστώσα αυτού του πλαισίου είναι η παραδοχή ότι *η εκπαίδευση αποτελεί θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα*.

Στο Στόχο 4 η έμφαση δίνεται στο *να διασφαλιστεί μια συμπεριληπτική και ισότιμη, ποιοτική εκπαίδευση και να προωθηθούν οι ευκαιρίες διά βίου μάθησης για όλους*.

1. Οδηγεί το πλαίσιο αυτό στην αλλαγή των πολιτικών της εκπαίδευσης και πώς οι αλλαγές αυτές ενσωματώνονται ή αντανακλώνται στα εθνικά συστήματα;
2. Είναι σημαντική η συμβολή της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του Συμβουλίου της Ευρώπης και του ΟΟΣΑ στην υλοποίηση της Εκπαίδευσης 2030;

1.4. Υποθέσεις εργασίας

Υ1: Το παγκόσμιο πλαίσιο της Εκπαίδευσης 2030, με την UNESCO στον συντονιστικό ρόλο, επηρεάζει τις εθνικές πολιτικές, αλλά όχι ομοιόμορφα.

Υ2: Ο ΟΟΣΑ, Η ΕΕ και το ΣτΕ παίζουν σημαντικό ρόλο στη διαδικασία υλοποίησης της Εκπαίδευσης 2030.

1.5. Μεθοδολογία της έρευνας

Η παρούσα εργασία βασίστηκε σε ποιοτική ανάλυση κειμένων που αντλήθηκαν μέσα από πρωτογενή έρευνα, κατά την οποία μελετήθηκαν επίσημα έγγραφα των Ηνωμένων Εθνών και της UNESCO, Διακηρύξεις σημαντικών Διασκέψεων, Εκθέσεις παρακολούθησης, έγγραφα πολιτικής (policy papers) και διοικητικά έγγραφα υπουργείων. Μελετήθηκαν επίσης, έγγραφα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του Συμβουλίου της Ευρώπης και του ΟΟΣΑ καθώς και εκθέσεις διεθνών οργανισμών. Επιπλέον, στοιχεία αντλήθηκαν από τις σημειώσεις της γράφουσας στο πλαίσιο της συμμετοχής της στις Γενικές Διασκέψεις και άλλες συναντήσεις της UNESCO, της συμμετοχής της ως μέλους στο Δίκτυο Εταίρων για το Παγκόσμιο Πρόγραμμα Δράσης για την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη (Global Action Program Partner Networks)² και ως Συντονίστριας του Δικτύου των Συνεργαζομένων Σχολείων με την UNESCO στην Ελλάδα³. Τέλος, αναζητήθηκαν στοιχεία σε ελληνική και ξένη αρθρογραφία και βιβλιογραφία.

Αρχικά, επελέγησαν επίσημα έγγραφα από τα οποία προκύπτει η αποστολή και ο ρόλος της UNESCO στο σύστημα των Ηνωμένων Εθνών. Αξιοποιήθηκαν κείμενα Διακηρύξεων τα οποία αποτελούν θεμέλιο λίθο για θέματα εκπαίδευσης και πιο συγκεκριμένα της Εκπαίδευσης για Όλους, όπως η Διακήρυξη στο Ζομτιέν, το Πλαίσιο του Ντακάρ, η Συμφωνία του Μουσκάτ, η Διακήρυξη του Ίντσεον, το

² Τα μέλη του δικτύου στο: <http://en.unesco.org/gap/partner-networks/members> (προσπελάστηκε 08.04.2017)

³ Οι Εθνικοί Συντονιστές του Δικτύου στο: <https://aspnet.unesco.org/en-us/Pages/Country-Coordination.aspx> (προσπελάστηκε 08.04.2017)

Πλαίσιο Δράσης της Εκπαίδευσης 2030. Από τις Εκθέσεις, αντλήθηκαν στοιχεία για την πορεία υλοποίησης των θεματολογίων για την Παγκόσμια Εκπαίδευση MDG2, EFA και SDG4 καθώς συνδέονται άμεσα με τη λειτουργία της UNESCO. Τέλος ζητήθηκαν συνεντεύξεις.

Κατόπιν αναζήτησης βιβλιογραφικών πηγών διαπιστώθηκε ότι δεν υπάρχουν αρκετές αναφορές στο ρόλο της UNESCO στην «Εκπαίδευση 2030», λόγω ίσως του γεγονότος ότι έχουν περάσει μόνον δύο έτη από την έναρξη της νέας ατζέντας.

Η Collette Chabott, το 2003, στο βιβλίο της με τίτλο *“Constructing Education for Development: International Organizations and Education for All”*, αναφέρεται στο Παγκόσμιο Φόρουμ για την Εκπαίδευση του 1990 ως μελέτη περίπτωσης, προκειμένου να διερευνήσει την επίδραση του οργανωσιακού πεδίου της διεθνούς ανάπτυξης, στην κατασκευή της ιδέας της εκπαιδευτικής ανάπτυξης, εστιάζοντας κυρίως στην προέλευση παρά στην υλοποίηση αυτού του φόρουμ ή του Παγκόσμιου Φόρουμ για την Εκπαίδευση στο Ντακάρ, δέκα χρόνια μετά.

Η Αναστασία Χριστοδούλου, το 2012, στο βιβλίο της με τίτλο *«Παιδεία, εκπαίδευση, αξίες. Σημειωτική προσέγγιση»*, αναφέρεται στις επιρροές που δέχεται η εκπαίδευση από τη διεθνή ατζέντα η οποία περιλαμβάνει πολιτικές, προτάσεις και κατευθύνσεις. Επισημαίνει την ανάγκη να δημιουργηθεί ένα εκπαιδευτικό περιβάλλον, που θα βασίζεται και θα προωθεί τις αξίες και τονίζει τους σκοπούς της εκπαίδευσης σε σχέση με το διεθνές πλαίσιο, εστιάζοντας στην ανάλυση κειμένων μεταξύ των οποίων και η Έκθεση της UNESCO (Delors) για την εκπαίδευση στον 21^ο αι.

Οι Robert J. Didham & Paul Ofei-Manu, το 2015, στο κεφάλαιο (IV) με τίτλο *“The role of education in the sustainable development agenda: Empowering a learning society for sustainability through quality education”*, της συλλογικής έκδοσης *“Achieving the Sustainable Development Goals: From Agenda to Action”*, επισημαίνουν ότι η ποιότητα στην εκπαίδευση, ωθεί περισσότερο στην οικονομική ανάπτυξη από ότι στην αύξηση του μορφωτικού επιπέδου. Η εκπαίδευση είναι κάτι περισσότερο από ένας αυτόνομος στόχος καθώς αποτελεί ένα οριζόντιο μέσο υλοποίησης προκειμένου να ενισχυθούν τα επιτεύγματα των άλλων στόχων. Διαπραγματεύονται κυρίως το περιεχόμενο της εκπαίδευσης στο πλαίσιο της ευρύτερης αναπτυξιακής ατζέντας και επικεντρώνονται στο πως αυτή μπορεί να συμβάλλει μέσω της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ESD) στο να γίνουν οι

μαθητευόμενοι αποτελεσματικοί παράγοντες κοινωνικής αλλαγής. Επιπλέον, αναφέρονται σε έναν στρατηγικό τομέα της UNESCO, την Εκπαίδευση για την Παγκόσμια Ιδιότητα του Πολίτη (GCED), η οποία προέκυψε ως προτεραιότητα της Πρωτοβουλίας του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών, “Education First” (2012).

Ο Leon Tickly, το 2016, στο άρθρο του με τίτλο *“Education for All as a Global Regime of Educational Governance: Issues and Tensions”*, μελετάει το κίνημα της Εκπαίδευσης για Όλους, ως ένα διεθνές καθεστώς εκπαιδευτικής διακυβέρνησης από το 1990-2005. Αναφέρεται στα σημαντικά γεγονότα που οδήγησαν στο κίνημα της Εκπαίδευσης για όλους, το οποίο μπορεί να κατανοηθεί καλύτερα σαν ένα παγκόσμιο καθεστώς. Αναλύει τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν για την υλοποίηση του Πλαισίου Δράσης του Ντακάρ, για το οποίο ανατέθηκε στην UNESCO να δημιουργήσει τον κατάλληλο μηχανισμό για την παρακολούθηση, όπως η Παγκόσμια Έκθεση Παρακολούθησης (Global Monitoring Report) και Επιτροπές, όπως η Ομάδα Υψηλού Επιπέδου (High Level Group). Μεταξύ Ζομπιέν (1990) και Ντακάρ (2000) υπάρχει συνέχεια γεγονόσ που αντανακλά κάποια επιτυχία από τη μεριά της UNESCO καθώς επιβεβαιώνεται μια πιο ολιστική προσέγγιση της βασικής εκπαίδευσης.

Ο Jorge Osorio-Vargas, το 2016, σε άρθρο του με τίτλο *“Access to quality education, the new paradigm”*, αναφέρεται στον Στόχο 4 (SDG4) επισημαίνοντας ότι καθώς η καθολική πρόσβαση στην εκπαίδευση δεν έχει επιτευχθεί, είναι επιτακτικό να επιταχυνθούν οι δράσεις παγκοσμίως σε επίπεδο πολιτικό, θεσμών και χρηματοδότησης καθώς η σημερινή εποχή απαιτεί λύσεις δημιουργικές και βιώσιμες. Στην εκπαίδευση υπάρχουν ανισότητες ανάμεσα σε χώρες με υψηλό πολιτιστικό κεφάλαιο και σε ομάδες των οποίων τα δικαιώματα για μια συμπεριληπτική και ποιοτική εκπαίδευση έχουν παραβιαστεί. Συνεπώς, ο Στόχος 4 θα πρέπει να πλαισιωθεί πολιτικά, στηρίζοντας τα κράτη-μέλη, προκειμένου να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα, ώστε να υπάρξει πρόοδος ως προς την ισονομία και τη δικαιοσύνη στην εκπαίδευση.

1.6. Δομή της εργασίας

Το πρώτο κεφάλαιο αναφέρεται στην αποστολή της UNESCO και το ρόλο της στο διεθνές πλαίσιο, ως τον εξειδικευμένο οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών για την

εκπαίδευση. Περιγράφεται το θεωρητικό πλαίσιο μέσα στο οποίο διαμορφώνει την πολιτική της σε σχέση με τα κράτη-μέλη και τους λοιπούς δρώντες γύρω από την εκπαίδευση καθώς και την επίδραση αυτών στις εθνικές πολιτικές. Επισημαίνεται η σχέση της UNESCO με το κίνημα της Εκπαίδευσης για Όλους, από το πρώτο Παγκόσμιο Φόρουμ το 1999 στο Ζομπιέν και πώς αυτό εξελίχτηκε.

Το δεύτερο κεφάλαιο αναφέρεται στη νέα παγκόσμια Ατζέντα 2030 και τους Στόχους για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (SDGs), το πλαίσιο και τη διαδικασία μέσα από την οποία διαμορφώθηκε και η σύνδεση με τον 4ο στόχο για την εκπαίδευση (SDG4). Επισημαίνεται η ανάθεση στην UNESCO του συντονισμού όλων των ενδιαφερομένων μερών και κυρίως των κρατών-μελών για την υλοποίηση του Προγράμματος «Εκπαίδευση 2030» και την εφαρμογή του Πλαισίου Δράσης που το υποστηρίζει. Επίσης, διερευνάται περαιτέρω η διαδικασία διαβουλεύσεων για την εκπαίδευση, πριν από την τελική υιοθέτηση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης, που αποτελούν την αναπτυξιακή ατζέντα έως το 2030, λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα της Συνόδου Κορυφής στο Ρίο και τις Εκθέσεις προόδου στο πλαίσιο της Εκπαίδευσης για Όλους. Επίσης, παρουσιάζεται πώς προέκυψε το Πλαίσιο Δράσης, το περιεχόμενό του και η σύνδεση της εκπαίδευσης με τη νέα παγκόσμια Ατζέντα 2030.

Στο τρίτο κεφάλαιο επιχειρείται να διερευνηθεί αν UNESCO διατηρεί το συντονιστικό ρόλο της στη νέα ατζέντα, ως ο εκπαιδευτικός, πολιτιστικός και επιστημονικός βραχίονας των Ηνωμένων Εθνών, τι σχέδιο εκπονεί για τον απαραίτητο συντονιστικό μηχανισμό, με ποιους συνεργάζεται, τι εργαλεία αναπτύσσει, τόσο για την υλοποίηση όσο και για την παρακολούθηση της εφαρμογής του Στόχου 4. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στη συμβολή της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του Συμβουλίου της Ευρώπης και του ΟΟΣΑ στην υλοποίηση της Εκπαίδευσης 2030.

Στο τέταρτο κεφάλαιο, διερευνάται το πλαίσιο υλοποίησης της Εκπαίδευσης 2030 σε εθνικό επίπεδο. Τι κατευθύνσεις δίνονται από την UNESCO, σε ποιους απευθύνονται, τι αφορούν. Το κεφάλαιο ολοκληρώνεται με τη μελέτη περίπτωσης που αφορά την Ελλάδα.

2. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

2.1. Στόχος του κεφαλαίου

Στόχος του πρώτου Κεφαλαίου είναι να αναδειχθεί ο ρόλος της UNESCO στην παγκόσμια διακυβέρνηση της εκπαίδευσης. Αρχικά, ερευνάται πώς διαμορφώνεται η πολιτική της σε σχέση με τα κράτη-μέλη και τους λοιπούς δρώντες γύρω από την εκπαίδευση, τι εργαλεία χρησιμοποιεί για την υλοποίηση των προγραμμάτων της και αν μέσα από αυτά επηρεάζεται ο σχεδιασμός των εθνικών πολιτικών. Έπειτα, διερευνάται η σχέση της UNESCO με το κίνημα της Εκπαίδευσης για Όλους, από την πρώτο Παγκόσμιο Φόρουμ το 1999 στο Ζομτιέν, το 2000 στο Ντακάρ, το 2015 στο Ίντσεον και πώς αυτό εξελίχτηκε μέσα από τη λειτουργία της αλλά και τη συνεργασία της με άλλους δρώντες. Στη συνέχεια, επισημαίνεται η ανάθεση στην UNESCO ο συντονισμός όλων των ενδιαφερομένων μερών και κυρίως των κρατών-μελών για την υλοποίηση του Προγράμματος «Εκπαίδευση 2030» και την εφαρμογή του Πλαισίου Δράσης που το υποστηρίζει. Τέλος, τα ανωτέρω αναλύονται με βάση τη θεωρία της παγκόσμιας διακυβέρνησης.

2.2. Θεωρητικό πλαίσιο. Η UNESCO και ο ρόλος της στην παγκόσμια διακυβέρνηση της εκπαίδευσης

Η έννοια της παγκόσμιας διακυβέρνησης αναδύθηκε σχετικά πρόσφατα ως μία εναλλακτική προσέγγιση του κρατικο-κεντρικού τρόπου με τον οποίο αντιλαμβανόμασταν ότι κυβερνώνται τα παγκόσμια θέματα (Tikly 2016, σ.39). Η παγκόσμια διακυβέρνηση αποτελεί διεθνές καθεστώς. Σύμφωνα με τον κλασικό ορισμό του Krasner *«τα διεθνή καθεστώτα ορίζονται ως δέσμες από άρρητες ή ρητές αρχές, νόρμες, κανόνες και διαδικασίες λήψης αποφάσεων, γύρω από τις οποίες συγκλίνουν οι προσδοκίες των δρώντων σε μια δεδομένη περιοχή των Διεθνών Σχέσεων»* (Krasner, 1983:2). Η παγκόσμια διακυβέρνηση είναι ένα ευρύτερο καθεστώς από ότι οι διεθνείς οργανισμοί, καθώς περιλαμβάνει διαδικασίες, πολλούς δρώντες, ανάμεσα στους οποίους και οι εθνικές κυβερνήσεις, ΜΚΟ, κινήματα των πολιτών. Καθώς όμως η διαδικασία της επίλυσης προβλημάτων μέσα από συνεργασίες, που είναι και το κέντρο της παγκόσμιας διακυβέρνησης, λαμβάνει χώρα στο πλαίσιο των διεθνών οργανισμών, τους καθιστά αυτομάτως και το κεντρικό

στοιχείο στις διαδικασίες και τις ρυθμίσεις της παγκόσμιας διακυβέρνησης (Weiss και Kamran, 2009, στον Heywood A. , 2013, p. 704). Χαρακτηριστικό των διεθνών οργανισμών αποτελούν οι κανόνες με τους οποίους διαχειρίζονται τις σχέσεις των μελών τους και οι οποίοι εφαρμόζονται μέσα από μια επίσημη δομή. Οι διεθνείς οργανισμοί θεωρούνται επίσης εργαλεία ή πεδία ή δρώντες. Στην περίπτωση που λαμβάνονται ως εργαλεία, αναπτύσσουν μηχανισμούς τους οποίους τα κράτη αξιοποιούν για να προωθήσουν τα συμφέροντα τους (Rittberger και Zangl, στον Heywood A. 2013, σ.703).

Σύμφωνα με τον Baker (2006)⁴, το Σύστημα των Ηνωμένων Εθνών προκειμένου να προωθήσει την αειφόρο ανάπτυξη εισέρχεται σε όλους τους τομείς της διεθνούς διακυβέρνησης. Ανάμεσα στους είκοσι οργανισμούς των Ηνωμένων Εθνών που συμμετέχουν στην παγκόσμια διακυβέρνηση της αειφόρου ανάπτυξης συγκαταλέγεται και η UNESCO (Rogers et. al., 2008, όπως αναφέρεται στους Pisano, Endl, and Berger, 2012).

Ο καταστατικός χάρτης της UNESCO αναθέτει στο οργανισμό «να καθιερώσει τη συνεργασία μεταξύ των εθνών για να προωθήσει το ιδανικό της ισότητας των εκπαιδευτικών ευκαιριών ανεξάρτητα από τη φυλή, το φύλο ή οποιαδήποτε διάκριση οικονομική ή κοινωνική (UNESCO, 2016a, Article I,2b). Προς το σκοπό αυτό, οι αρχές και τα πρότυπα για το δικαίωμα στην εκπαίδευση που καθορίζονται από τις διεθνείς πράξεις παρέχουν μια κανονιστική βάση για δράση. Το κανονιστικό πλαίσιο για το δικαίωμα στην εκπαίδευση επιβεβαιώνεται στη διεθνή νομοθεσία και ειδικότερα στη Σύμβαση κατά των διακρίσεων στην εκπαίδευση. Ανάλογες διατάξεις περιέχει και το διεθνές Σύμφωνο για τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα (άρθρο 13).

Παρά το γεγονός ότι οι Συμβάσεις και οι διεθνείς Συνθήκες αποτελούν τη βάση του διεθνούς δικαίου, εργαλεία όπως διακηρύξεις, κατευθυντήριες γραμμές και αρχές που υιοθετούνται σε διεθνές επίπεδο, συμβάλλουν στην κατανόηση, την εφαρμογή και την ανάπτυξη τους. Επιπλέον, μολονότι οι συστάσεις και οι διακηρύξεις έχουν μόνον ηθική ισχύ, αντανακλούν τις πολιτικές δεσμεύσεις των Κρατών και οι κυβερνήσεις θα πρέπει να λάβουν μέτρα για να τους προσδώσουν αποτελεσματικό χαρακτήρα, μέσα από την εθνική νομοθεσία. Η δομή του διεθνούς συστήματος είναι μεταβαλλόμενη ανάλογα με τα διυποκειμενικά νοήματα και τις

⁴ Η αναφορά στους Pisano, U., Endl, A. and Berger G., 2012.

συλλογικές αντιλήψεις των δρώντων. Ο κονστρουκτιβισμός επισημαίνει ότι οι διεθνείς σχέσεις είναι μια κατασκευή των ανθρώπων καθώς οι ιδέες μπορούν να αλλάξουν την οργάνωση της παγκόσμιας πολιτικής, διαμορφώνοντας ταυτόχρονα την ταυτότητα και τα συμφέροντα των κρατών (Ασδεράκη, 2008, σελ. 126).

Σύμφωνα με την κονστρουκτιβιστική θεωρία οι κανονιστικές, ιδεατές δομές και διαδικασίες, όπως η Εκπαίδευση για Όλους, επηρεάζουν τις ενέργειες των δρώντων σε διάφορα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένων και των κυβερνήσεων. Κατ' επέκταση, η Εκπαίδευση για Όλους μπορεί να θεωρηθεί ως ένα παράδειγμα καθεστώτος διακυβέρνησης της εκπαίδευσης.

Το Φόρουμ του Ντακάρ σύμφωνα με τον Τσαούση (2007, σ. 30) είναι ένας παγκόσμιος μηχανισμός που ιδρύθηκε για την προώθηση και παρακολούθηση των σκοπών της Εκπαίδευσης για Όλους. Ο μηχανισμός αυτός υποστηρίζεται από εργαλεία όπως τα Περιφερειακά Πλαίσια Δράσης και την Έκθεση Global Monitoring Report (εφεξής GMR). Στη συνέχεια, και εφόσον διαπιστώνεται ότι οι σκοποί δεν έχουν επιτευχθεί η UNESCO προχωράει σε ανασύσταση του μηχανισμού και των εργαλείων όπως με τη σύσταση της Διοικούσας Επιτροπής ή τις Παγκόσμιες Συναντήσεις (Global Education Meetings-GEM). Συνεπώς, η UNESCO καθίσταται φορέας μιας μόνιμης κινητοποίησης για την προώθηση της εκπαίδευσης (Τσαούσης, 2007, σ.30).

Όταν οι εσωτερικοί δρώντες βρίσκονται σε δύσκολή θέση στην εγχώρια πολιτική διαδικασία, απευθύνονται στο διεθνές επίπεδο ή μεταφέρουν σε διεθνές επίπεδο θέματα που δεν επιλύονται στο εθνικό. Οι εθνικές κυβερνήσεις προκειμένου να ικανοποιήσουν πιέσεις που δέχονται στο εσωτερικό της χώρας, στρέφονται προς το διεθνές περιβάλλον προσπαθώντας να ισχυροποιήσουν τη θέση τους. Οι ηγέτες που προχωρούν σε μεταρρυθμίσεις χρησιμοποιούν μηχανισμούς όπως ο λεγόμενος μετατόπισης της κατηγορίας ή των δεμένων χεριών. Δημιουργούν έτσι διεθνή καθεστώτα για να περάσουν τις επιθυμητές αλλαγές βρίσκοντας άλλοθι στις διεθνείς δεσμεύσεις (Ασδεράκη, 2008, σελ. 136-137). Η πολιτική μεταφέρεται από το τοπικό στο παγκόσμιο, ενώ συγχρόνως το παγκόσμιο διαμορφώνει το τοπικό.

Οι διεθνείς οργανισμοί έχουν εξελιχθεί σε σημαντικούς δρώντες σε θέματα που αφορούν στην εκπαίδευση. Η χάραξη της πολιτικής τους βασίζεται τόσο στον Καταστατικό τους Χάρτη, από τον οποίον προκύπτουν οι αρμοδιότητες του κάθε οργανισμού όσο και στις αποφάσεις που λαμβάνονται στα διάφορα όργανά τους, στα

οποία κυρίως συμμετέχουν εκπρόσωποι των κρατών-μελών. Σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της πολιτικής των Διεθνών Οργανισμών παίζουν οι Γενικοί Γραμματείς, οι οποίοι εκλέγονται από τα κράτη-μέλη κατά τις Γενικές Συνελεύσεις. Οι Γραμματείες και τα μέλη τους αποτελούν διεθνείς λειτουργούς οι οποίοι εργάζονται ανεξάρτητα από τα κράτη-μέλη (Τσαούσης, 2007, σσ. 21-22).

Η UNESCO αποτελεί τον εξειδικευμένο Οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών, ο οποίος δημιουργήθηκε προκειμένου να συμβάλλει στην εδραίωση της παγκόσμιας ειρήνης και τη ασφάλειας μέσα από τη συνεργασία των κρατών –μελών, αρχικά στον τομέα της εκπαίδευσης, του πολιτισμού και των επιστημών. Η UNESCO εργάζεται για την επίτευξη του σκοπού για τον οποίο ιδρύθηκε και προκειμένου να εκπληρώσει την αποστολή η οποία της έχει ανατεθεί⁵. Οι δράσεις της αφορούν κατά μεγάλο μέρος τον τομέα της εκπαίδευσης, βασικό πυλώνα στο σχεδιασμό της πολιτικής και της υλοποίησης των προγραμμάτων του διεθνούς οργανισμού.

Το Καταστατικό της υιοθετήθηκε το Νοέμβριο του 1945 στο Λονδίνο και τέθηκε σε ισχύ το Νοέμβριο του 1946. Από την ίδρυσή της ήταν φανερό η συμβολή της εκπαίδευσης στη διατήρηση της ειρηνικής συμβίωσης των λαών. Σύμφωνα με το άρθρο 1, η εκπαίδευση αποτελεί βασικό όχημα για την υλοποίηση του κομβικού ρόλου που της ανατέθη⁶. Ο σεβασμός προς τη δικαιοσύνη, τη νομιμότητα, τα δικαιώματα του ανθρώπου, τις θεμελιώδεις ελευθερίες για όλους χωρίς διάκριση, θα βασιστούν κατά κύριο λόγο στη συνεργασία των χωρών με το σχεδιασμό ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων και δραστηριοτήτων, την ανάπτυξη καινοτόμων μεθόδων, τη διάχυση της γνώσης, την ανταλλαγή καλών εκπαιδευτικών πρακτικών και ατόμων που δραστηριοποιούνται στον τομέα της εκπαίδευσης, διατηρώντας συγχρόνως την ανεξαρτησία και ακεραιότητα των εθνικών εκπαιδευτικών πολιτικών (UNESCO, 2016a, σ. 6)⁷.

⁵ Στην εισαγωγή του Καταστατικού της αναφέρεται: “*In consequence whereof they do hereby create the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization for the purpose of advancing, through the educational and scientific and cultural relations of the peoples of the world, the objectives of international peace and of the common welfare of mankind for which the United Nations was established and which its Charter proclaims*”(UNESCO, Basic Texts, UNESCO, Paris 2016, σ.5).

⁶ UNESCO, 1995, Ενημερωτικό δελτίο, Τμήμα Αρχείων της. Στην εκπαίδευση δίνεται το μεγαλύτερο μέρος του προϋπολογισμού, βλ. UNESCO 1945-1995: A Fact Sheet στο: <http://unesdoc.unesco.org/images/0010/001011/101118eo.pdf> (προσπελάστηκε 20.05.2017)

⁷ Η σειρά Basic Texts περιλαμβάνει κείμενα και βελτιώσεις που προκύπτουν από τις Γενικές Διασκέψεις της UNESCO. Η έκδοση του 2016 περιλαμβάνει επιπλέον κείμενα που υιοθετήθηκαν το 2015, κατά την 38η Γενική Διάσκεψη.

Η πολιτική του Οργανισμού στην οποία στηρίζονται οι εργασίες, του καθορίζονται από τη Γενική Συνέλευση, το ανώτατο όργανο λήψης αποφάσεων. Τα προγράμματα μέσα από τα οποία θα υλοποιείται η πολιτική αποφασίζονται από το Εκτελεστικό Συμβούλιο (εκλεγμένο όργανο από τη Γενική Συνέλευση με τετραετή θητεία των μελών), στο οποίο ο εκάστοτε Γενικός Γραμματέας υποβάλλει Σχέδιο Προγράμματος των εργασιών του Οργανισμού, προϋπολογισμό ή εκθέσεις για κάθε τομεακό πρόγραμμα που υλοποιείται (Καταστατικό, άρθρο 6).

Ο Γενικός Γραμματέας είναι πρόσωπο διαμόρφωσης πολιτικής και συχνά θεωρείται ότι μπορεί να εξυπηρετεί συγκεκριμένα συμφέροντα κάποιων δυνάμεων. Όσον αφορά όμως στη σύνταξη των σχεδίων αποφάσεων (Draft Decisions), οφείλει να λαμβάνει υπόψη όλες τις προτάσεις που υποβάλλονται από τα κράτη-μέλη, διατηρώντας τις απαραίτητες ισορροπίες. Κατά την εφαρμογή των αποφάσεων, οι πρακτικές που ακολουθούνται διαμορφώνουν καταστάσεις, γεγονός που δημιουργεί ερωτηματικά για το αν αυτό είναι πολιτική ή απλά διαχείριση (Τσαούσης, 2007, σ. 23).

Γενικότερα, η UNESCO με τη λειτουργία της διαμορφώνει ένα πλαίσιο συμπεριφορών και κανόνων γύρω από κάθε θέμα αρμοδιότητας της. Κάποιες αποφάσεις που υιοθετούνται στις Γενικές Συνελεύσεις του Οργανισμού, παίρνουν τη μορφή Συνθηκών ή Συμβάσεων οι οποίες έχουν συγκεκριμένες υποχρεώσεις σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο. Άλλες, δεν έχουν χαρακτήρα νομικών κειμένων κι επομένως δεν επιφέρουν νομικές κυρώσεις, σε περίπτωση μη συμμόρφωσης, εν τούτοις αποτελούν πολιτικώς δεσμευτικά έγγραφα. Τα κείμενα αυτά επιδρούν στη διαμόρφωση της πολιτικής των κρατών-μελών, δεδομένου ότι, η πρακτική τους, σιγά-σιγά εδραιώνει ενός είδους «νομιμοποίηση» διαμορφώνοντας με τον τρόπο αυτό το πλαίσιο στο οποίο σχεδιάζεται η εθνική πολιτική των κρατών-μελών. Εδώ, θα πρέπει να επισημανθεί ότι στον τομέα της εκπαίδευσης υπάρχει μια ιδιαιτερότητα, αυτή της αποκλειστικής αρμοδιότητας των κρατών-μελών. Όπως προαναφέρθηκε, στο άρθρο 1 του Καταστατικού της UNESCO αυτό καθίσταται σαφές. Το γεγονός ότι τα κράτη – μέλη συμμετέχουν στις αποφάσεις των οργάνων της, δεν συνεπάγεται ότι υποχρεούνται να μεταφέρουν αυτή την πολιτική σε εθνικό επίπεδο και στα εκπαιδευτικά συστήματα των χωρών τους.

Εν τούτοις, υπάρχουν διαδικασίες, με τις οποίες ελέγχεται αν η εθνική πολιτική καθορίζεται σε σχέση με το πλαίσιο νορμών της UNESCO, όπως για παράδειγμα, η

αναγνώριση της εκπαίδευσης ως ένα από τα θεμελιώδη ατομικά δικαιώματα και η υπογραφή των Διεθνών Διακηρύξεων για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (Τσαούσης 2007, σσ. 24,25). Αυτές περιλαμβάνουν τον καθορισμό προτεραιοτήτων και τεχνικής βοήθειας, διασκέψεις για ανταλλαγή απόψεων μεταξύ κρατών και ειδικών, όπως το Παγκόσμιο Φόρουμ για την Εκπαίδευση (2000) το οποίο διοργάνωσε η UNESCO, προερχόμενο από το Παγκόσμιο κίνημα της «Εκπαίδευσης για Όλους καθώς και διαδικασίες παρακολούθησης (monitoring) [Τσαούσης 2007, σ. 24].

Στο πλαίσιο αυτό, συχνά τα κράτη-μέλη καλούνται να υποβάλουν εθνικές εκθέσεις ή να παράσχουν στατιστικά στοιχεία (UNESCO, 2016b)⁸. Επιπλέον, κατά το άρθρο VIII του Καταστατικού *«τα κράτη-μέλη υποχρεούνται να καταβάλλουν τακτικές εκθέσεις σχετικά με τα μέτρα που έχουν ληφθεί για την υλοποίηση Συνθηκών και Συστάσεων»*. Σύμφωνα με την ειδική διαδικασία πολλών σταδίων για την παρακολούθηση της εφαρμογής των Συνθηκών και Συστάσεων του διεθνούς οργανισμού (που εγκρίθηκε το 2007 και τροποποιήθηκε το 2015), για τις οποίες δεν παρέχεται ειδικός θεσμικός μηχανισμός, ως συχνότητα υποβολής των εθνικών εκθέσεων ορίζεται διάστημα τεσσάρων ετών⁹. Για τη σύνταξη των εθνικών εκθέσεων η UNESCO παρέχει οδηγίες (guidelines), οι οποίες εγκρίνονται πρώτα από το Εκτελεστικό Συμβούλιο (τα εκλεγμένα σε αυτό κράτη-μέλη). Τα στοιχεία που περιέχονται στις εκθέσεις συγκεντρώνονται από τα Υπουργεία Παιδείας σε συνεργασία με όποιο άλλο Υπουργείο ασχολείται με θέματα εκπαίδευσης καθώς και με άλλους φορείς στο πλαίσιο μιας συμμετοχικής διαδικασίας.

Με την υιοθέτηση από τα κράτη-μέλη των προαναφερόμενων εργαλείων (Συνθηκών, Συστάσεων) και των υποχρεώσεων που συνεπάγονται για την παρακολούθηση της εφαρμογής τους, η UNESCO διαμορφώνει ουσιαστικά την

⁸Το 2016 η UNESCO δημοσίευσε επισκόπηση, μετά από εκθέσεις που υποβλήθηκαν (βάσει ερωτηματολογίου) από τα κράτη-μέλη, της ιστορικής προσπάθειας (historical efforts) που κατέβαλαν οι χώρες για την εφαρμογή της Σύστασης του 1974 που αφορά στην Εκπαίδευση για τη Διεθνή Κατανόηση, τη Συνεργασία και την Ειρήνη και την Εκπαίδευση σχετικά με τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και τις Θεμελιώδεις Ελευθερίες. Η έρευνα αυτή διεξήχθη υπό το φως τριών Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης: **4.7** ποιοτική εκπαίδευση, **12.8** υπεύθυνη κατανάλωση και παραγωγή, **13.3** δράση για το κλίμα.

⁹ Επιστολή της Γενικής Διευθύντριας της UNESCO, κας Irina Bokova, Φεβρουάριος 2016, προς τους Υπουργούς, αρμόδιους για θέματα που σχετίζονται με την UNESCO και στη συγκεκριμένη περίπτωση προς τους Υπουργούς Παιδείας, αναφέρεται στην περιοδική έκθεση των κρατών-μελών ως προς τη Σύσταση κατά των Διακρίσεων στην Εκπαίδευση σε σύνδεση με την αντίστοιχη Σύμβαση (1960), στο πλαίσιο της Ένατης Διαβούλευσης εφαρμογής αυτών των εργαλείων για την τετραετία 2012-2015 Στην επιστολή επισημαίνεται ότι α κράτη υποχρεούνται να υποβάλουν εκθέσεις σύμφωνα με το άρθρο VII της (η Ελλάδα δεν την έχει υπογράψει), βλ. τη Σύμβαση στο: http://portal.unesco.org/en/ev.php-URL_ID=12949&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html, (προσπελάστηκε 06.04.2017).

υιοθέτηση ανάλογων αποφάσεων και των αντίστοιχων νομοθετικών ρυθμίσεων στο εθνικό επίπεδο, ώστε να ανταποκρίνονται στις διατάξεις των κειμένων που έχουν συμφωνηθεί.

Τα τελευταία έτη, η Γενική Διευθύντρια κα Irina Bokova, σε ομιλίες της¹⁰ αναφέρεται στην «ήπια ισχύ»¹¹ της UNESCO, η οποία βασίζεται στην εκπαίδευση, τη γνώση, τον πολιτισμό, την επιστήμη, την πληροφορία και την επικοινωνία, αφενός, για την ενδυνάμωση των κοινών αξιών και αφετέρου, για την ανοικοδόμηση ενός πολιτισμού της ειρήνης.

Ο Αναπληρωτής Γενικός Διευθυντής του τομέα της Εκπαίδευσης της UNESCO, Dr. Qian Tang, αναφερόμενος στην αποστολή του διεθνούς οργανισμού, υποστηρίζει ότι καλύπτει όλες τις όψεις της εκπαίδευσης. Ο οργανισμός προσφέρει καθοδήγηση και εμπειρογνωμοσύνη (expertise) στους φορείς χάραξης πολιτικής και τα ενδιαφερόμενα μέρη. Σύμφωνα με τον κ. Tang «η UNESCO ηγείται του Παγκόσμιου κινήματος της Εκπαίδευσης για Όλους και προωθεί ένα όραμα δια βίου μάθησης ολιστικό και συμπεριληπτικό, το οποίο περιλαμβάνει την φροντίδα και εκπαίδευση των μικρών παιδιών, την πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και ανώτατη εκπαίδευση, τις δεξιότητες νέων και ενηλίκων, τον αλφαριθμητισμό των ενηλίκων, την ισότητα των φύλων και την ποιότητα στην εκπαίδευση» (UNESCO, 2011a).

Τα προγράμματα που προωθεί ή υποστηρίζει η UNESCO για το δικαίωμα στην εκπαίδευση στηρίζονται σε τρία σημαντικά κείμενα πλαίσια που θεσπίζουν συγκεκριμένα πρότυπα (standard-setting): Την Παγκόσμια Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου του 1948 (άρθρο26), τη Σύμβαση κατά των Διακρίσεων στην Εκπαίδευση του 1960, τη Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Παιδιού του 1989 (άρθρα 28 και 29) [UNESCO, 2011]¹². Έχει σχεδιάσει δε την προώθησή του

¹⁰ Α) βλ. *Soft Power for the 21st Century*, Ομιλία της Γενικής Διευθύντριας της UNESCO, Irina Bokova 1.11.2016, Μόντρεαλ, στο: http://www.unesco.org/new/en/media-services/single-view/news/soft_power_for_the_21st_century/ (προσπελάστηκε 10.03.2017).

Β) βλ. Director-General opens the 4th Baku Forum on intercultural dialogue <http://en.unesco.org/news/director-general-opens-4th-baku-forum-intercultural-dialogue> (προσπελάστηκε 10.03.2017). “We need ‘soft power’ to build a culture of peace through education, culture, sciences and communication and information.”

¹¹ Ο όρος αναφέρεται πρώτη φορά από τον Joseph Nye το 1980. Αρχικά εξέφραζε τη δυνατότητα μιας χώρας να προσελκύσει ή να πείσει άλλους να κάνουν αυτό που θέλει, χωρίς να ασκήσει δύναμη ή εξαναγκασμό. Βλ. Nye, Joseph S. (2005), *Ηπια ισχύς: Το μέσο επιτυχίας στην παγκόσμια πολιτική*, μετάφραση Ερρίκος Μπαρτζινόπουλος, επιμέλεια Σωτήρης Ντάλης. 1η έκδ.-Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.

¹² UNESCO (2011), *UNESCO and EDUCATION-Everyone has the right to education*, Paris: μια έκδοση στην οποία διευκρινίζονται θέματα που σχετίζονται με την αποστολή της, τη λειτουργία της, τον τρόπο που οδηγεί την διεθνή ατζέντα για τα θέματα εκπαίδευσης.

δικαιώματος στην εκπαίδευση με τους ακόλουθους τρόπους: παρακολουθεί την εφαρμογή των διεθνών κανονιστικών εργαλείων, οικοδομεί και ταυτόχρονα ενισχύει την απόκτηση τέτοιων ικανοτήτων, αναπτύσσει μηχανισμούς και παρακολουθεί μέσα από εκθέσεις προόδου, βοηθάει τα κράτη μέλη στην αναθεώρηση και ανάπτυξη των εθνικών νομικών πλαισίων, κινητοποιεί, αναπτύσσει και προωθεί παγκόσμιες συνεργασίες.

Γενικότερα, προκειμένου να εκπληρώσει την αποστολή της όσον αφορά τον τομέα της εκπαίδευσης, ασκεί πέντε βασικές λειτουργίες: λειτουργεί ως εργαστήριο ιδεών (laboratory of ideas) και ως φορέας καθορισμού προτύπων (standard-setter), αποτελεί εστιακό σημείο συγκέντρωσης και διανομής πληροφοριών (clearinghouse), συνδράμει με τεχνική βοήθεια στη δόμηση ικανοτήτων των κρατών μελών για την επίτευξη των στόχων στο εθνικό επίπεδο (capacity builder) και τέλος λειτουργεί ως καταλύτης για τη διεθνή συνεργασία, μέσα από την ενίσχυση του διαλόγου σε φόρα, εργαστήρια, συνέδρια και διασκέψεις (catalyst for international cooperation) [UNESCO, 2017a]. Ως οργανισμός θέσπισης προτύπων θέτει προϋποθέσεις, νόρμες και κατευθυντήριες γραμμές σε σημαντικές θεματικές περιοχές της εκπαίδευσης και παρακολουθεί την εφαρμογή σχετικών νομικών και κανονιστικών εργαλείων καθώς και συμπεριφορών.

2.3. Εκπαίδευση για Όλους, 1990-2015 (Education for All-EFA, 1990-2015).

Η Εκπαίδευση για Όλους ξεκίνησε ως ένα παγκόσμιο κίνημα, μια παγκόσμια δέσμευση με στόχο την παροχή βασικής εκπαίδευσης σε όλα τα παιδιά, τους νέους και τους ενήλικες. Η επίσημη έναρξή της ως μια διαδικασία τυποποίησης¹³ οριστικοποιήθηκε με την *Παγκόσμια Διάσκεψη για την Εκπαίδευση για Όλους* (WCEFA), την οποία συγκάλεσε η UNESCO το 1990 στο Ζομτιέν της Ταϊλάνδης, με τους άλλους συν-διοργανωτές (co-convening agencies): το Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για την Ανάπτυξη (UNDP-United Nations Development Program), τη UNICEF (United Nations International Children’s Emergency Fund) και την Παγκόσμια Τράπεζα (UNESCO, 1999)¹⁴.

¹³ Βλ. Colette Chabbot, *Constructing Education for Development: International Organizations and Education for All*, Routledge Falmer, 2003, Εισαγωγή, σ. 1.

¹⁴ Η τελική Έκθεση ετοιμάστηκε και εκδόθηκε από κοινή επιτροπή των τεσσάρων οργανισμών γνωστή ως *Inter-Agency Commission*, Βλ. *Final Report of the World Conference on Education for All* prepared by W. Haddad, N. Colletta, N. Fisher, M. Lakin, R. Rinaldi, Executive Secretariat WCEFA.

Στη συνάντηση αυτή υιοθετήθηκαν δύο βασικά κείμενα: Η πρώτη Παγκόσμια Διακήρυξη για την Εκπαίδευση για Όλους (World Declaration on Education for All) και το Πλαίσιο Δράσης για την κάλυψη των Βασικών Μαθησιακών Αναγκών (Framework for Action to Meet Basic Learning Needs). Πρόκειται για μία Διάσκεψη που έχει χαρακτηριστεί από τον Svein Osttveit κρίσιμη ως προς την αλλαγή των όρων του παιχνιδιού (“game changer”)¹⁵ για την εκπαίδευση παγκοσμίως (UNESCO, 2014, GEMR, World Education Blog), καθώς έκτοτε θεωρήθηκε ότι η εκπαίδευση δεν αφορά μόνο την πρόσβαση στην πρωτοβάθμια βαθμίδα αλλά θα πρέπει να αντιμετωπίζει συγχρόνως τις βασικές ανάγκες παιδιών, νέων και ενηλίκων. Μπορούμε ως εκ τούτου να θεωρήσουμε το έτος 1990 ως ένα ορόσημο (milestone) για την εκπαίδευση σε διεθνές επίπεδο.

Η Colette Chabbott (2003) στην εισαγωγή του βιβλίου της *“Constructing Education for Development: International Organizations and Education for All”*, επισημαίνει ότι «η Διάσκεψη του 1990 για την εκπαίδευση, ήταν προϊόν και καταλυτικός παράγοντας σε μια διαδικασία τυποποίησης, καθώς από τη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου έγινε επιτακτικό για τις κυβερνήσεις να μετατρέψουν το δικαίωμα για την ανάπτυξη και το δικαίωμα στην εκπαίδευση από αρχές σε γεγονότα (*from principles into facts*). Η Chabbott επισημαίνει ότι, με αυτό τον τρόπο οι κυβερνήσεις μετέτρεψαν αυτή την ανάγκη σε εθνικούς στόχους, εθνικά σχέδια και πλαίσια δράσης χρησιμοποιώντας την εκπαίδευση προς όφελος της οικονομικής ανάπτυξης. Δεδομένου ότι υιοθέτησαν τα βασικά κείμενα της Διάσκεψης, τα κράτη-μέλη συμφώνησαν κατά κάποιον τρόπο να προσαρμόσουν τα εθνικά τους εκπαιδευτικά συστήματα με τις διατάξεις αυτών των κειμένων, δίνοντας έτσι χώρο στην εφαρμογή της πολιτικής που προτάθηκε από την UNESCO και τους άλλους οργανισμούς.

Η τυποποίηση αυτής της διαδικασίας ανέδειξε ένα είδος επαγγελματιών για την ανάπτυξη (“international development professionals”), έργο των οποίων, ήταν η διαμόρφωση στόχων, αρχών, πολιτικών, καλών πρακτικών γύρω από την Εκπαίδευση για Όλους (Chabbott, 2003). Οι Γενικοί Γραμματείς, τα μέλη των Γραμματειών, ειδικοί εμπειρογνώμονες αλλά και μια επιστημική κοινότητα (epistemic

¹⁵ Ο Svein Osttveit εργάζεται στην UNESCO από το 1989 και υπήρξε Εκτελεστικός Γραμματέας του Φόρουμ για την Εκπαίδευση Για Όλους από το 1998-2000. Βλ. Svein Osttveit (2014), “The Jomtien Conference in 1990 was a game changer for education”, World education Blog, στο: <https://gemreportunesco.wordpress.com/2014/08/22/the-jomtien-conference-in-1990-was-a-game-changer-for-education/> (προσπελάστηκε 10.06.2017).

community)¹⁶ από διεθνείς ειδικούς, ανέλαβαν να καθορίζουν την ατζέντα των συναντήσεων για την εκπαίδευση, να θέτουν προτεραιότητες, να αναθέτουν δράσεις λειτουργώντας ανεξάρτητα, κατά κάποιον τρόπο, από τα κράτη-μέλη (Mundy, 2006).

Αναφορικά με τις επιστημικές κοινότητες, ενδιαφέρει παρουσιάζει η άποψη των γνωσιολογιστών (Haas, 1992, Adler and Haas, 1992) ότι γνώση και η διαδικασία μάθησης συνδέονται με την πολιτική και όχι με την επιστήμη. Οι επιστημικές κοινότητες «συντελούν στην ανάδειξη ορισμένων θεμάτων, στη μεταβολή των πολιτικών προσανατολισμών και προτεραιοτήτων των κυβερνήσεων (Drake & Nikolaidis 1992:98) κι εν τέλει στην ανάδυση των *διυποκειμενικών κατανοήσεων* (intersubjective meanings) και της *συναινετικής γνώσης* (consensual knowledge)» (Ασδεράκη 2008, σ. 106). Οι αλλαγές αυτές προκύπτουν όταν κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων, μέσα από το γνωστικό πλαίσιο που τίθεται από τις επιστημικές κοινότητες, γίνονται αντιληπτά τα κέρδη που αποκομίζουν όλοι παίκτες αναλαμβάνοντας μια κοινή δράση (Ασδεράκη 2008, ό.π.). Επιπλέον, οι κρατικοί δρώντες, δηλαδή αυτοί που λαμβάνουν αποφάσεις, έχουν τη διάθεση να βασιστούν σε έγκυρη γνώση, που «νομιμοποιείται» από την αξιοπιστία ενός διεθνούς οργανισμού, προκειμένου να επιλύσουν προβλήματα που αφορούν διάφορους τομείς πολιτικής για τους οποίους νοιώθουν αβεβαιότητα. «Ο συντονισμός της πολιτικής τελικά βασίζεται στη συναίνεση και στις αμοιβαίες προσδοκίες» (Adler & Haas 1992, σ. 371).¹⁷

Το 2000, η UNESCO και οι οργανισμοί που συμμετέχουν στην Εκπαίδευση για Όλους, διοργανώνουν το Παγκόσμιο Φόρουμ για την Εκπαίδευση, γνωστό ως “Dakar World Forum”. Στη συνάντηση αυτή, υιοθετήθηκε το Πλαίσιο Δράσης (UNESCO, 2000) με τίτλο “Education for All: Meeting our Collective Commitments”

¹⁶ Σύμφωνα με τον P. Haas (1992, σ. 3) «μια επιστημική κοινότητα (epistemic community) είναι ένα δίκτυο επαγγελματιών με αναγνωρισμένη ειδικευση γνώσεων και ικανότητες σε έναν τομέα κι ένα δόκιμο, τεκμηριωμένο, ισχυρισμό για τη γνώση της σχετικής πολιτικής, στο πλαίσιο αυτού του τομέα ή της θεματικής περιοχής... παρόλο που, μια επιστημική κοινότητα, μπορεί να αποτελείται από επαγγελματίες, που προέρχονται από διαφορετικά επιστημονικά και επαγγελματικά υπόβαθρα, αυτοί έχουν:

- 1) ένα κοινό δεοντολογικό και αξιακό σύστημα, που διαμορφώνει ένα σκεπτικό, για την κοινωνική δράση των μελών της κοινότητας,
- 2) κοινές πεποιθήσεις για τις αιτίες, που οδηγούν ή συμβάλλουν σε ένα σύνολο προβλημάτων στον τομέα τους, σύμφωνα με τις οποίες, είναι δυνατόν να διευκρινιστούν οι σχέσεις μεταξύ πιθανών πολιτικών δράσεων και επιθυμητών αποτελεσμάτων,
- 3) κοινή αντίληψη της εγκυρότητας, δηλαδή διυποκειμενικά και εσωτερικώς καθορισμένα κριτήρια για την στάθμιση και την τεκμηρίωση της γνώσης στον τομέα εξειδίκευσής τους,
- 4) μια γενικότερη κοινή αντίληψη, μεταξύ πιθανών πρακτικών ή πολιτικών δράσεων και επιθυμώμενων αποτελεσμάτων για την επίλυση των προβλημάτων, που απορρέει από την επαγγελματική τους εμπειρία και εξειδίκευση και προφανώς από την πεποίθηση ότι αν αυτές ακολουθηθούν, η ανθρώπινη ευημερία θα αυξηθεί». βλ. Ασδεράκη 2008, σσ.111-118.

¹⁷ Η αναφορά στην Ασδεράκη, 2008, σ. 110.

στο οποίο περιλαμβάνονται έξι εξειδικευμένοι στόχοι (goals) για την εκπαίδευση¹⁸. Αποτελεί τη συνέχεια της Διακήρυξης του Ζομτιέν καθώς κατά τις εργασίες της Διάσκεψης επαναβεβαιώθηκε το όραμα της Εκπαίδευσης για Όλους. Το Πλαίσιο του Ντακάρ βασίστηκε σε αξιολόγηση¹⁹ (UNESCO, 2000a) από στοιχεία που αντλήθηκαν από τα κράτη-μέλη κατά τη σύγκλιση έξι περιφερειακών διασκέψεων από το 1999 έως το 2000. Σε κάθε περιφερειακή συνάντηση υιοθετήθηκε ένα πλαίσιο δράσης²⁰, τα οποία στη συνέχεια αποτέλεσαν μέρος του Πλαισίου Δράσης του Ντακάρ και εμπεριέχονται στην έκδοση της UNESCO (UNESCO, 2000b). Σε αυτό το γενικότερο κείμενο επισημαίνεται κάτι πολύ σημαντικό, ότι η καρδιά της Εκπαίδευσης για Όλους τοποθετείται σε επίπεδο χωρών, δηλαδή σε εθνικό επίπεδο. Τα προαναφερόμενα πλαίσια αποτελούν εργαλεία-πρότυπα για τα κράτη-μέλη που θα πρέπει να αναπτύξουν Εθνικά Σχέδια Δράσης έως το 2002, έτσι ώστε οι στόχοι που τέθηκαν στο Ντακάρ να έχουν επιτευχθεί έως το 2015. Υποχρέωση των Κυβερνήσεων θα είναι όχι μόνο να επιτύχουν αλλά και να διατηρήσουν τους κοινούς στόχους.

Η αξιολόγηση του 2000 πέραν της θετικής εξέλιξης και προόδου για τη βασική εκπαίδευση σε αρκετές χώρες, ανέδειξε σημαντικά στοιχεία που οδήγησαν τους συμμετέχοντες στο Φόρουμ στην υιοθέτηση των έξι στόχων, απαραίτητο εργαλείο δέσμευσης για την προώθηση του οράματος της Εκπαίδευσης για Όλους. Τα στοιχεία ήταν αποθαρρυντικά καθότι έδειξαν ότι το έτος 2000, παρά τις κοινές προσπάθειες, πάνω από 113 εκατομμύρια παιδιά δεν είχαν πρόσβαση σε πρωτοβάθμια εκπαίδευση, 800 εκατομμύρια ενήλικες παρέμεναν αναλφάβητοι, ενώ η διάκριση των φύλων παρέμενε στα εκπαιδευτικά συστήματα. Στο κείμενο υπογραμμίζεται και πάλι το δικαίωμα στην εκπαίδευση ως βασικό δικαίωμα κάθε ανθρώπου και απαραίτητο στοιχείο για την εξάλειψη της φτώχειας, την αειφόρο ανάπτυξη, την ειρήνη και τη σταθερότητα εντός των κρατών και ανάμεσα στα κράτη.

¹⁸ Βλ. UNESCO 2000, Πλαίσιο Ντακάρ, σ.σ 15-17: Προσχολική φροντίδα κι εκπαίδευση, πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ανάγκες νεολαίας και εκπαίδευσης ενηλίκων, γραμματισμός, ισότητα φύλων, ποιότητα στην εκπαίδευση.

¹⁹ Πρόκειται για ευρεία αξιολόγηση στην οποία περιλαμβάνεται λεπτομερής ανάλυση της κατάστασης στην οποία βρισκόταν εκείνη την περίοδο η βασική εκπαίδευση παγκοσμίως

²⁰ Βλ. UNESCO 2000, Πλαίσιο Ντακάρ, σ.σ 24-72, Περιφερειακά Πλαίσια Δράσης: Sub-Saharan Africa, The Americas, The Arab States, Asia and the Pacific, Europe and North America, E-9 Countries (the most highly populated countries of the South: Bangladesh, Brazil, China, Egypt, India, Indonesia, Mexico, Nigeria, and Pakistan).

Κατόπιν των ανωτέρω επισημάνσεων, έπρεπε να προσδιοριστεί ο τρόπος με τον οποίο οι έξι στόχοι του Ντακάρ θα γίνονταν πράξη κυρίως από τα κράτη-μέλη, καθώς όπως προαναφέρθηκε εκεί βρίσκεται η καρδιά της Εκπαίδευσης για Όλους. Η UNESCO, δημιούργησε μια διοικητική δομή για την παρακολούθηση της διαδικασίας υλοποίησης (Tickly, 2016, σ. 50). Επιπλέον, για την εκπλήρωση του έργου της ίδρυσε τις ομάδες: Ομάδα Υψηλού Επιπέδου (High Level Group on EFA - HLG), Ομάδα Εργασίας (Working Group on EFA - WG), Διεθνές Συμβουλευτικό Πάνελ (International Advisory Panel on EFA-IAP). Οι ομάδες αυτές πραγματοποίησαν συναντήσεις προκειμένου να διαπιστώσουν την πρόοδο με βάσει τα στοιχεία που παρουσιάζονταν στην Παγκόσμια Έκθεση Παρακολούθησης (Global Monitoring Report, εφεξής GMR) , μηχανισμό ο οποίος διατηρήθηκε ως το κύριο εργαλείο παρακολούθησης για την Εκπαίδευση για Όλους. Το GMR, εκτός από τις ετήσιες εκθέσεις προόδου, επιχειρούσε επίσης να προωθήσει βασικούς τομείς μέσα από θεματικές ετήσιες εκθέσεις. (Tickly, 2016, σ. 51).

Όπως αναφέρεται στην εισαγωγή του Πλαισίου Δράσης του Ντακάρ, ο ρόλος της UNESCO είναι ηγετικός για τα θέματα εκπαίδευσης, όσον αφορά στο να συντονίζει και να κινητοποιήσει όλους τους εταίρους σε εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο. Για το λόγο αυτό, ο Γενικός Διευθυντής συγκαλεί ετησίως μια μικρή ευέλικτη ομάδα²¹ υψηλού επιπέδου (High Level Group on EFA), η οποία θα αποτελείται από εκπροσώπους κυβερνήσεων, της κοινωνίας των πολιτών και αναπτυξιακών οργανώσεων.

Η ομάδα αυτή θα λειτουργεί ως μοχλός πίεσης, για τις πολιτικές δεσμεύσεις που είχαν αναληφθεί και κινητοποίησης της παγκόσμιας κοινότητας όσον αφορά την τεχνική και οικονομική υποστήριξη των χωρών που χρειάζονται περισσότερο βοήθεια (υπο- Σαχάρια Αφρική, Νότια Ασία, λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες). Οι εργασίες της ομάδας συνδέονται με τα Ινστιτούτα Κατηγορίας Ι²² της UNESCO, καθώς θα της παρέχουν στοιχεία προερχόμενα από τις εκθέσεις προόδου. Η παρακολούθηση της υλοποίησης από την ομάδα αυτή είναι ένας τρόπος λογοδοσίας της παγκόσμιας κοινότητας για τις δεσμεύσεις που αναλήφθηκαν στο Ντακάρ.

²¹ Πλαίσιο Δράσης Ντακάρ παρ. 19, 20 στο <http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001211/121147e.pdf> (προσπελάστηκε 20.06.2017)

²² Πρόκειται για εξειδικευμένα Τμήματα του οργανισμού που υποστηρίζουν το έργο του: International Institute for Educational Planning (IIEP), International Bureau of Education (IBE), Institute for Education (UIE), IAP (UIS), βλ. UNESCO Institutes and Centres στο: <http://www.unesco.org/new/en/unesco/about-us/where-we-are/institutes-and-centres/> , (προσπελάστηκε 20.06.2017).

Λαμβάνοντας υπόψη την ανωτέρω διαδικασία συντονισμού θα μπορούσε να υποστηριχτεί ότι η σύνδεση των εθνικών πολιτικών με την πολιτική που ασκείται από την UNESCO είναι εμφανής, γεγονός που ενισχύει την άποψη που εκφράστηκε σχετικά με την επιρροή του διεθνούς οργανισμού στη χάραξη εθνικών πολιτικών για την εκπαίδευση.

Επιπλέον, στο Ντακάρ, ανατέθηκε στην UNESCO ο ρόλος της Γραμματείας, η οποία θα συνεργάζεται και με άλλους οργανισμούς. Ως εκ τούτου, ο διεθνής οργανισμός εστίασε στις προτεραιότητες και τους στόχους του Ντακάρ, προσανατολίζοντας προς αυτή την κατεύθυνση τα προγράμματα του τομέα της εκπαίδευσης. Για κάθε στόχο δημιουργήθηκαν μικρότερες ομάδες εργασίας, ενώ παράλληλα καταγράφηκαν δώδεκα στρατηγικές που προέκυψαν από την μέχρι τότε εμπειρία αλλά και τους παγκόσμιους αναπτυξιακούς στόχους που συνδέονται με την εκπαίδευση με τους οποίους ήδη είχε δεσμευτεί η διεθνής κοινότητα (Αναπτυξιακοί Στόχοι Χιλιετίας- Millennium Development Goals).²³ Κάθε χώρα, έπρεπε να κάνει το δικό της σχεδιασμό, να θέσει βραχυπρόθεσμους στόχους και χρονοδιαγράμματα είτε μέσα στην υφιστάμενη εθνική στρατηγική για την εκπαίδευση είτε αναπτύσσοντας μια νέα στρατηγική. Στο κείμενο μιας από τις δώδεκα προαναφερόμενες στρατηγικές, προτείνεται συστηματικός έλεγχος προόδου²⁴, σε εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο.

Σε συνέχεια του Ντακάρ, η UNESCO ορίζει ως εκπαιδευτικούς της στόχους (educational objectives) για την άσκηση του έργου της, τέσσερις άξονες: υποστήριξη της υλοποίησης Εκπαίδευσης για Όλους, παροχή ηγεσίας για την εκπαίδευση σε παγκόσμιο και περιφερειακό επίπεδο, οικοδόμηση αποτελεσματικών εκπαιδευτικών συστημάτων από την πρώιμη ηλικία έως και τους ενήλικες και ανταπόκριση στις σύγχρονες παγκόσμιες προκλήσεις μέσω της εκπαίδευσης. Προκειμένου να επιτύχει αυτούς τους σκοπούς, δημιουργεί προγράμματα και εργαλεία για την ανάπτυξη όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης

²³ Το 2000, στη Διάσκεψη Κορυφής της Χιλιετίας, στο πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών, οι αρχηγοί των κρατών μελών συμφώνησαν να θέσουν συγκεκριμένους στόχους για την καταπολέμηση της φτώχειας και της πείνας, του αναλφαριθμητισμού, της παιδικής θνησιμότητας, της μητρικής υγείας, σοβαρών ασθενειών, των διακρίσεων εις βάρος των γυναικών. Οι σκοποί αυτοί, ονομάστηκαν Αναπτυξιακοί Στόχοι της Χιλιετίας και ως χρονικός ορίζοντας επίτευξης τέθηκε το 2015. Βλ. Αναπτυξιακοί Στόχοι χιλιετίας (MDG's) στο: http://www.un.org/en/development/desa/policy/mdg_gap/mdg8_targets.pdf , (προσπελάστηκε 21.06.2017). Οι οκτώ Αναπτυξιακοί Στόχοι της Χιλιετίας συμπεριελήφθησαν στη Διακήρυξη της Χιλιετίας βλ. στο <http://www.un.org/millennium/declaration/ares552e.htm>

²⁴ Βλ. Πλαίσιο Δράσης Ντακάρ, σελ. 21, στρατηγική 11 “*Systematically monitor progress towards EFA goals and strategies at the national, regional and international levels*”

συμπεριλαμβανομένης και της εκπαίδευσης ενηλίκων²⁵. Εστιάζει στην ανάπτυξη δεξιοτήτων σε θεματικές περιοχές όπως η αειφόρος ανάπτυξη, τα δικαιώματα του ανθρώπου, η ισότητα των φύλων. Συνεργάζεται με τα κράτη-μέλη, τις Εθνικές Επιτροπές²⁶ και ένα ευρύ φάσμα εταίρων προκειμένου τα εκπαιδευτικά συστήματα να γίνουν πιο αποτελεσματικά μέσα από πολιτικές μεταρρυθμίσεις των χωρών για την εκπαίδευση.

Τέσσερα χρόνια πριν τη λήξη των Αναπτυξιακών Στόχων της Χιλιετίας και των έξι στόχων του Ντακάρ, διαπιστώθηκε ότι παρόλη την εντυπωσιακή πρόοδο που είχε γίνει σε αρκετές χώρες δεν ήταν ορατή η επίτευξη των στόχων. Ως εκ τούτου ήταν επιτακτική ανάγκη η παγκόσμια κοινότητα να κινητοποιηθεί και όσον αφορά την πολιτική δέσμευση και την χρηματοδότηση σε εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο. Το 2011 η Γενική Διευθύντρια της UNESCO παρουσίασε Έκθεση²⁷ για το ρόλο του διεθνούς οργανισμού ως Παγκόσμιου Συντονιστή και Ηγέτη για την Εκπαίδευση για Όλους (Education for All-EFA), στην οποία αναφέρθηκε στη νέα αρχιτεκτονική του διεθνούς οργανισμού που αφορούσε στον παγκόσμιο συντονιστικό μηχανισμό. Ο συντονιστικός μηχανισμός αναθεωρήθηκε καθώς το κίνημα EFA έπρεπε να αναζωογονηθεί. Η Ομάδα High Level Group, έγινε ένα πιο ευέλικτο και μικρότερο σχήμα και η κοινή συνάντηση που πραγματοποιήθηκε με το Working Group, αποκαλείται εφεξής Global Education Meeting (GEM). Στόχος της συνάντησης ήταν η κριτική αξιολόγηση της προόδου με βάσει στοιχεία που θα παρέχονταν από το GEM και τις εθνικές και περιφερειακές εκθέσεις. Στη συνάντηση διοργανώθηκαν δύο συνεδρίες: μία τεχνική και μία υπουργική. Η επιλογή των κρατών-μελών στο GEM έγινε με συμμετοχική διαδικασία μέσα από τις εκλογικές ομάδες²⁸ (οχτώ χώρες ανά εκλογική περιοχή) με θητεία δύο ετών.

²⁵ Στην 38^η Γενική Διάσκεψη της UNESCO (2015), αποφασίστηκε η αναθεώρηση της Σύστασης του 1976 για την ανάπτυξη της Εκπαίδευσης Ενηλίκων, όπως είχε προταθεί στην 37^η Γενική Διάσκεψη (2013), μέσα από συμμετοχική διαδικασία. Βλ. τη Σύσταση στο: <http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002451/245179e.pdf>, (προσπελάστηκε 21.06.2017).

²⁶ Σε κάθε κράτος-μέλος υπάρχει Εθνική Επιτροπή για την UNESCO, ένα δίκτυο που αποτελεί μέρος της αρχιτεκτονικής του οργανισμού. Βλ. UNESCO, 2012, Basic Texts, Charter of National Commissions for UNESCO, σ. 147, στο: <http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002161/216192e.pdf#page=145> (προσπελάστηκε 26.06.2017).

²⁷ 187^η Σύνοδος του Εκτελεστικού Γραφείου της UNESCO “*Report on the role of UNESCO as Global Coordinator and Leader of Education for All*”. Βλ. 187 EX/8, Part I στο: <http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002111/211172e.pdf>, (προσπελάστηκε 21.06.2017).

²⁸ Η Ελλάδα κατόπιν πρότασή της που έγινε αποδεκτή, εκπροσώπησε την εκλογική της ομάδα (I) στην πρώτη GEM συνάντηση για τα έτη 2012-2013.

Ως μέρος της νέας αρχιτεκτονικής, η UNESCO συνέστησε ομάδα με τίτλο “Education for All Steering Committee” (εφεξής αναφερόμενη ως Διοικούσα Επιτροπή). Η Διοικούσα Επιτροπή αποτελείται από εκπροσώπους κρατών-μελών των έξι περιφερειών (εκλογικών ομάδων), της πρωτοβουλίας E9, της χώρας στην οποία θα φιλοξενηθεί το επόμενο Παγκόσμιο Φόρουμ για την εκπαίδευση (Κορέα), των οργανισμών (agencies) που συμμετέχουν στην Εκπαίδευση για όλους UNESCO, UNDP, UNFPA, UNICEF, Παγκόσμια Τράπεζα, Global Partnership for Education, ΟΟΣΑ, της Κοινωνίας των Πολιτών, του Ιδιωτικού Τομέα και της οργάνωσης Education International.

Ακολούθησε μια περίοδος διαβουλεύσεων για το χαρακτήρα και το περιεχόμενο της εκπαίδευσης μετά το 2015. Σε συνεργασία με τη UNICEF (εταίρο από την αρχή στο κίνημα EFA) η UNESCO ξεκίνησε διαβούλευση με τίτλο “*Thematic Consultation on Education in the Post-2015 Development Agenda*” η οποία υποστηρίχτηκε από τις κυβερνήσεις της Σενεγάλης, του Καναδά, της Γερμανίας και το ίδρυμα Hewllet.

Στο πλαίσιο αυτό, πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις σε παγκόσμιο και περιφερειακό επίπεδο, ενώ παράλληλα διεξήχθησαν τέσσερις διαδικτυακές συζητήσεις (e-discussions) καθώς και δημόσια ηλεκτρονική διαδικασία κατά την οποία εκφράστηκαν σχόλια και απόψεις από όλο τον κόσμο. Τα αποτελέσματα αυτής της διαβούλευσης παρουσιάστηκαν σε ειδική συνάντηση που έλαβε χώρα το 2013 στο Ντακάρ με τίτλο: “*Global Meeting of the Thematic Consultation on Education in the Post-2015 Development Agenda*”. Επίσης, τα αποτελέσματα των πολυ-επίπεδων και πολυμερών συζητήσεων αναλύθηκαν στην Έκθεση των δύο οργανισμών (UNESCO-UNICEF), η οποία ελήφθη υπόψη από άλλες εξειδικευμένες Ομάδες Εργασίας των Ηνωμένων Εθνών.²⁹ Οι ομάδες αυτές είχαν ήδη ξεκινήσει εντατικές

²⁹ Α) High Level Panel of Eminent Persons on the Post-2015 Development Agenda: Η Ομάδα αποτελείται από είκοσι έξι Επιφανείς Προσωπικότητες, από κυβερνήσεις, τον ιδιωτικό τομέα, την ακαδημαϊκή κοινότητα, την κοινωνία των πολιτών και τη νεολαία. Έργο της ήταν να διερευνήσει τι δεν πήγε καλά, τι πρέπει να βελτιωθεί, τι να κρατηθεί και τι να προστεθεί από τη διαδικασία υλοποίησης των Αναπτυξιακών Στόχων της Χιλιετίας, για τη διαμόρφωση των νέων Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης. Η Ομάδα λειτούργησε ως συμβουλευτικό όργανο στο Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών. Βλ. τις αρμοδιότητες της στο:

<https://www.un.org/sg/sites/www.un.org.sg/files/documents/management/ToRpost2015.pdf>
(προσπελάστηκε 06.07.2017)

Β) Open Working Group on SDG's (OWG): Ιδρύθηκε το 2013 από τον Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων και αποτελείται από 30 εκπροσώπους κρατών-μελών από τις πέντε περιφερειακές ομάδες των Ηνωμένων Εθνών. Οι εργασίες της ήταν εντατικές (ανά δίμηνο) και διήρκεσαν από τον Ιανουάριο του 2013 έως τα μέσα Ιουλίου του 2014. Στην Έκθεσή της, το 2014 περιλαμβάνονται οι προτεινόμενοι

εργασίες και διαβουλεύσεις για τη διαμόρφωση της νέας Παγκόσμιας Αναπτυξιακής Ατζέντας, η οποία θα έπαιρνε συγκεκριμένη μορφή με την οριστική διαμόρφωση των Στόχων Βιώσιμη Ανάπτυξης (UNESCO-UNICEF, 2013).

Στην υπό διαμόρφωση νέα ατζέντα, οι οργανισμοί εκπαίδευσης παγκοσμίως και όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, επιθυμούσαν να τεθεί η εκπαίδευση ως προτεραιότητα. Διαμορφώνοντας το νέο παγκόσμιο πλαίσιο για την εκπαίδευση, συμπεράσματα, ιδέες, προτάσεις αντλήθηκαν από την μέχρι τότε εμπειρία αφενός της Εκπαίδευσης για Όλους και αφετέρου του Αναπτυξιακού Στόχου 2 (MDG2) που συνδεόταν με την εκπαίδευση.

Το 2014 πραγματοποιήθηκε το δεύτερο Global Education Meeting for All, μια ιδιαίτερος σημαντική συνάντηση, η τελευταία πριν από το Παγκόσμιο Φόρουμ για την Εκπαίδευση (2015). Η συζήτηση επικεντρώθηκε στην ανασκόπηση της μέχρι τότε προόδου για την EFA και το μελλοντικό Σχέδιο Δράσης για την Εκπαίδευση μετά το 2015. Βάση των συζητήσεων αποτέλεσε ένα κείμενο κοινής πρότασης με τίτλο “*Joint Proposal of the EFA Steering Committee on the Education Post-2015.*”³⁰ Αποτέλεσμα της συνάντησης ήταν η Συμφωνία του Μουσκάτ (UNESCO, 2014a), με την οποία προετοιμάστηκε ο δρόμος για το Ίντσεον, της Κορέας. Η σημασία της Συμφωνίας του Μουσκάτ υπογραμμίζεται και από το γεγονός ότι, η Γενική Διευθύντρια της UNESCO σε επιστολή της προς τους Υπουργούς Παιδείας των κρατών-μελών είχε ζητήσει να αξιοποιείται το κείμενο της Συμφωνίας του Μουσκάτ σε οποιαδήποτε διεθνή συνάντηση τίθεται το θέμα της εκπαίδευσης, εν όψει των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης οι οποίοι ευρίσκοντο υπό διαμόρφωση.

Το Φεβρουάριο του 2014, η UNESCO δημοσιοποίησε τις θέσεις της για την μετά το 2015 ατζέντα, σε κείμενο με τίτλο “*Position Paper on Education Post 2015*”³¹ στο οποίο επιβεβαίωσε το **ανθρωπιστικό και ολιστικό όραμά** της για την εκπαίδευση, ως βασικό δικαίωμα του ανθρώπου, σημαντικό τόσο για την προσωπική του ζωή όσο και την κοινωνικο-οικονομική ανάπτυξη. Στο κείμενο αυτό, παρουσιάστηκε το πλαίσιο και η πρόταση για την εκπαίδευση, η οποία αποτελεί

Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης. Βλ. την Έκθεση στο: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/1579SDGs%20Proposal.pdf>, (προσπελάστηκε 06.07.2017)

³⁰ Η Κοινή Πρόταση (Joint Proposal) διαμορφώθηκε από τη Διοικούσα Επιτροπή για την Εκπαίδευση για Όλους, μετά από προτάσεις από τα κράτη-μέλη και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη. Σε αυτή τη διαδικασία και η Ελλάδα είχε υποβάλλει σχόλια. Βλ. το κείμενο της Κοινής Πρότασης στο: <http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002276/227658E.pdf>, (προσπελάστηκε 07.07.2017)

³¹ Βλ. το κείμενο στο: <http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002273/227336E.pdf> (προσπελάστηκε 07.07.2017)

σημαντικό μοχλό (key- lever) για την ανάπτυξη και όπως διαφαίνεται από την Έκθεση GMR για τη διετία 2013/4 με τίτλο “*TEACHING AND LEARNING: Achieving Quality for All*”, μπορεί να αλλάξει τις ζωές των ανθρώπων με θετικό τρόπο. Στην ίδια έκθεση ιαφαίνεται επίσης ότι, η εκπαίδευση συμβάλλει στην εξάλειψη της φτώχειας, θέμα το οποίο αποτέλεσε σημείο αιχμής στη Διάσκεψη Κορυφής του Ρίο +20 το 2012.

Την ίδια περίοδο, είχε διαμορφωθεί και παρουσιάστηκε ο πρωταρχικός στόχος (overarching goal) για την εκπαίδευση και οι υποστόχοι του. Τομέα προτεραιότητας για τη νέα ατζέντα αποτελεί η βασική εκπαίδευση (UIS-UNESCO, 2012)³² και η μετα-βασική, η ανώτατη εκπαίδευση, ο αλφαριθμητισμός των νέων και ενηλίκων, οι δεξιότητες για την εργασία και τη ζωή, η ποιότητα στη διδασκαλία και μάθηση, η χρηματοδότηση της εκπαίδευσης. Τέλος, στο κείμενο περιγράφονταν τα επόμενα βήματα, ενώ υπογραμμίστηκε ότι προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η μελλοντική ατζέντα για την εκπαίδευση αντανακλάται πλήρως και συνδέεται σαφώς με τη νέα αναπτυξιακή ατζέντα θα έπρεπε να κατατεθεί η τελική πρόταση στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων. Ήταν η στιγμή για το Παγκόσμιο Φόρουμ για την Εκπαίδευση, τελευταίο σταθμό πριν την οριστικοποίηση της νέας ατζέντας το Σεπτέμβριο του 2015 στη Σύνοδο Κορυφής στα Ηνωμένα Έθνη.

Το Παγκόσμιο Φόρουμ για την Εκπαίδευση που πραγματοποιήθηκε το Μάιο του 2015 στην Κορέα απετέλεσε το θεμέλιο λίθο για τη συνέχιση της Εκπαίδευσης για Όλους καθώς ανανεώθηκε το όραμα του Ζομπιέν και του Ντακάρ. Η Διακήρυξη του Ίντσεον (UNESCO, 2015a) αποτελεί το σημαντικότερο των συμφωνηθέντων κειμένων για την εκπαίδευση. Η Διακήρυξη αυτή προωθήθηκε και ελήφθη υπόψη στην τελική διαμόρφωση του Στόχου 4 για την Εκπαίδευση (SDG4 Quality Education), των 7 υποστόχων και των τριών μέσων υλοποίησης.

Το κείμενο της Διακήρυξης έχει τίτλο “*Education 2030: Towards inclusive and equitable quality education and lifelong learning for all*”. Ο τίτλος σηματοδοτεί τους άξονες γύρω από τους οποίους θα περιστραφεί η νέα ατζέντα για την

³² Βασική εκπαίδευση όπως καθορίζεται από την παγκόσμια κατάταξη ISCED παράγραφος 123: “*Programmes classified at ISCED level 1 may be referred to in many ways, for example: primary education, elementary education or basic education (stage 1 or lower grades if an education system has one programme that spans ISCED levels 1 and 2). For international comparability purposes the term ‘primary education’ is used to label ISCED level 1*”. Βλ. την έκδοση για την κατάταξη του 2011 από το Ινστιτούτο Στατιστικής της UNESCO στο: <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-isced-2011-en.pdf>, (προσπελάστηκε 10.07.2017)

εκπαίδευση: συμπερίληψη, ισονομία, ποιότητα, δια βίου μάθηση. Στην UNESCO ανατέθηκε, για μία ακόμη φορά, ο ηγετικός ρόλος, για την ανάπτυξη του κατάλληλου παγκόσμιου συντονιστικού μηχανισμού με στόχο την υλοποίηση της ατζέντας 2030 για την εκπαίδευση: *“To this end, we entrust UNESCO, in consultation with Member States, the WEF 2015 co-convenors and other partners, to develop an appropriate global coordination mechanism”*. Επιπλέον, το GMR, που είχε χρησιμοποιηθεί ως εργαλείο παρακολούθησης για την Εκπαίδευση για Όλους, μετονομάστηκε εφεξής σε Global Education Monitoring Report (εφεξής GEMR) και θα συνεχίσει να λειτουργεί ανεξάρτητα, θα εξακολουθήσει το ίδιο έργο, ενώ θα φιλοξενείται και θα εκδίδεται από την UNESCO. Τέλος, στο κείμενο της Διακήρυξης επισημάνθηκε ότι συζητήθηκαν και αποφασίστηκαν τα στοιχεία που θα περιελάμβανε το Πλαίσιο Δράσης (Framework for Action) για το Στόχο 4.

Από τα ανωτέρω, συνάγεται η παγκόσμια διάσταση της εκπαίδευσης και η συνεργασία των ενδιαφερομένων μερών για την υλοποίηση της “Εκπαίδευσης 2030”. Ο ρόλος της UNESCO και άλλων Οργανισμών στο εγχείρημα αυτό θα διερευνηθεί σε επόμενο κεφάλαιο.

3. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

3.1. Στόχος του κεφαλαίου

Το δεύτερο κεφάλαιο αναφέρεται στη νέα παγκόσμια «Ατζέντα 2030» δηλαδή τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDG's), το πλαίσιο και τη διαδικασία μέσα από την οποία διαμορφώθηκαν. Επισημαίνεται η ανάθεση στην UNESCO του συντονισμού όλων των ενδιαφερομένων μερών (stakeholders), κυρίως των κρατών-μελών, για την υλοποίηση του Προγράμματος «Εκπαίδευση 2030» και την εφαρμογή του Πλαισίου Δράσης που το υποστηρίζει. Επίσης, στόχος του δεύτερου κεφαλαίου είναι να διερευνηθεί περαιτέρω η διαδικασία συζητήσεων για την εκπαίδευση πριν από την τελική υιοθέτηση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης, λαμβάνοντας υπόψη τα αποτελέσματα της Συνόδου Κορυφής στο Ρίο και τις Εκθέσεις προόδου στο πλαίσιο της Εκπαίδευσης για Όλους. Στη συνέχεια, θα διερευνηθεί πώς προέκυψε το Πλαίσιο Δράσης (Framework for Action), το περιεχόμενό του και η σύνδεση της εκπαίδευσης με τη νέα παγκόσμια Ατζέντα 2030.

3.2. Οι Στόχοι Βιώσιμη Ανάπτυξης (2015-2030): Περιβάλλον, Οικονομία, Κοινωνία.

Το Σεπτέμβριο του 2015 στην Παγκόσμια Σύνοδο Κορυφής υιοθετήθηκαν οι 17 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης, η πρώτη παγκόσμια συμφωνία για την ανάπτυξη, την ευημερία και την καταπολέμηση της φτώχειας, η οποία, βασισμένη στην εμπειρία δεκαπέντε ετών, φιλοδοξεί να συμπληρώσει και να βελτιώσει τους Αναπτυξιακούς Στόχους της Χιλιετίας που είχαν υιοθετηθεί το 2000.

Νωρίτερα, το 2012, είκοσι χρόνια μετά την πρώτη Σύνοδο του ΟΗΕ για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη στο Ρίο και 10 χρόνια μετά τη Σύνοδο του ΟΗΕ για την Αειφόρο Ανάπτυξη στο Γιοχάνεσμπουργκ, είχε πραγματοποιηθεί, στο Rio de Janeiro της Βραζιλίας, η Παγκόσμια Σύνοδος των Ηνωμένων Εθνών γνωστή ως «Rio+20». Στόχοι της συνάντησης ήταν: να ανανεωθεί η πολιτική δέσμευση για θέματα αειφόρου ανάπτυξης, να γίνει αξιολόγηση της μέχρι τότε προόδου, να διαπιστωθούν οι δυσκολίες που εξακολουθούσαν να υπάρχουν σχετικά με την εφαρμογή των υφιστάμενων συμφωνιών (Millennium Development Goals)³³ και να αντιμετωπιστούν οι νέες προκλήσεις. Ένα σημαντικό θέμα που συνδέεται με την εκπαίδευση ήταν η εξάλειψη της φτώχειας. Οι διαπραγματεύσεις, που διήρκησαν ένα εξάμηνο, έγιναν σε πολλά επίπεδα: διακυβερνητικές διαπραγματεύσεις, συζητήσεις των κοινωνικών ομάδων και των ενδιαφερομένων μερών, συζητήσεις εντός ΕΕ και συζητήσεις στον ΟΗΕ.

Από το Rio+20 προέκυψαν τέσσερις βασικές διαδικασίες: η διαμόρφωση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (Sustainable Development Goals), η δημιουργία του θεσμικού πλαισίου (καταργήθηκε η Επιτροπή για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη και ιδρύθηκε το Πολιτικό Φόρουμ Υψηλού Επιπέδου), η αναβάθμιση του UNEP (Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα Ηνωμένων Εθνών) σε International Environmental Governance και τα μέσα υλοποίησης (Means of Implementation) που κυρίως συνδέονται με τη χρηματοδότηση. Στο τελικό κείμενο με τίτλο *The Future We Want*³⁴ υπογραμμίζεται ότι οι νέοι στόχοι θα πρέπει να έχουν παγκόσμιο χαρακτήρα και να

³³ Βλ. Millennium Development Goals: 2015 Progress Chart. Στο Χάρτη αυτό παρουσιάζεται η τελική αξιολόγηση προόδου αναφορικά με επιλεγμένους υποστόχους. Ο στόχος 2 (εκπαίδευση) παρουσιάζει ικανοποιητικό επίπεδο εγγραφών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, στο: http://www.un.org/millenniumgoals/2015_MDG_Report/pdf/MDG%202015%20PC%20final.pdf (προσπελάστηκε 15.07.2017)

³⁴ Rio +20 outcome document: *The Future We Want*, para 247 “*global in nature and universally applicable to all countries.... Governments should drive implementation with the active involvement of all relevant stakeholders*”

μπορούν να εφαρμοστούν από όλες τις χώρες καθώς η υλοποίηση είναι ευθύνη των κυβερνήσεων με ενεργό συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων μερών.

Στην έκθεση την οποία υπέβαλε η Ομάδα των Επιφανών Προσωπικοτήτων (Eminent Persons)³⁵ το Μάιο του 2013 με τίτλο «Μια νέα παγκόσμια συνεργασία: εξάλειψη της φτώχειας και μετασχηματισμός των οικονομιών μέσα από την αειφόρο ανάπτυξη»³⁶ πρότειναν πέντε μεταβολές (transformative shifts) οι οποίες ήταν δυνατόν να εφαρμοστούν και για τις αναπτυσσόμενες και για τις αναπτυγμένες χώρες. Αυτό το στοιχείο είναι ιδιαίτερα σημαντικό, καθώς οι Αναπτυξιακοί Στόχοι της Χιλιετίας αφορούσαν μόνον τις αναπτυσσόμενες χώρες, ενώ η νέα ατζέντα θα πρέπει να χαρακτηρίζεται από οικουμενικότητα σύμφωνα και με τα αποτελέσματα του Rio+20.

Η Ομάδα ακολούθησε ευρείες διαβουλεύσεις, σύμφωνα με τους όρους σύστασής της: εθνικές και παγκόσμιες διαβουλεύσεις, περιφερειακές διαβουλεύσεις, διαβουλεύσεις με επιχειρήσεις και τον ιδιωτικό τομέα με την καθοδήγηση του UN Global Compact³⁷ και απόψεις της επιστημονικής και ακαδημαϊκής κοινότητας όπως μεταφέρθηκαν μέσα από το Δίκτυο για την Αειφόρο Ανάπτυξη³⁸. Επιπλέον, συμμετείχαν 5.000 οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, 250 ανώτερα διευθυντικά στελέχη ενώ τέλος υπεβλήθησαν πολιτικές συνόψεις, έρευνες, προτάσεις από άλλους εταίρους. Αφού ολοκλήρωσε το έργο της, η Ομάδα κατέληξε στη διαπίστωση ότι η παγκόσμια κοινότητα δεν μπορεί να προχωρήσει ακολουθώντας την ίδια πρακτική. Περιέγραψαν το όραμά τους ως μία ατζέντα παγκόσμια, που θέτει στο επίκεντρο τον άνθρωπο, είναι ευαίσθητη σχετικά με τον πλανήτη, ικανή να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις του 21αι.

Η αρχιτεκτονική των νέων Στόχων δεν ήταν αυτονόητη. Απαιτούσε δουλειά και έμπνευση καθώς γραφόταν σε λευκό χαρτί και θα πρέπει να τονιστεί ότι

³⁵ ό.π. 28.

³⁶ Βλ. την Έκθεση με τίτλο “A New Global Partnership: eradicate poverty and transform economies through sustainable development” στο: <http://www.post2015hlp.org/the-report/> (προσπελάστηκε 15.07.2017)

³⁷ UN Global Compact, Διεθνής πρωτοβουλία Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης των Η.Ε. Οι επιχειρήσεις που συμμετέχουν, ενσωματώνουν στις στρατηγικές τους 10 βασικές αρχές. Βλ. στο: <https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc/mission/principles> (προσπελάστηκε 20.07.2017)

³⁸ Sustainable Development Solutions Network, μια πρωτοβουλία για τα Ηνωμένα Έθνη, η οποία λειτουργεί από το 2012. Το δίκτυο κινητοποιεί την επιστημονική και τεχνική εμπειρία, προκειμένου να προωθηθούν λύσεις για την αειφόρο ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένων των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης και της Συμφωνία του Παρισιού. Το Διοικητικό του Συμβούλιο αποτελείται από επιφανείς προσωπικότητες από τον ακαδημαϊκό χώρο, επιχειρηματίες, την κοινωνία των πολιτών και το δημόσιο τομέα. Βλ. <http://unsdsn.org/about-us/vision-and-organization/>, (προσπελάστηκε 20.07.2017).

επρόκειται για μια «ανοιχτή διαδικασία». Εδώ θα πρέπει να επισημανθεί μια σημαντική αλλαγή σκηνικού. Στις διαπραγματεύσεις του Rio+20 το συντονισμό είχαν τα Υπουργεία Περιβάλλοντος. Στις νέες διαπραγματεύσεις το συντονιστικό ρόλο έχουν τα Υπουργεία Εξωτερικών. Το περιβάλλον υποχωρεί και δίνει χώρο και στους άλλους δύο πυλώνες της Αειφόρου Ανάπτυξης αυτόν της οικονομίας και της κοινωνίας. Οι θεσμοί προσαρμόζονται στα νέα δεδομένα. Τα πράγματα είναι πλέον αλληλένδετα και επικρατεί η λογική των διασυνδέσεων (interlinkages). Οι αρχές της Αειφόρου Ανάπτυξης επηρεάζουν τους σχεδιασμούς. Στην Ελλάδα, το συντονιστικό όργανο είναι το Υπουργείο Εξωτερικών και συγκεκριμένα η Διεύθυνση ΥΔΑΣ 3, Διεύθυνση Γεωγραφικής Πολιτικής και Στρατηγικού Σχεδιασμού.

Η αλλαγή σκηνικού εμφανίζεται και εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπου δημιουργήθηκε ένα νέο σχήμα το “Joint Working Party”³⁹ προκειμένου να διαχειριστεί ότι σχετίζεται με τη βιώσιμη ανάπτυξη καθώς η Διεύθυνση Περιβάλλοντος δεν επαρκεί πλέον. Σε αυτό συμμετέχουν εκπρόσωποι από τους τομείς περιβάλλοντος, ανάπτυξης, αναπτυξιακής βοήθειας (European Union, 2015).

Προκειμένου να ανιχνευτούν οι ανάγκες και να διαμορφωθεί το πλαίσιο της νέας αναπτυξιακής ατζέντας, η Ανοιχτή Ομάδα Εργασίας (OWG), συνομίλησε με πολλούς εταίρους. Έγιναν επαφές και συζητήσεις με τις εννέα Κυριότερες Κοινωνικές Ομάδες (Major Groups)⁴⁰ των Ηνωμένων Εθνών: Επιχειρήσεις και Βιομηχανία, Παιδιά και Νέοι, Αγρότες, Αυτόχθονες Πληθυσμοί, Τοπικές Αρχές, ΜΚΟ, Επιστημονική και Τεχνολογική Κοινότητα, Γυναίκες, Εργάτες και Συντεχνίες καθώς και με άλλους εταίρους, με θεματικές ομάδες και επιτροπές.

Κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων το Υπουργείο Παιδείας της Ελλάδας υπέβαλε θέσεις⁴¹, οι οποίες, κατόπιν ελληνικών παρεμβάσεων, ελήφθησαν υπόψη στο τελικό κείμενο της Ανοιχτής Ομάδας Εργασίας, ενώ για πρώτη φορά συμπεριλήφθηκε ο πολιτισμός (SDG 4.7, SDG11.4).

Σήμερα, οι Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης είναι γεγονός και σε επίπεδο ρητορείας, οι προσπάθειες όλων έχουν επικεντρωθεί στην υλοποίηση αυτού του οράματος. Οι

³⁹ Βλ. τα Συμπεράσματα του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης με θέμα “*A New Global Partnership for Poverty Eradication and Sustainable Development after 2015*”, στο <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8958-2015-INIT/en/pdf>, (προσπελάστηκε 20.07.2017).

⁴⁰ Βλ. για τη δημιουργία και το ρόλο των εννέα Κυριότερων Κοινωνικών Ομάδων των Η.Ε στο: <https://sustainabledevelopment.un.org/majorgroups/about> (προσπελάστηκε 28.07.2017)

⁴¹ Σε επίσημο έγγραφο αναφέρεται ότι «Κατόπιν των ελληνικών παρεμβάσεων έχουν συμπεριληφθεί σημαντικές αναφορές στους υπο-στόχους (4.3, 4.4, 4.5, 4.7)»

κυβερνήσεις έχουν πρωταγωνιστικό ρόλο καθώς η εφαρμογή βασίζεται στις χώρες (country-based) με τη συνεργασία όμως όλων των εμπλεκόμενων μερών. Όλοι οι οργανισμοί που λειτουργούν εντός ή εκτός του συστήματος των Η.Ε. εκπονούν Σχέδια Δράσης για την υποστήριξη του όλου εγχειρήματος. Μεταξύ αυτών ο ΟΟΣΑ, η Ευρωπαϊκή Ένωση, το Συμβούλιο της Ευρώπης, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εργασίας, η Παγκόσμια Τράπεζα κ.ά. Όπως αναφέρεται σε δελτίο τύπου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής πρόκειται για την πρώτη παγκόσμια συμφωνία που καθορίζει ένα καθολικό, ολοκληρωμένο πρόγραμμα δράσης (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2015).

3.3. Σύνδεση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης με την Εκπαίδευση

Σε ότι αφορά τα θέματα εκπαίδευσης για τα Ηνωμένα Έθνη, όπως έχει ήδη αναφερθεί, η UNESCO είναι ο ηγετικός φορέας υποβολής προτάσεων και υλοποίησης των αποφάσεων της Γενικής Συνέλευσης. Ως εκ τούτου, συμμετέχει σε όλα τα όργανα λήψης αποφάσεων και εκπροσωπεί τα Η.Ε σε άλλους οργανισμούς ή διεθνείς διασκέψεις.

Στο τελικό κείμενο της Διάσκεψης του Rio+20 (παράγραφοι 229-235), εκφράστηκε η επιθυμία να οδηγηθεί η παγκόσμια κοινότητα από το δικαίωμα στην Εκπαίδευση προς την πρόσβαση στην ποιοτική, συμπεριληπτική και ισόνομη εκπαίδευση. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε στην εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ως το εργαλείο για την ενημέρωση τόσο των νέων όσο και της ευρύτερης κοινότητας) καθώς και στη διεθνή συνεργασία. Όπως επισημάνθηκε προηγούμενα, αυτό το κείμενο ήταν προϊόν πολλών διαπραγματεύσεων. Στη διαμόρφωσή του συμμετείχε και η UNESCO (UNESCO, 2011) με θέσεις που είχαν προηγουμένως προκύψει από το διάλογο στον οποίο συμμετείχαν τα κράτη-μέλη της, οργανώσεις για την εκπαίδευση όπως Global Campaign for Education (GCE)⁴², Education International⁴³, ακαδημαϊκοί⁴⁴, οργανώσεις νέων και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη.

⁴² Κίνημα της κοινωνίας των πολιτών που έχει στόχο τον τερματισμό της κρίσης στην παγκόσμια εκπαίδευση. Για την αποστολή του βλ. στο <http://www.campaignforeducation.org/> (προσπελάστηκε 28.07.2017).

⁴³ Αποτελεί μια Παγκόσμια Ομοσπονδιακή Ένωση η οποία εκπροσωπεί οργανώσεις εκπαιδευτικών και άλλων εργαζομένων στην εκπαίδευση σε όλο τον κόσμο. Για το έργο της, βλ. στο https://ei-ie.org/en/detail_page/4350/about-ei, (προσπελάστηκε 28.07.2017).

⁴⁴ Βλ. για το ρόλο της ακαδημαϊκής κοινότητας στη διαδικασία υλοποίησης των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης, στην 1^η Συνεδρία του International Council for Science στο: <http://www.ncl.ac.uk/media/wwwnclacuk/instituteforsustainability/files/Lucilla%20Spini%20-%20ICSU.pdf>, (προσπελάστηκε 28.07.2017).

Μετά το Rio+20 και πριν τη λήξη των Αναπτυξιακών Στόχων της Χιλιετίας, όπου η εκπαίδευση αποτελούσε ξεχωριστό στόχο⁴⁵ για την «Παροχή καθολικής πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (Universal Primary Education)», η UNESCO ακολουθώντας τις διαδικασίες όλων των οργάνων των Η.Ε., διοργάνωσε περιφερειακές συναντήσεις των κρατών-μελών με στόχο τη διαμόρφωση της νέας εκπαιδευτικής ατζέντας. Με αυτή την κίνηση, δόθηκε στο διάλογο που αναπτύχθηκε, το χαρακτηριστικό της οικουμενικότητας καθώς μπορούσαν να λάβουν μέρος και να καταθέσουν ή να ανταλλάξουν απόψεις, εκτός των κυβερνήσεων, οργανώσεις νέων, η κοινωνία των πολιτών, ΜΚΟ, εκπαιδευτικές οργανώσεις, η ακαδημαϊκή κοινότητα και ο ιδιωτικός τομέας. Έτσι, αναδύθηκαν μικρές ή μεγαλύτερες επιστημικές κοινότητες⁴⁶ που κατέθεσαν τη γνώση τους και δημιούργησαν ένα περιβάλλον ευνοϊκό για αλλαγές, σε μια κοινή προσπάθεια να καταγραφούν οι απόψεις και να υποβληθούν προτάσεις για το πλαίσιο μέσα στο οποίο θα λειτουργήσει η εκπαίδευση μετά το 2015 και για τα επόμενα δεκαπέντε έτη .

Κατά την 38η Γενική Διάσκεψη της UNESCO το Νοέμβριο του 2015, οι Υπουργοί Παιδείας των κρατών-μελών του οργανισμού υιοθέτησαν ομόφωνα το Πλαίσιο Δράσης⁴⁷ (Framework for Action) για την εκπαίδευση για τα επόμενα δεκαπέντε έτη. Το κείμενο αυτό που συγκεντρώνει όλα τα συμφωνηθέντα για την εκπαίδευση, κατά τις συναντήσεις που προαναφέρθηκαν, υπεβλήθη στη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών και αποτέλεσε τον Στόχο 4 της Παγκόσμιας Αναπτυξιακής Ατζέντας. Εφεξής, η ατζέντα για την εκπαίδευση αποκαλείται «*Εκπαίδευση 2030*».

Όπως έχει σημειωθεί και στην εισαγωγή της παρούσας εργασίας, ο στόχος για την εκπαίδευση προήλθε από εντατική διαδικασία διαβούλευσης «με τα κράτη-μέλη αλλά και την κοινωνία πολιτών, τους εκπαιδευτικούς, ενώσεις, φορείς, περιφερειακούς οργανισμούς, ιδιωτικούς φορείς, ερευνητικά ινστιτούτα και ιδρύματα». Όπως επισημαίνεται στη Διακήρυξη του Incheon στην παράγραφο με τίτλο “Towards 2030: a new vision for education”, οι συμμετέχοντες στο Παγκόσμιο

⁴⁵Βλ. για το Στόχο 2, στο: http://www.un.org/millenniumgoals/pdf/Goal_2_fs.pdf, (προσπελάστηκε 28.07.2017).

⁴⁶ Βλ. σχετική αναφορά στην υποσημείωση 15,16.

⁴⁷ Υιοθετήθηκε ομόφωνα κατά την 38^η Γενική Διάσκεψη της UNESCO, σε ειδική συνεδρία Υπουργών Παιδείας και Ανάπτυξης, η οποία είχε ήδη συμπεριληφθεί στη Διακήρυξη του Incheon. Η Ελλάδα εκπροσωπήθηκε δια του Υφυπουργού Παιδείας.

Φόρουμ αναγνωρίζουν την εκπαίδευση ως έναν καίριο μοχλό ανάπτυξης και το ρόλο της ως κρίσιμο για την επίτευξη των άλλων στόχων⁴⁸.

3.4. Διαβουλεύσεις για τη μετά το 2015 Εκπαίδευση

Για τη Διάσκεψη Κορυφής Ρίο+20 έχουν εκφραστεί διάφορες απόψεις. Οι προσδοκίες στην αρχή της συνάντησης ήταν χαμηλές καθώς το τελικό κείμενο είχε ήδη προετοιμαστεί μέσα από διαπραγματεύσεις, ήταν ένα κείμενο αδύναμο και οι εκπρόσωποι (delegates) δεν είχαν μεγάλο περιθώριο τροποποιήσεων (Pisano, U., Endl, A. and Berger G., 2012). Η Διάσκεψη του Ρίο δεν έθεσε τον πήχη όσο ψηλά ήταν αναμενόμενο ανάλογα με τις προκλήσεις που ο κόσμος αντιμετώπιζε εκείνη την εποχή. Εν τούτοις, παρά το γεγονός ότι σε άλλους τομείς δεν εκπλήρωσε το σύνολο των προσδοκιών επανεπιβεβαίωσε και επικαιροποίησε τον Αναπτυξιακό Στόχο της Χιλιετίας (MDG2) για το δικαίωμα στην εκπαίδευση και την καθολική πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Αναγνώρισε επίσης, τη σημασία της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη και τόνισε την ανάγκη οι αντίστοιχες δράσεις και προγράμματα να επεκταθούν πέραν των ορίων της Δεκαετίας των Ηνωμένων Εθνών (DESD). Κάλεσε τις χώρες να ενσωματώσουν τα θέματα της αειφορίας στα αναλυτικά τους προγράμματα καθώς επίσης να ενισχυθεί η διεθνής συνεργασία μέσα από δίκτυα⁴⁹.

Η UNESCO σε έγγραφο της με τίτλο “*Building Equitable, Inclusive Green Societies*”, αναφέρει ότι η Διάσκεψη του Ρίο ήταν μια μοναδική ευκαιρία να ξεκινήσουν και πάλι οι προσπάθειες σε όλο τον κόσμο με κατεύθυνση την αειφόρο ανάπτυξη. Ως προς το έργο που της είχε ανατεθεί από την προηγούμενη Διάσκεψη το

⁴⁸ Για το ρόλο της εκπαίδευσης στην προώθηση των άλλων Στόχων βλ. στο δικτυακό τόπο της Παγκόσμιας Συνεργασίας για την Εκπαίδευση (Global Partnership for Education): “17 ways education influences the new 17 global goals”, <http://www.globalpartnership.org/blog/17-ways-education-influences-new-17-global-goals>, (προσπελάστηκε 31.07.2017).

Στη Διακήρυξη του Incheon (UNESCO, 2015), η Παγκόσμια Συνεργασία για την Εκπαίδευση αναγνωρίζεται ως μια πολύ-εταιρική πλατφόρμα για την χρηματοδότηση της εκπαίδευσης προκειμένου να υποστηριχτεί η υλοποίηση της νέας ατζέντας, σύμφωνα με τις ανάγκες και τις προτεραιότητες των χωρών, και συστήνεται να συμμετάσχει στον μελλοντικό παγκόσμιο συντονιστικό μηχανισμό.

⁴⁹ Σχόλια από τον Μ. Σκούλλο, ο οποίος συμμετείχε στην ελληνική αποστολή με τον Πρέσβη της Ελλάδος στη Βραζιλία. Ο κ. Σκούλλος είναι Ομότιμος Καθηγητής στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Δραστηριοποιείται ενεργά σε εθνικό, περιφερειακό και διεθνές επίπεδο στον τομέα της Αειφόρου Ανάπτυξης και ιδιαίτερα της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΕΑΑ). Είναι Διευθυντής της Έδρας και Δικτύου UNESCO για την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη στη Μεσόγειο και Συντονιστής του Δικτύου MEdIES (www.medies.net). Είναι συμπρόεδρος της Ομάδος Εργασίας για την Προώθηση Πολιτικών του Παγκόσμιου Προγράμματος Δράσης της UNESCO για την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη (GAP Key Partners Network-1 Advancing Policies on ESD).

1992 και την Agenda 21⁵⁰, σημειώνει ότι παρά τα σημαντικά βήματα υπάρχουν ακόμη πολλά που πρέπει να γίνουν. Το έγγραφο αναφέρει ότι οι θεμελιώδεις αλλαγές που είχαν επιτευχθεί, όπως, η σημαντική πρόοδος στην τεχνολογία, τα βήματα για την επίτευξη των MDG's, η Εκπαίδευση για Όλους (EFA) επηρέασαν τον διεθνή οργανισμό και τις δραστηριότητές του. Ένα σημαντικό θέμα στο οποίο εστιάζει η UNESCO στο κείμενό της, είναι η σταθερή επένδυση στην εκπαίδευση και η ποιότητα στην εκπαίδευση. Στο σημείο αυτό υπογραμμίζεται η σημασία της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη ως μία σημαντική διάσταση της ποιότητας στην εκπαίδευση. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η UNESCO περισσότερο από κάθε άλλο οργανισμό έχει δημιουργήσει προγράμματα, έχει οργανώσει συναντήσεις και δραστηριότητες, έχει εστιάσει την πολιτική της και την πολιτική των κρατών μελών προς την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη⁵¹, καθώς θεωρεί ότι είναι ένας τομέας με πλούσιο έργο και δραστηριότητες από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. Τέλος, στο κείμενο του διεθνούς οργανισμού προτείνεται μια ολιστική προσέγγιση των θεμάτων που έχουν αναδυθεί λόγω της πολυπλοκότητας των προκλήσεων. Προς αυτή την κατεύθυνση έχει δεσμευτεί να προσανατολίσει τις δραστηριότητές της προς μια προσέγγιση για την ανάπτυξη προσανατολισμένη στα ανθρώπινα δικαιώματα, ειδικά στο εθνικό επίπεδο (*“to a human-rights approach to development, especially at the country level”*).

Παρά τις όποιες διαφορετικές προσεγγίσεις, μετά τη Σύνοδο Κορυφής στο Ρίο το 2012⁵², όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη που δραστηριοποιούνται γύρω από την εκπαίδευση ξεκινούν διαδικασίες προκειμένου να διαμορφωθεί η πρόταση για την εκπαίδευση μετά το 2015, καθώς το έτος αυτό σηματοδοτεί αφενός τη λήξη των στόχων της χιλιετίας (Millennium Development Goals) και αφετέρου των έξι στόχων που είχαν τεθεί στο Ντακάρ. Έτσι, ξεκινάει μια περίοδος συνεχών συζητήσεων και διαβουλεύσεων, με την UNESCO σε συντονιστικό ρόλο για ακόμη μία φορά. Σε αυτό το συντονιστικό ρόλο έχει κοντά της όλες τις οργανώσεις των Ηνωμένων Εθνών που ξεκίνησαν από την αρχή μαζί της την Εκπαίδευση για Όλους, τη UNICEF ως βασικό εταίρο, τις οργανώσεις Global Partnership for Education και Education International,

⁵⁰ Βλ. Agenda 21, Κεφάλαιο 36 στο:

<https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/Agenda21.pdf> (προσπελάστηκε 02.08.2017)

⁵¹ Βλ. για τις δραστηριότητες του οργανισμού: <http://en.unesco.org/themes/education-sustainable-development/what-UNESCO-does>, (προσπελάστηκε 02.08.2017).

⁵² Βλ. για τη Διάσκεψη Ρίο+20 στο: <https://sustainabledevelopment.un.org/rio20> (προσπελάστηκε 03.08.2017).

οργανισμούς που σχετίζονται με τη χρηματοδότηση της εκπαίδευσης όπως η Παγκόσμια Τράπεζα καθώς και με τη συλλογή στοιχείων που αφορούν στην εκπαίδευση, όπως ο ΟΟΣΑ, και βέβαια με την ενεργό συμμετοχή των κρατών-μελών. Τα κράτη-μέλη εντείνουν και τις δικές τους προσπάθειες για την υποβολή σχολίων ή προτάσεων σε μια προσπάθεια προώθησης των θεμάτων που επιθυμούν να τεθούν σε σχέση με τις εθνικές τους ανάγκες, σε όλες τις σχετικές συναντήσεις είτε σε περιφερειακό είτε σε διεθνές επίπεδο⁵³.

Όσον αφορά τα κράτη-μέλη, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι αποτελούν τον πυρήνα των τελικών αποφάσεων καθότι είναι αυτά που ψηφίζουν τις αποφάσεις σε επίπεδο Γενικών Συνελεύσεων Η.Ε. γενικότερα ή Γενικής Συνέλευσης της UNESCO ειδικότερα. Ο ρόλος των άλλων ενδιαφερομένων μερών περιορίζεται σε επίπεδο ανάληψης πρωτοβουλιών, συμβουλευτικό, γνωμοδοτικό, υποβολής προτάσεων, θέσεων, εκθέσεων, συμμετοχής σε διασκέψεις ή συνέδρια, σε ομάδες εμπειρογνομόνων ή επιστημικών κοινοτήτων. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν διαμορφώνουν κάποιο κλίμα ή δεν επηρεάζουν τις αποφάσεις που λαμβάνονται σε εθνικό επίπεδο. Τον τελικό λόγο όμως για την εφαρμογή των αποφάσεων έχουν τα κράτη-μέλη.

Στο κείμενο που προέκυψε ως αποτέλεσμα των συζητήσεων στο Ρίο “The Future we Want”⁵⁴ (United Nations, 2012a), η εκπαίδευση αναφέρεται σε αρκετά σημεία ως το όχημα για την υποστήριξη άλλων θεματικών όπως η εργασία, οι νέες τεχνολογίες, ο αγροτικός τομέας, κ.ά.⁵⁵ Στη θεματική «Εκπαίδευση» οι παράγραφοι 229-235 επικεντρώνονται αποκλειστικά σε θέματα όπως: δικαίωμα στην εκπαίδευση, πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση σε όλα τα επίπεδα και από όλες τις ομάδες (συμπεριληπτική εκπαίδευση), επιμόρφωση εκπαιδευτικών, σχολικά προγράμματα για την αειφορία (sustainability curricula), Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των

⁵³ Σε εθνικό επίπεδο είχαν αναλάβει συντονιστικό ρόλο αρχικά το Υπουργείο Περιβάλλοντος (Τμήμα ΔΔ και ΕΕ) και στη συνέχεια το Υπουργείο Εξωτερικών (ΥΔΑΣ 3).

⁵⁴ Βλ. το outcome document της Διάσκεψης Rio+20, *The Future We Want* (A/RES/66/288/11.09.2012) στο: http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/66/288&Lang=E (προσπελάστηκε 03.08.2017).

⁵⁵ Βλ.ό.π. κεφάλαιο I/11 “including through education”, κεφάλαιο II/C/51 “information, education and training for sustainability at all levels, including in the workplace”, κεφάλαιο III/62 “...ensuring that workers are equipped with the necessary skills, including through education and capacity building...” κεφάλαιο V/A με τίτλο Thematic areas and cross-sectoral issue παρ.109: “...to credit and other financial services, markets, secure land tenure, health care, social services, education, training, knowledge, and appropriate and affordable technologies...” και παρ. 114: “...training and education to improve agricultural productivity and sustainability...” και παρ. 152: “...workers should have access to education, skills”.

Επικοινωνιών, μη τυπική εκπαίδευση, αύξηση υποδομών και επένδυσης στην εκπαίδευση, εκπαιδευτικές ανταλλαγές και συνεργασίες, θεσμοθέτηση της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη πέραν της Δεκαετίας των Η.Ε. Στις παραγράφους 234 και 235 προτείνεται στα εκπαιδευτικά ιδρύματα να υιοθετήσουν καλές πρακτικές αειφορικής διαχείρισης για τις εγκαταστάσεις τους (campuses), με την ενεργό συμμετοχή μαθητών, εκπαιδευτικών, τοπικών δρώντων και τη διδασκαλία της αειφόρου ανάπτυξης ως ενσωματωμένο στοιχείο στα μαθήματα. Στα πανεπιστημιακά ιδρύματα προτείνεται να διεξαγάγουν έρευνα και καινοτομία για την αειφόρο ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένης της εκπαίδευσης, να αναπτύξουν καινοτόμα προγράμματα στα οποία να συμπεριλαμβάνεται η επιχειρηματικότητα, η κατάρτιση επιχειρηματικών δεξιοτήτων, η επαγγελματική επιμόρφωση, η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και δια βίου μάθηση συμβάλλοντας στην προώθηση των εθνικών στόχων για την αειφόρο ανάπτυξη.

Από τα ανωτέρω, διαφαίνεται η σύνδεση της εκπαίδευσης και με άλλες θεματικές, οι οποίες συγχρόνως αποτελούν παγκόσμιες προκλήσεις. Η μελλοντική αρχιτεκτονική των νέων στόχων αρχίζει να αποκτά σχήμα καθώς δεν υπάρχουν σαφή όρια και κάθετη προσέγγιση για κάθε θεματική αλλά μεταξύ τους διασύνδεση και αλληλεπίδραση και αυτό είναι κάτι που ελήφθη πολύ σοβαρά υπόψη από όλες τις ομάδες που πήραν μέρος στις συζητήσεις και διαμόρφωσαν τα κείμενα. Η διασύνδεση αυτή θα είναι ξεκάθαρη στους τελικούς στόχους και θα καταστήσει απαραίτητη τη συνοχή των δημόσιων πολιτικών. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να επισημανθεί ότι, οι αναφορές στη Διακήρυξη του Ρίο σε τομείς της εκπαίδευσης στους οποίους θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή καθώς έχουν συμφωνηθεί μετά από διαπραγματεύσεις, με συμμετοχή των ενδιαφερομένων μερών, αποτέλεσαν μαζί με τις εκθέσεις για τα μέχρι τότε αποτελέσματα των MDG's και της Εκπαίδευσης για Όλους, τη βάση των συζητήσεων που επακολούθησαν και έδωσαν μια πρώτη κατεύθυνση για τη διαμόρφωση του Στόχου για την εκπαίδευση.

Παράλληλα με το νέο συντονιστικό μηχανισμό της UNESCO, το 2011 συστήθηκε από το Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών μια ομάδα με τίτλο “*UN System Task Team on the Post-2015 UN Development Agenda*” (United Nations, 2012b)⁵⁶, προκειμένου να υποστηρίξει τις ευρείες προετοιμασίες για την μετά το 2015

⁵⁶ UN Task Team (think piece): αποτελείται από εκπρόσωπους και των 50 οργάνων του συστήματος των Ηνωμένων Εθνών και άλλους οργανισμούς όπως η Παγκόσμια Τράπεζα.

αναπτυξιακή ατζέντα των Η.Ε. Οι εργασίες της ομάδας διεξάγονται με ευθύνη του Τμήματος Οικονομικών και Κοινωνικών Υποθέσεων του Αναπτυξιακού Προγράμματος των Η.Ε. (UNDP). Η ειδική θεματική την οποία επεξεργάζονται εστιάζει στην εκπαίδευση και τις δεξιότητες που χρειάζονται για μια συμπεριληπτική και βιώσιμη ανάπτυξη, καθώς, όπως έχουμε αναφέρει σε άλλο σημείο της έρευνας, η εκπαίδευση θα πρέπει να έχει το χαρακτήρα της συμπερίληψης δηλαδή να παρέχεται ισότιμα σε όλα τα άτομα και όλες τις κοινωνικές ομάδες. Το δικαίωμα στην εκπαίδευση αναδεικνύεται ως *δικαίωμα που ενεργοποιεί* (enabling right) την εφαρμογή των άλλων οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων, καθώς τα μέλη της εκπροσωπούν όλο το εύρος του συστήματος των Η.Ε.

Όπως έχει αναφερθεί στο πρώτο κεφάλαιο, όλες οι απόψεις για την εκπαίδευση μετά το 2015, έχουν ληφθεί υπόψη και έχουν αποτυπωθεί στο πρώτο σημαντικό κείμενο, που σηματοδοτεί το τέλος των Αναπτυξιακών Στόχων της Χιλιετίας, αναφορικά με την εκπαίδευση, τη Συμφωνία του Μουσκάτ. Εδώ θα πρέπει να επισημανθεί ότι στο κείμενο της ανωτέρω Συμφωνίας, θίγεται και το θέμα των δεικτών απαραίτητων, τόσο σε παγκόσμιο, όσο και σε εθνικό επίπεδο για την παρακολούθηση της εφαρμογής των στόχων, που θα αποτελούν και αναπόσπαστο κομμάτι τους. Στο πλαίσιο αυτό, η UNESCO σύστησε μια Τεχνική Συμβουλευτική Ομάδα (Technical Advisory Group-TAG)⁵⁷ για τους μετά το 2015 δείκτες για την εκπαίδευση, η οποία λειτούργησε στο πλαίσιο της Διοικούσας Επιτροπής της Εκπαίδευσης για Όλους (Education for All Steering Committee/EFA SC). Στην ομάδα αυτή ανατέθηκε να παράσχει τεχνική υποστήριξη στη Διοικούσα Επιτροπή, ως προς την ανάπτυξη των δεικτών, καθώς θα έπρεπε να προτείνει μια σειρά μετρήσεων που να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των νέων πλαισίων για την εκπαίδευση και την ανάπτυξη. Προς αυτή την κατεύθυνση η έπρεπε να επεξεργαστεί και προτείνει ένα βασικό σύνολο δεικτών (core set of indicators) που θα ευθυγραμμίζονται με τον κύριο στόχο για την εκπαίδευση, τους επτά υποστόχους και τα τρία μέσα υλοποίησης, τα οποία έχουν ήδη προταθεί από την Ανοιχτή Ομάδα Εργασίας των Ηνωμένων Εθνών⁵⁸. Σε συνάντηση της Διοικούσας Επιτροπής που πραγματοποιείται το Φεβρουάριο του 2015, η ομάδα παρουσιάζει πρόταση η οποία έχει βασιστεί: στην

⁵⁷ Μέλη της ήταν Η UNESCO, το Ινστιτούτο Στατιστικής της UNESCO, το GMR, ο ΟΟΣΑ, η UNICEF, η Παγκόσμια Τράπεζα. Βλ. την πρόταση της Τεχνικής Συμβουλευτικής Ομάδας στο: <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/technical-advisory-group-proposal-thematic-indicators-to-monitor-the-post-2015-education-agenda-2015-en.pdf> (προσπελάστηκε 05-08-2017).

⁵⁸ Βλ. σχετική αναφορά στην υποσημείωση 28β.

Έκθεση του Γενικού Γραμματέα των Η.Ε του 2014⁵⁹, στις συστάσεις του Sustainable Development Solutions Network (SDSN) καθώς και στις διαβουλεύσεις της ομάδας που διήρκησαν περίπου δέκα εβδομάδες και οι οποίες κατέληξαν σε κείμενο με τίτλο: “*Towards indicators for a post-2015 education framework*” (UNESCO-UIS, 2014, version 2). Συνολικά προτείνει έξι παγκόσμιους δείκτες και τριανταπέντε θεματικούς δείκτες. Το έργο της ομάδας εντάσσεται στο στάδιο προετοιμασίας του Παγκόσμιου Φόρουμ στην Κορέα.

Παράλληλα, έχουν εκδοθεί εκθέσεις της UNESCO σε συνεργασία και με άλλους οργανισμούς, στις οποίες γίνεται απόπειρα να αναδειχτεί για ποιους λόγους παρά τις προσπάθειες και τα ενθαρρυντικά στοιχεία τελικά εξακολουθούν να υπάρχουν παιδιά που στερούνται το βασικό δικαίωμα να πηγαίνουν σχολείο. Σε αυτές περιλαμβάνεται και η κοινή Έκθεση του Ινστιτούτου Στατιστικής της UNESCO⁶⁰ και της UNICEF (UIS-UNICEF, 2015) με τίτλο “*Fixing the broken promise of Education for All*”, η οποία περιλαμβάνει τα αποτελέσματα της Παγκόσμιας Πρωτοβουλίας για τα Παιδιά εκτός Σχολείου. Είναι απαραίτητο να λάβουμε υπόψη το παρελθόν γιατί η νέα ατζέντα είναι πολύπλοκη και απαιτητική καθώς απευθύνεται σε όλες τις χώρες είτε αναπτυσσόμενες είτε αναπτυγμένες. Συνεπώς και ο ρόλος της UNESCO είναι πιο απαιτητικός και θα χρειαστεί έναν σχεδιασμό πολύ καλά επεξεργασμένο, που θα έχει γίνει αποδεκτός από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Μια ακόμη σημαντική έκθεση τα στοιχεία της οποίας ελήφθησαν υπόψη για τη μετά το 2015 περίοδο, ήταν αυτή των Η.Ε για τους Αναπτυξιακούς Στόχους της Χιλιετίας καθώς αποτίμησε μια περίοδο που είχε ήδη ολοκληρωθεί (Ηνωμένα Έθνη, 2015). Την ευθύνη της έκθεσης ανέλαβε το Τμήμα Οικονομικών και Κοινωνικών Υποθέσεων των Η.Ε ενώ για τη σύνταξή της εργάστηκε μια ειδική ομάδα (“*Inter-Agency and Expert Group on MDG Indicators*”), στην οποία συμμετείχαν εκπρόσωποι διεθνών οργανισμών, συμπεριλαμβανομένης και της UNESCO, στατιστικοί από κράτη-μέλη και εξωτερικοί εμπειρογνώμονες.

Η Παγκόσμια θεματική διαβούλευση για την εκπαίδευση έδωσε αποτελέσματα όπως προτάσεις και απόψεις για την ισότιμη πρόσβαση στην

⁵⁹ Βλ. Synthesis Report of the Secretary General On the Post-2015-Agenda, A/69/700/4.12.2014 “*The Road to Dignity by 2030: Ending Poverty, Transforming All lives and Protecting the Planet*” στο: http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/69/700&Lang=E (προσπελάστηκε 05-08-2017).

⁶⁰ Γραφείο Στατιστικής της UNESCO: επίσημη πηγή δεδομένων του διεθνούς οργανισμού, για την εκπαίδευση.

εκπαίδευση ή για την ποιότητα της μάθησης, γεγονός που δίνει την αίσθηση ότι η εκπαίδευση στη νέα αναπτυξιακή ατζέντα στηρίχτηκε κατά κάποιον τρόπο και σε μια bottom up διαδικασία υποβολής προτάσεων και ανταλλαγής απόψεων.

3.5. Παγκόσμιο Φόρουμ για την Εκπαίδευση (Incheon Declaration)

Η πορεία προς το Παγκόσμιο Φόρουμ για την Εκπαίδευση είχε ξεκινήσει ήδη με την αρχή των διαβουλεύσεων και συζητήσεων για την εκπαίδευση από το 2012 και τις πρώτες αντιδράσεις μετά το Ρίο+20. Στη Συμφωνία του Μουσκάτ (UNESCO, 2014a)⁶¹ αναφέρεται ότι Παγκόσμιο Φόρουμ για την Εκπαίδευση (World Forum on Education-WEF) θα πραγματοποιηθεί το Μάιο του 2015 στη Δημοκρατία της Κορέας, λίγο πριν τη Γενική Συνέλευση των Η.Ε για την υιοθέτηση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης. Τη συνάντηση, η οποία χαρακτηρίζεται ως θεμέλιος λίθος (milestone event) για την Εκπαίδευση 2030, συγκαλεί η UNESCO⁶² ενώ συμμετέχουν ως συν-διοργανωτές (co-convenors) το Υπουργείο Παιδείας της Δημοκρατίας της Κορέας και φορείς των Η.Ε (UNDP, UNFPA, UNICEF, UNWOMEN, UNHCR, The World Bank Group). Στη Διακήρυξη που προετοιμάζεται προς υιοθέτηση σε αυτή την τόσο σημαντική συνάντηση, θα αποκρυσταλλώνεται όλη η εμπειρία από την μέχρι τότε πορεία της εκπαίδευσης, στο πλαίσιο της Εκπαίδευσης για Όλους, θα διατυπώνονται οι προτάσεις για τη νέα ατζέντα και θα τίθενται οι νέες δεσμεύσεις των ενδιαφερομένων μερών. Η UNESCO έχει ζητήσει συνεισφορές από όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη και κάθε χώρα, οργάνωση ή ομάδα, που έχει τη δυνατότητα να εκφραστεί προσπαθεί να εντάξει σε αυτό τις προτεραιότητες της ή ότι θεωρεί σημαντικό. Όπως έχει αναφερθεί και σε άλλο σημείο της έρευνας ο Γενικός Γραμματέας της UNESCO οφείλει να λαμβάνει υπόψη τις απόψεις των κρατών-μελών.

Το ενδιαφέρον όλων των δρώντων είναι στραμμένο στο Incheon. Το εν λόγω Φόρουμ πραγματοποιείται δεκαπέντε χρόνια μετά το Ντακάρ και θα πρέπει να αποφασιστεί με ποιο τρόπο η παγκόσμια κοινότητα θα πορευτεί προκειμένου να συνεχίσει να προωθεί το δικαίωμα στην εκπαίδευση και το δικαίωμα την ανάπτυξη με ορίζοντα το 2030. Η πρόκληση είναι μεγάλη καθώς διατυπώνεται η διαπίστωση

⁶¹ Βλ. σχετική αναφορά στο στο Muscat Agreement, παράγραφος14.

⁶² Η Γενική Διευθύντρια της UNESCO απευθύνει πρόσκληση προς τους Υπουργούς Παιδείας το Φεβρουάριο 2015, χαρακτηρίζοντας τη συνάντηση αυτή ως “milestone event” και την Εκπαίδευση για Όλους ως “unfinished business”.

και η μεγάλη ανησυχία ότι η παγκόσμια κοινότητα απέχει πολύ από την επίτευξη της Εκπαίδευσης για Όλους και θα πρέπει να δημιουργούν οι ευκαιρίες για τη συνέχιση της. Τα αποτελέσματα του Παγκόσμιου Φόρουμ θα τροφοδοτήσουν τις συζητήσεις στη Συνάντησης Κορυφής του Σεπτεμβρίου 2015. Η UNESCO και όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη φιλοδοξούν να αποτελέσει η ατζέντα για την εκπαίδευση, όπως εκφράζεται στη Συμφωνία του Μουσκάτ και στη Διακήρυξη του Incheon αναπόσπαστο μέρος της παγκόσμιας αναπτυξιακής ατζέντας: “*an integral part of the global development agenda*”⁶³ (UNESCO, 2014a).

Στο Παγκόσμιο Φόρουμ για την Εκπαίδευση ανανεώθηκαν και επικαιροποιήθηκαν το όραμα και οι στόχοι του παγκόσμιου κινήματος της Εκπαίδευσης για Όλους. Στη Διακήρυξη αναγνωρίζεται ο σημαντικός ρόλος της εκπαίδευσης ως βασική κινητήρια δύναμη για την ανάπτυξη, ως «δημόσιο αγαθό» καθώς επίσης ως κλειδί για την εξάλειψη της φτώχειας. Τίθενται επίσης οι προτεραιότητες για την Εκπαίδευση 2030 και υπογραμμίζονται θέματα όπως η πρόσβαση στην εκπαίδευση, ισότητα, ποιότητα, συμπερίληψη και ισονομία, δια βίου μάθηση. Θεωρείται ως μία ιστορική δέσμευση για να αλλάξει η ζωή των ανθρώπων μέσα από ένα νέο όραμα για την εκπαίδευση.

Η UNESCO εκτός από τη συνεργασία με τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη, βρίσκεται σε συζητήσεις με σημαντικούς δρώντες σε διεθνές επίπεδο όπως το Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών, την Ανοιχτή Ομάδα Εργασίας που επεξεργάζεται τους στόχους, την Επιτροπή για την χρηματοδότηση της αειφόρου ανάπτυξης. Συμμετέχει στις συναντήσεις εκπροσωπώντας τον τομέα της εκπαίδευσης διεθνώς και τροφοδοτεί συναντήσεις και εργασίες επιτροπών με τις προτάσεις για την εκπαίδευση που προέρχονται από τις ειδικές συναντήσεις για την εκπαίδευση και υποβάλλει τα κείμενα που έχουν υιοθετηθεί προηγουμένως. Εν ολίγοις, στρέφεται στον ίδιο της τον οργανισμό (διαμορφώνει και συντάσσει τις προτάσεις), στα κράτη-μέλη (συζητάει και οριστικοποιεί τις προτάσεις) αλλά και στο παγκόσμιο επίπεδο (προωθεί τις προτάσεις).

Το κείμενο της Διακήρυξης του Incheon έχει τίτλο “Education 2030: Towards inclusive and equitable quality education and lifelong learning for all”. Ο τίτλος αυτός σηματοδοτεί το περιεχόμενο του προτεινόμενου κυρίαρχου στόχου (overarching goal) για την εκπαίδευση: “*Ensure inclusive and equitable quality education and promote*

⁶³Βλ. σχετική αναφορά στο Muscat Agreement παραγράφους 14,16.

life-long learning opportunities for all”. Η παράγραφος 16 του κειμένου δε, σηματοδοτεί το ρόλο της UNESCO στην μετά το 2015 «Εκπαίδευση 2030».

Στην εισαγωγή επισημαίνεται η αξιοποίηση της Συμφωνίας του Μουσκάτ από την Ανοιχτή Ομάδα Εργασίας των Η.Ε, τα αποτελέσματα των τεσσάρων περιφερειακών υπουργικών διασκέψεων⁶⁴, η έκθεση 2015 EFA GMR και οι Περιφερειακές Εκθέσεις (Regional EFA Synthesis Reports). Αναγνωρίζεται επίσης η συμβολή της Πρωτοβουλίας του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών “Education First” καθώς και ο ρόλος των κυβερνήσεων, των περιφερειακών, διακυβερνητικών και μη κυβερνητικών οργανισμών στη διαμόρφωση (*galvanizing*) της πολιτικής δέσμευσης για την εκπαίδευση.

Στη δήλωσή της, η Γενική Διευθύντρια της UNESCO, κα Irina Bokova, επισημαίνει ότι η Διακήρυξη του Incheon επιβεβαιώνει πως η εκπαίδευση, ως θεμελιώδες δικαίωμα του ανθρώπου, είναι το κλειδί για την παγκόσμια ειρήνη και την αειφόρο ανάπτυξη.

3.6. Διαμόρφωση του Στόχου 4 (SDG 4): Εκπαίδευση 2030

Όλες οι συζητήσεις, διαβουλεύσεις, συναντήσεις που έχουν αναφερθεί ως τώρα κατά την έρευνα και με τις οποίες συνδέεται το έργο της UNESCO, είχαν σκοπό να συμβάλλουν στην οριστική διαμόρφωση του στόχου για την εκπαίδευση.

Η Συμφωνία του Μουσκάτ και η Κοινή Πρόταση, αξιοποιήθηκαν στις συζητήσεις και τις διαπραγματεύσεις που πραγματοποιήθηκαν στη Νέα Υόρκη για την παγκόσμια ατζέντα στο πλαίσιο των Ηνωμένων Εθνών ενώ αποτελέσαν την κεντρική δομή του Πλαισίου Δράσης (Framework for Action). Το Πλαίσιο αυτό θα λειτουργήσει ως οδηγός για τα κράτη-μέλη στο στάδιο υλοποίησης (*operationalizing*) της παγκόσμιας ατζέντας σε εθνικό επίπεδο, να θέσουν τους δικούς τους στόχους και δείκτες καθώς υπάρχουν διαφορετικά κοινωνικο-πολιτικά, οικονομικά και πολιτιστικά πλαίσια μέσα στα οποία λειτουργεί κάθε χώρα.

Ο κύριος στόχος στην Κοινή Πρόταση “*Ensure equitable and inclusive quality education and life-long learning for all by 2030*” έχει διατυπωθεί σε ένα γενικό πλαίσιο και θα είναι δύσκολο να μετρηθεί. Ως εκ τούτου, χρειάζεται να

⁶⁴ Βλ. τις δηλώσεις που προέκυψαν από τις έξι περιφερειακές διασκέψεις των περιφερειών της UNESCO: The Bangkok Statement (2014), the Lima Statement (2014), the Islamabad Statement (2014), the Kigali Statement (2015), the Sham El Sheik Statement (2015) and the Paris Statement (2015).

αναλυθεί σε συγκεκριμένους υποστόχους οι οποίοι θα συνδέονται με τους κατάλληλους δείκτες. Οι επτά υποστόχοι που προτείνονται διακρίνονται σε δύο τύπους: outcome targets⁶⁵ και input targets⁶⁶ και προήλθαν μετά από εξαντλητικές συζητήσεις και διαπραγματεύσεις⁶⁷. Στη διαμόρφωση αυτής της πρότασης ελήφθησαν υπόψη από την τεχνική ομάδα: το δικαίωμα στην εκπαίδευση και οι Διεθνείς Συμβάσεις με τις οποίες συνδέεται, οι έννοιες της ισονομίας και της συμπερίληψης, το ζήτημα της ισότητας των φύλων, η ποιότητα, η δια βίου μάθηση, η εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη, η εκπαίδευση για τη παγκόσμια ιδιότητα του πολίτη, οι τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας (ΤΠΕ) σε ένα πλαίσιο ολιστικής και φιλόδοξης προσέγγισης της νέας ατζέντας.

Για κάθε υποστόχο έχει αναπτυχθεί ένα συγκριμένο σκεπτικό. Ο υποστόχος δύο αναφέρεται στο δικαίωμα στη δωρεάν και υποχρεωτική χωρίς διάκριση βασική εκπαίδευση. Ως βασική εκπαίδευση θεωρείται η πρωτοβάθμια εκπαίδευση και τα πρώτα χρόνια της δευτεροβάθμιας που όμως μπορεί να διαφέρει ανάλογα το εκπαιδευτικό σύστημα. Επειδή αναφέρεται όμως η παγκόσμια διάσταση της εκπαίδευσης, η πρόταση στηρίζεται στην παγκόσμια κατάταξη ISCED⁶⁸, σύμφωνα με την οποία το επίπεδο 1 αντιστοιχεί σε έξι έτη πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και το επίπεδο 2 (lower secondary) αντιστοιχεί σε τρία έτη. Έχουν επίσης ληφθεί υπόψη η Σύμβαση κατά των Διακρίσεων στην Εκπαίδευση καθώς και έγγραφο ομάδας εμπειρογνομόνων για τον ορισμό της βασικής εκπαίδευσης⁶⁹. Ο στόχος τέσσερα αναφέρεται στο ποσοστό νέων και ενηλίκων που θα πρέπει να διαθέτουν τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες για αξιοπρεπή εργασία. Ως προς τις δεξιότητες έχει ληφθεί υπόψη έκδοση του ΟΟΣΑ⁷⁰ η οποία περιλαμβάνει τα αποτελέσματα έρευνας για τις δεξιότητες των ενηλίκων. Ο στόχος 3 αναφέρεται σε ένα ικανοποιητικό επίπεδο αλφαριθμητισμού και αριθμητικής (literacy and numeracy) που θα πρέπει να έχουν όλοι οι νέοι και ένα ποσοστό ενηλίκων. Εκτιμάται ότι στην

⁶⁵ Βλ. σχετική αναφορά στην υποσημείωση 29, στο Joint Proposal της Διοικούσας Επιτροπής, στις παραγράφους 1-5.

⁶⁶ Ο.π., παράγραφοι 6-7.

⁶⁷ Τα κράτη μέλη είχαν προσκληθεί να υποβάλουν παρατηρήσεις μέσω των εκπροσώπων των ομάδων τους, η Γραμματεία ενσωμάτωσε τις αλλαγές, προχωρούσαν κατόπιν συμφωνίας στις αναθεωρήσεις και στις 3 Απριλίου 2014 παρουσιάστηκε το τελικό κείμενο της Κοινής Πρότασης

⁶⁸ Βλ. σχετική αναφορά στην υποσημείωση 31.

⁶⁹ Βλ. *Experts' Consultation on the Operational Definition of Basic Education*, 2007, στο: <http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001802/180253e.pdf>, (προσπελάστηκε 10.08.2017)

⁷⁰ Βλ. OECD, *Skills Outlook 2013* στο:

[https://www.oecd.org/skills/piaac/Skills%20volume%201%20\(eng\)--full%20v12--eBook%20\(04%2011%202013\).pdf](https://www.oecd.org/skills/piaac/Skills%20volume%201%20(eng)--full%20v12--eBook%20(04%2011%202013).pdf) (προσπελάστηκε 10.08.2017)

Ευρώπη 20% των ενηλίκων έχει έλλειψη δεξιοτήτων γραμματισμού (literacy skills) και έχει ληφθεί υπόψη σχετική Έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής του 2012⁷¹.

Οι ανωτέρω επισημάνσεις έχουν σκοπό να δείξουν ότι ο στόχος και οι υποστόχοι που προτάθηκαν στο κείμενο της Κοινής Πρότασης, έχουν στηριχτεί σε Συμβάσεις της UNESCO, έγγραφα ομάδων εμπειρογνομόνων υπό το συντονισμό της UNESCO, εκθέσεις διεθνών οργανισμών (ΟΟΣΑ), εκθέσεις της ΕΕ, έρευνες κλπ, ενώ έχουν λάβει υπόψη το γεγονός ότι υπάρχουν ιδιαίτερες συνθήκες σε κάθε εθνικό σύστημα. Ως εκ τούτου δίνουν τη παγκόσμια διάσταση που απαιτείται από το νέο ατζέντα.

Παράλληλα, σε επίπεδο Ηνωμένων Εθνών, η Ανοιχτή Ομάδα Εργασίας (OWG) συγκεντρώνει στοιχεία και απόψεις για τη διαμόρφωση όλως των στόχων προκειμένου να υποβάλει την πρόταση της στον Γενικό Γραμματέα. Υπενθυμίζεται ότι συστήθηκε το 2013 με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών⁷² και τα μέλη της είναι εκπρόσωποι κρατών-μελών. Η πρόταση για τον στόχο για την εκπαίδευση προωθήθηκε στην Ανοιχτή Ομάδα από την UNESCO και υποστηρίχθηκε από τα κράτη-μέλη μέσω των Μόνιμων Αντιπροσωπειών στη Νέα Υόρκη. Κατόπιν διαπραγματεύσεων η πρόταση της OWG για τον στόχο για την εκπαίδευση προωθήθηκε στην UNESCO και ξεκίνησε ένας κύκλος συζητήσεων ανάμεσα στην UNESCO, στην Διοικούσα Επιτροπή (EFA SC and Task Force) μέσω της διαδικασίας technical proofing. Κατά τη διαδικασία αυτή έγιναν τροποποιήσεις, βελτιώσεις, οι οποίες αποτυπώθηκαν σε κείμενο⁷³ του εκπαιδευτικού τομέα της UNESCO και στη συνέχεια τροφοδότησαν τις εργασίες τη ομάδας OWG για την διαμόρφωση της τελικής της πρότασης. Οι εργασίες της ομάδας διήρκησαν δεκαέξι μήνες και ολοκληρώθηκαν τον Ιούλιο 2015. Η τελική Έκθεση⁷⁴ αποτελεί προϊόν συμβιβασμού, κατόπιν επίπονων και εργωδών διαπραγματεύσεων, μεταξύ των Κυβερνήσεων, των εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών, του ιδιωτικού τομέα, του ακαδημαϊκού κόσμου και των οργανισμών των ΗΕ.

⁷¹ Βλ. Final Report: EU High Level Group of Experts on Literacy 2012. Luxembourg: Publications Office of the European Union, στο: http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/policy/school/doc/literacy-report_en.pdf (προσπελάστηκε 10.08.2017).

⁷² Βλ. τη σύνθεση της Ανοιχτής Ομάδας Εργασίας (A/67/L.48/Rev.1) στο: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/LTD/N13/206/31/PDF/N1320631.pdf?OpenElement> (προσπελάστηκε 10.08.2017).

⁷³ Στις 13 Φεβρουαρίου 2015 οριστικοποιείται το κείμενο με τις τροποποιήσεις και τεχνικά σχόλια κατόπιν αιτήματος του UN Technical Support Team (TST).

⁷⁴ Βλ. A/68/970/12.08.2014: στο <http://undocs.org/A/68/970>, (προσπελάστηκε 12.08.2017).

Η σύνδεση της εκπαίδευσης με την αειφόρο ανάπτυξη δεν πραγματοποιείται μόνο στο πλαίσιο της διαδικασίας διαμόρφωσης των νέων στόχων. Δεν θα πρέπει να υποτιμηθεί η Δεκαετία της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη (2005-2014) καθώς το Παγκόσμιο Πρόγραμμα Δράσης για τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (Global Action Program on ESD), το οποίο περιλαμβάνεται στο Πλαίσιο Δράσης (Framework for Action), αποτελεί τη θεσμοθετημένη συνέχισή της, σύμφωνα με απόφαση της 37^{ης} Γενικής Συνέλευσης της UNESCO (Δηλάρη, 2015).

3.7. Εκπαίδευση 2030: Το Πλαίσιο Δράσης

Οι επίσημες συζητήσεις για το Πλαίσιο Δράσης της «Εκπαίδευσης 2030», έτσι αποκαλείται ο Στόχος 4, έλαβαν χώρα στο Παγκόσμιο Φόρουμ για την Εκπαίδευση στο Incheon το 2015, όπου συμφωνήθηκαν τα κύρια σημεία τα οποία θα περιέχει. Το κείμενο είχε προετοιμαστεί από τη Διοικούσα Επιτροπή για την Εκπαίδευση για όλους και την Συντακτική Ομάδα (Drafting Group) που είχε συσταθεί από την UNESCO, με τη συνεργασία του τομέα της εκπαίδευσης, τα Ινστιτούτα της UNESCO που εργάζονται για θέματα εκπαίδευσης και τα περιφερειακά Γραφεία Εκπαίδευσης του διεθνούς οργανισμού. Τεχνική υποστήριξη παρείχε το Τμήμα της UNESCO αρμόδιο για την Εκπαίδευση για Όλους. Ενεργό συμμετοχή επίσης στη διαμόρφωση του Πλαισίου δράσεις είχαν, εκτός των κρατών-μελών, οι : UNICEF, UNDP, UNHCR, UNFPA, UN Women, World Bank, Global Partnership for Education, OECD, Education International, Global Campaign for Education, Africa Network Campaign on EFA, Asia South Pacific Association for Basic and Adult Education και η Intel⁷⁵. Όπως γίνεται αντιληπτό το Πλαίσιο Δράσης είναι αποτέλεσμα ευρείας, πολυμερούς συνεργασίας.

Αρχικά, είχε γίνει αναφορά στη δημιουργία ενός Πλαισίου Δράσης το οποίο επρόκειτο να συμπληρώσει την παγκόσμια ατζέντα για την εκπαίδευση και να καθοδηγήσει τις χώρες, αρχικά στην Κοινή Πρόταση της Διοικούσας Επιτροπής για την Εκπαίδευση για Όλους και στη συνέχεια στη Συμφωνία του Μουσκάτ. Όπως περιγράφηκε στα δύο κείμενα, το Πλαίσιο Δράσης θα πρέπει να περιλαμβάνει μία στρατηγική υλοποίησης που θα υποστηρίζεται από κατάλληλους μηχανισμούς και υποστηρικτικές δράσεις. Θα έπρεπε επίσης να δημιουργηθούν οι απαραίτητες

⁷⁵ Βλ. την αναφορά στην εισαγωγή του Αναπληρωτή Γενικού Διευθυντή Εκπαίδευσης της UNESCO

συνθήκες που θα διευκολύνουν την εφαρμογή του νέου πλαισίου όπως συνεργασίες, χρηματοδότηση, διακυβέρνηση, λογοδοσία και παρακολούθηση.

Το Σχέδιο κειμένου (draft) του Πλαισίου Δράσης που αναθεωρήθηκε στο Incheon ήταν και αυτό προϊόν συζητήσεων. Βασίζεται στις αρχές του Κινήματος της Εκπαίδευσης για Όλους (EFA) επαναπροσδιορίζεται, ως προς τις δεσμεύσεις που αναλήφθηκαν το 1990 στο Zomtien και το 2000 στο Dakar. Σχέδια στα οποία είχαν ενσωματωθεί οι παρατηρήσεις από τα κράτη-μέλη⁷⁶, έμπαιναν και πάλι σε διαβούλευση μέχρι το τελικό στάδιο. Στις διαφορετικές εκδοχές (5 και 16 Φεβρουαρίου, 31 Μαρτίου, 17 Απριλίου) το κείμενο εμπλουτιζόταν συνεχώς.

Μετά την υιοθέτηση του ψηφίσματος της Ατζέντας 2030 για την Αειφόρο Ανάπτυξη⁷⁷ από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών, ξεκίνησε η παγκόσμια κινητοποίηση για την εφαρμογή των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης. Όπως είχε αποφασιστεί, η UNESCO διοργανώνει ειδική υπουργική συνεδρία κατά την 38^η Γενική Διάσκεψη προκειμένου να υποβληθεί το τελικό Framework for Action προς υιοθέτηση. Το FFA υιοθετείται ομόφωνα (by acclamation) σε μια ατμόσφαιρα ιδιαίτερα θετική και κλίμα αισιοδοξίας. Οι Υπουργοί Παιδείας δεσμεύονται να κάνουν το καλύτερο δυνατόν προκειμένου η Εκπαίδευση για Όλους να επιτευχθεί στο μέγιστο δυνατόν μέσα από τη νέα ατζέντα «Εκπαίδευση 2030», της οποίας το Πλαίσιο Δράσης θα αποτελέσει τη βάση⁷⁸.

Το Πλαίσιο Δράσης και η Διακήρυξη του Incheon έχουν εκδοθεί από την UNESCO σε κοινή έντυπη μορφή και αποτελούν εργαλεία που μπορούν να αξιοποιηθούν από τις κυβερνήσεις στη διαδικασία υλοποίησης της νέας ατζέντας για την εκπαίδευση. Το πρώτο περιέχει τις βάσεις πάνω στις οποίες χτίστηκε το δεύτερο. Όπως επισημαίνεται στη Διακήρυξη του Incheon (Κεφάλαιο ‘Implementing our common agenda’) “*We reaffirm that the fundamental responsibility for successfully implementing this agenda lies with governments*”. Το Πλαίσιο Δράσης, ως εργαλείο που έχει αναπτυχθεί υπό το συντονισμό της UNESCO, θέτει τις κατευθυντήριες γραμμές, προτείνει στρατηγικές προσεγγίσεις, εξειδικευμένους προσεγγίσεις ανά υποστόχο, εν ολίγοις προτείνει τρόπους υλοποίησης, συντονισμού, χρηματοδότησης και ελέγχου.

⁷⁶ Η UNESCO, μέσω των Μονίμων Αντιπροσωπειών, κάλεσε τα κράτη-μέλη να υποβάλουν σχόλια ή παρατηρήσεις

⁷⁷ Βλ. το Ψήφισμα A/RES/70/1/October 2015: Transforming our World: the 2030 Agenda for Sustainable Development

⁷⁸ Η γράφουσα συμμετείχε ως μέλος της αντιπροσωπείας του ΥΠ.Π.Ε.Θ

Το κείμενο αρχικά, χωρίζεται σε τρία βασικά κεφάλαια: 1) Vision, rationale and principles, 2) Goal, Strategic approaches, targets and indicators, 3) Implementation modalities. Στην εισαγωγή επισημαίνεται ότι χρειάζεται συνεχής δράση για να ολοκληρωθεί η Εκπαίδευση 2030, η οποία οδηγείται και ανήκει στα κράτη-μέλη “driven and owned by member states”, ενώ η UNESCO έχει το ρόλο του facilitator. Αυτό που προτείνεται μέσα από το Πλαίσιο Δράσης είναι, πώς να εφαρμοστεί στην πράξη η δέσμευση της Διακήρυξης του Incheon σε επίπεδο χωρών αλλά και σε περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο. Στο πρώτο μέρος υπογραμμίζεται ο κρίσιμος ρόλος της εκπαίδευσης για την επίτευξη και των άλλων στόχων της παγκόσμιας ατζέντας, κυρίως αυτούς που αφορούν την υγεία, την απασχόληση, την υπεύθυνη παραγωγή και κατανάλωση και την κλιματική αλλαγή. Επισημαίνεται ότι εκπαίδευση είναι κινητήριος δύναμη που μπορεί να αλλάξει τις ζωές των ανθρώπων, των κοινωνιών έτσι ώστε κανένας άνθρωπος να μην μείνει πίσω (leave no one behind).

Το στοιχείο που διαφοροποιεί την Εκπαίδευση 2030 είναι ότι επικεντρώνεται στην πρόσβαση η οποία έχει αυξηθεί και επεκταθεί (increased and expanded), στην ισονομία και τη συμπερίληψη, στην ποιότητα και τα μαθησιακά αποτελέσματα σε όλα τα επίπεδα, με τη διάσταση της δια βίου μάθησης. Ένα πολύ σημαντικό στοιχείο που διαπιστώθηκε από την προηγούμενη περίοδο (2000-2015) είναι ότι η παγκόσμια εκπαίδευση θα πρέπει να συμβαδίζει με το γενικό διεθνές αναπτυξιακό πλαίσιο και υπό αυτό το πρίσμα θα πρέπει να σχεδιάζονται πολιτικές και δράσεις. Ιδιαίτερη προσοχή όμως, θα πρέπει να δοθεί στο γεγονός ότι αν οι προσπάθειες επικεντρωθούν στην πρόσβαση στην εκπαίδευση, ελλοχεύει ο κίνδυνος να υποτιμηθεί το περιεχόμενο της εκπαίδευσης και οι δεξιότητες που αποκτούν οι μαθητές στο σχολείο. Ως εκ τούτου, οι συνήθεις πρακτικές θα πρέπει να αναθεωρηθούν όπως απαιτείται για μια ατζέντα που είναι παγκόσμια και ανήκει (owned) σε όλες τις χώρες είτε αναπτυσσόμενες είτε ανεπτυγμένες. Οι ευκαιρίες για μάθηση θα πρέπει να είναι ίδιες από την προσχολική ηλικία έως και την μετα-βασική εκπαίδευση. Σκοπός είναι παιδιά νέοι και ενήλικες να αποκτούν σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους τις απαραίτητες δεξιότητες και ικανότητες για να ζουν και να εργάζονται σε έναν κόσμο πιο ασφαλής, βιώσιμο, ανεξάρτητο, βασισμένο στη γνώση (knowledge-based) και στην τεχνολογία (technology-driven). Αυτό το πλαίσιο εκπαίδευσης, παραπέμπει σε ένα νέο μοντέλο ανάπτυξης.

Λέξεις κλειδιά που προσδιορίζουν τον κύριο στόχο είναι πρόσβαση, ισονομία και συμπερίληψη, ισότητα των φύλων, ποιότητα, δια βίου μάθηση. Η ύπαρξη διεθνών εργαλείων (συμβάσεις, συμφωνίες, πρωτόκολλα, συστάσεις, διακηρύξεις) για την προστασία του θεμελιώδους δικαιώματος στην εκπαίδευση χωρίς διακρίσεις και αποκλεισμούς, δημιουργούν ένα σταθερό διεθνές κανονιστικό πλαίσιο. Οι κυβερνήσεις προκειμένου να ενισχύσουν τα εκπαιδευτικά τους συστήματα και να διασφαλίσουν συνθήκες ποιοτικής, επαρκούς και αποτελεσματικής εκπαίδευσης θα πρέπει να θεσμοθετήσουν μηχανισμούς διακυβέρνησης και λογοδοσίας.

Αναφορικά με τους υποστόχους επισημαίνεται ότι είναι εφαρμόσιμοι για κάθε εθνικό σύστημα καθώς έχουν ληφθεί υπόψη οι διαφορετικές συνθήκες, δυνατότητες επίπεδο ανάπτυξης, εθνικές πολιτικές και προτεραιότητες. Η δράση σε επίπεδο χώρας (country-led action) μπορεί να επιφέρει αλλαγές αν υποστηριχτεί από αποτελεσματικές πολυμερείς συνεργασίες και χρηματοδότηση. Οι παγκόσμιοι στόχοι θα πρέπει να «μεταφραστούν» σε εθνικούς στόχους, βασισμένους στις εθνικές προτεραιότητες και στρατηγικές ανάπτυξης. Αυτό συνεπάγεται και τη δημιουργία των κατάλληλων δεικτών (benchmarks) μέσα από μια διαδικασία διαφάνειας και λογοδοσίας, η οποία θα εμπλέκει όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, έτσι ώστε η χώρα να οικειοποιηθεί το εγχείρημα και να υπάρξει κοινή συναίνεση.

Οι υποστόχοι αναλύονται διεξοδικά σε κάθε κεφάλαιο και προτείνονται ενδεικτικές στρατηγικές. Για παράδειγμα, για τον υποστόχο 4.1⁷⁹ προτείνεται να αναπτυχθούν οι κατάλληλες πολιτικές και νομοθεσία που θα εγγυάται δωδεκαετή ελεύθερη και δημόσια εκπαίδευση, να γίνει αναθεώρηση των αναλυτικών προγραμμάτων, να ενισχυθεί η ηγεσία και η διακυβέρνηση των σχολικών μονάδων με εμπλοκή των ενδιαφερομένων μερών (νέοι, γονείς, κοινότητα), να γίνει πιο ισόνομη κατανομή των πόρων ανάλογα με την κοινωνικο-οικονομική κατάσταση. Ο υποστόχος 4.7⁸⁰ περιλαμβάνει δύο θεματικές στις οποίες η UNESCO έχει επικεντρώσει τις δραστηριότητες της και έχει αναπτύξει ήδη προγράμματα και στρατηγικές, ενώ έχει συγκαλέσει ειδικές συναντήσεις προκειμένου να συζητηθεί η

⁷⁹ “By 2030, ensure that all girls and boys complete free, equitable and quality primary and secondary education leading to relevant and effective learning outcomes”.

⁸⁰ “By 2030, ensure that all learners acquire the knowledge and skills needed to promote sustainable development, including, among others, through education for sustainable development and sustainable lifestyles, human rights, gender equality, promotion of a culture of peace and non-violence, global citizenship and appreciation of cultural diversity and of culture’s contribution to sustainable development”.

σύνδεσή τους: η Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη⁸¹ και η Εκπαίδευση για την Παγκόσμια Ιδιότητα του Πολίτη¹. Οι δύο αυτές θεματικές περιλαμβάνονται στο Πλαίσιο Δράσης Εκπαίδευση 2030.

Στο επόμενο κεφάλαιο θα ερευνηθεί περισσότερο με ποιο τρόπο η UNESCO σχεδιάζει το συντονιστικό της ρόλο για την υλοποίηση της νέας ατζέντας, ποιοι εμφανίζονται ως οι νέοι δρώντες ή πώς ενισχύουν την παρουσία τους και τη συμβολή τους παλαιότεροι παίκτες.

Στον πίνακα που ακολουθεί επιχειρείται σύγκριση τριών παγκόσμιων πλαισίων για την εκπαίδευση: το στόχο 2 των Αναπτυξιακών Στόχων της Χιλιετίας, την Εκπαίδευση για Όλους και τον Στόχο 4 Εκπαίδευση 2030.

Πίνακας 3.7-1: Πλαίσια της Παγκόσμιας Εκπαίδευσης

Πλαίσια* της Παγκόσμιας Εκπαίδευσης			
	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΧΙΛΙΕΤΙΑΣ 2	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ	ΣΤΟΧΟΣ 4 ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
Πεδίο Δράσης	Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση [παιδιά]	Βασική Εκπαίδευση [παιδιά, νέοι & ενήλικες]	Βασική Εκπαίδευση Μετά-βασική εκπαίδευση/Κατάρτιση: Προοπτική Δια βίου Μάθησης
Γεωγραφική Κάλυψη	Χώρες χαμηλού εισοδήματος Έχουν πληγεί από συγκρούσεις	Παγκόσμια ως προς την πρόθεση, αλλά στην πράξη εστιάζει σε χώρες με χαμηλότερο εισόδημα	Παγκόσμιο θεματολόγιο για όλες τις χώρες ανεξαρτήτως επιπέδου εισοδήματος/ καθεστώτος ανάπτυξης
Πολιτική εστίαση	Πρόσβαση σε, και ολοκλήρωση της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για όλους	Πρόσβαση σε ποιοτική βασική εκπαίδευση για όλους	Πρόσβαση σε ποιοτική βασική εκπαίδευση για όλους + ισόνομη πρόσβαση σε μετά- βασική εκπαίδευση & κατάρτιση + Συνάφεια της εκπαίδευσης και για την εργασιακή και για την παγκόσμια ιδιότητα του πολίτη

*Global Education agendas

Πηγή: Οδηγός, *Unpacking Sustainable Development Goal 4-Education 2030*, UNESCO 2016, *Ιδία επεξεργασία*.

⁸¹ Βλ. τον Οδηγό για την υλοποίηση του Παγκόσμιου Προγράμματος Δράσης για την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη στο: <http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002305/230514e.pdf>, (προσπελάστηκε 13.08.2017).

4. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

4.1. Στόχος του κεφαλαίου

Στόχος του παρόντος Κεφαλαίου είναι να διερευνηθεί αν UNESCO διατηρεί το συντονιστικό ρόλο της στη νέα ατζέντα, ποιος είναι ο σχεδιασμός της για την ανάπτυξη του απαραίτητου συντονιστικού μηχανισμού, με ποιους φορείς συνεργάζεται και τι εργαλεία αναπτύσσει.

4.2. Ο συντονιστικός ρόλος της UNESCO

Ο Στόχος 4 (SDG4), αυτόνομος (stand-alone goal), αφιερωμένος στην εκπαίδευση αποδεικνύει ότι η εκπαίδευση αποτελεί μέρος της νέας Παγκόσμιας Αναπτυξιακής Ατζέντας. Ο τρόπος που έχει διαμορφωθεί και διατυπωθεί περιλαμβάνει αφενός τα διαχρονικά αιτήματα του Παγκόσμιου Κινήματος της Εκπαίδευσης για Όλους, όπως η ισότιμη πρόσβαση στην εκπαίδευση, η διασφάλιση της ποιοτικής εκπαίδευσης και η δια βίου μάθηση και αφετέρου αιτήματα που αναπτύχθηκαν στη συνέχεια (Osorio-Vargas, 2016) μέσα από την αποκτηθείσα εμπειρία, όπως η ισονομία, η συμπερίληψη και η παροχή ευκαιριών μάθησης για όλους, σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους (United Nations, 2015a).

Η εκπαίδευση καλείται να απαντήσει στις νέες προκλήσεις που έχουν διαμορφώσει οι νέες συνθήκες. Τόσο ο τέως Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών, κ. Ban Kim Moon, όσο και η Γενική Διευθύντρια της UNESCO, κα Irina Bokova, συχνά αναφέρονται στο ρόλο της εκπαίδευσης σήμερα για τη διαχείριση θεμάτων όπως, η καταπολέμηση του εξτρεμισμού και της ριζοσπαστικοποίησης ή η οικοδόμηση ισχυρών και ανθεκτικών κοινωνιών μέσω της εκπαίδευσης. Ο Ban Kim Moon στην Έκθεση σχετικά με το Πλάνο Δράσης για την Πρόληψη του Βίαιου Εξτρεμισμού (Plan of Action to Prevent Violent Extremism)⁸², αναφέρει ότι όργανα του Συστήματος των Ηνωμένων Εθνών, μεταξύ των οποίων και η UNESCO, έχουν ήδη εργαστεί σε αυτή τη θεματική λαμβάνοντας υπόψη την αποκτηθείσα εμπειρία ώστε να επαναπροσδιοριστούν οι δράσεις προκειμένου να υπάρξουν καλύτερα αποτελέσματα. Στο κείμενο επισημαίνεται συχνά η εκπαίδευση, με ειδική αναφορά στο κεφάλαιο IV.B. 54 (Education, skills development and employment

⁸² Βλ. A/70/67/24.12.2015, το Σχέδιο Δράσης για την Πρόληψη του Βίαιου Εξτρεμισμού στο http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/70/674 (προσπελάστηκε 17.08.2017).

facilitation) , το οποίο αφιερώνεται στην ανάληψη δράσης για την αντιμετώπιση του φαινομένου και τη δόμηση δεξιοτήτων.

Παράλληλα, το Τμήμα “Inclusion, Peace and Sustainable Development (ED/IPS) του εκπαιδευτικού τομέα της UNESCO, εκπονεί *Οδηγό για Εκπαιδευτικούς για την Πρόληψη του Βίαιου Εξτρεμισμού* (UNESCO, 2016c)⁸³, συμβάλλοντας έτσι στην υλοποίηση του προαναφερθέντος Πλαισίου Δράσης των Ηνωμένων Εθνών. Η UNESCO, στο πλαίσιο του ηγετικού της ρόλου, για την προώθηση της εκπαίδευσης ως εργαλείου για την πρόληψη του βίαιου εξτρεμισμού και της ριζοσπαστικοποίησης, αναφέρεται στη δημιουργία μιας δια-τομεακής πλατφόρμας, στη συνεργασία μεταξύ τομέων, στη διοργάνωση μιας σειράς συναντήσεων, σε εκστρατείες ενημέρωσης, στην κινητοποίηση δικτύων, στην εκπαίδευση για την ψηφιακή ιδιότητα του πολίτη με βάση την αξία (value-based digital citizenship education), στην ενίσχυση των κοινωνικών δεξιοτήτων (soft skills). Για την υποστήριξη του προγράμματος αυτού, η UNESCO και οι Η.Π.Α ξεκινούν μια Παγκόσμια Συμμαχία με τίτλο “*A Global Coalition to Prevent Violent Extremism through Education*”.

Είναι εμφανές ότι ο τομέας της εκπαίδευσης αποτελεί κομβικό σημείο για τον διεθνή οργανισμό καθώς τα περισσότερα προγράμματα και οι δράσεις του είτε αφορούν αποκλειστικά την εκπαίδευση είτε συνδέονται με αυτήν. Η UNESCO όπως φάνηκε και από τα ανωτέρω έχει ξεκινήσει την εκπόνηση προγραμμάτων και δραστηριότητες για την υλοποίηση της νέας ατζέντας και έχει αναπτύξει ή σχεδιάζει συνεργασίες με κράτη-μέλη. Ένα άλλο παράδειγμα είναι η σύνδεση της εκπαίδευσης με την Κλιματική Αλλαγή⁸⁴. Μια ακόμη περίπτωση συνεργασίας είναι το Πρόγραμμα με τίτλο “*Today for Tomorrow: Coordinating and Implementing the Global Action Program on Education for Sustainable Development*” με θεματική εστίαση στην Κλιματική Αλλαγή. Στο στάδιο πιλοτικής εφαρμογής του προγράμματος εμπλέκεται το Δίκτυο των Συνεργαζομένων Σχολείων με την UNESCO⁸⁵, εκπαιδευτικοί των οποίων έχουν επιμορφωθεί για να λειτουργήσουν ως

⁸³ Ο Οδηγός εκπονήθηκε ως ανταπόκριση στην ανάγκη που εκφράστηκε από τα κράτη-μέλη κατά την 197^η Σύνοδο του Εκτελεστικού Γραφείου της UNESCO, έγγραφο 197/EX Decision 46 “*which calls on the Organization to enhance its capacity to provide assistance to countries as they work to strengthen their education sector responses to violent extremism, including through human-rights based Global Citizenship Education (GCED) programs, keeping in mind national contexts*”. Η έκδοση χρηματοδοτήθηκε από τις Η.Π.Α.

⁸⁴ Βλ. Στόχο 13 (SDG13): “*Take urgent action to combat climate change and its impacts*”, στο: <https://sustainabledevelopment.un.org/sdg13> (προσπελάστηκε 18.08.2017).

⁸⁵ Ελληνική μετάφραση του Associated Schools Project Network. Το ελληνικό δίκτυο κατόπιν πρόσκλησης της UNESCO συμμετέχει στην πιλοτική φάση με δεκαπέντε σχολεία.

πολλαπλασιαστές και σε εθνικό και σε διεθνές επίπεδο. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα χρηματοδοτείται από την Ιαπωνική Κυβέρνηση δια μέσου του Japanese Funds-in-Trust (JFIT).

Η αναφορά σε αυτές στις συνεργασίες επιχειρεί να διαφωτίσει το θέμα της πολιτικής των διεθνών οργανισμών και της ανάδειξής τους σε «σημαντικούς παίκτες της διεθνούς σκηνής» και στα θέματα εκπαίδευσης (Τσαούσης, 2007, σ. 23) καθώς έχουν τη δυνατότητα να επηρεάσουν με έμμεσο τρόπο την εθνική εκπαιδευτική πολιτική.

Ο διεθνής οργανισμός, λαμβάνοντας υπόψη τα νέα του καθήκοντα για την Εκπαίδευση 2030, προσάρμοσε τη δομή του Τομέα της Εκπαίδευσης, πραγματοποιώντας εσωτερικές αλλαγές σε Διευθύνσεις και Τμήματα, με στόχο να διασφαλιστεί η επαρκής και αποτελεσματική εφαρμογή του εκπαιδευτικού προγράμματος⁸⁶. «*Η δέσμευση τόσο των κρατών-μελών όσο και της UNESCO στο όραμα μιας ολιστικής εκπαίδευσης που δεν αφήνει κανέναν πίσω αντανακλάται στο μέγεθος και στο πεδίο εφαρμογής του Εκπαιδευτικού Τομέα, ο οποίος είναι ο μεγαλύτερος στην UNESCO*» υποστηρίζει ο Αναπληρωτής Γενικός Διευθυντής Εκπαίδευσης, κ. Qian Tang. Ο τομέας της εκπαίδευσης διοικητικά χωρίζεται στο Εκτελεστικό Γραφείο, τρεις Διευθύνσεις καθώς και τη Διεύθυνση της ομάδας για το GMR. Στο ανθρώπινο δυναμικό του περιλαμβάνονται 400 υπάλληλοι, από τους οποίους 120 απασχολούνται στα κεντρικά γραφεία στο Παρίσι και οι υπόλοιποι στα 53 τοπικά γραφεία που εξαπλώνονται σε πολλά μέρη του κόσμου (UNESCO, 2017a).

Βρισκόμαστε πλέον στο αρχικό στάδιο υλοποίησης της νέας ατζέντας, η οποία έχει ημερομηνία έναρξης 1 Ιανουαρίου 2016. Η UNESCO κινείται προς την κατεύθυνση του συντονισμού των εμπλεκόμενων μερών για την υλοποίηση της Εκπαίδευσης 2030 (SDG4). Έχει προχωρήσει σε εσωτερικές οργανωτικές αλλαγές και είναι έτοιμη να ανακοινώσει το σχεδιασμό της. Υπενθυμίζεται ότι το έργο που της έχει ανατεθεί προσδιορίζεται στα σημαντικότερα κείμενα: α) στη Διακήρυξη του Ίντσεον, σημείο 17,⁸⁷ στο οποίο αναφέρεται ότι: «*Αναθέτουμε επίσης στην UNESCO, ως τον εξειδικευμένο οργανισμό για την εκπαίδευση των Ηνωμένων Εθνών, να συνεχίσει το ρόλο που έχει αναλάβει να καθοδηγήσει και να συντονίσει την 2030*

⁸⁶ Ο τομέας της εκπαίδευσης στο: <http://en.unesco.org/themes/education-21stcentury/about-us> (προσπελάστηκε 19.08.2017)

⁸⁷ Η μετάφραση έγινε από τη γράφουσα

ατζέντα για την εκπαίδευση, ιδιαιτέρως με: την ανάληψη υπεράσπισης για τη διατήρηση της πολιτικής δέσμευσης, τη διευκόλυνση του πολιτικού διαλόγου, το μοίρασμα των γνώσεων και τον καθορισμό προτύπων, την παρακολούθηση της προόδου όσον αφορά τους εκπαιδευτικούς στόχους, την σύγκληση των ενδιαφερομένων μερών σε παγκόσμιο, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο που θα καθοδηγούν την υλοποίηση της ατζέντας και με τη λειτουργία της ως το εστιακό σημείο για την εκπαίδευση στο πλαίσιο της συνολικής αρχιτεκτονικής συντονισμού των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης», β) στο Πλαίσιο Δράσης για την Εκπαίδευση 2030⁸⁸.

Επιπλέον, εγκρίθηκε και υποστηρίχθηκε κατά την πρώτη συνεδρία της Επιτροπής για την Εκπαίδευση, της 38^{ης} Γενικής Συνέλευσης της UNESCO⁸⁹ όπου μεταξύ άλλων αναφέρεται ότι εγκρίνει και υποστηρίζει σθεναρά το ρόλο της UNESCO ως επικεφαλής του συντονισμού της Εκπαίδευσης 2030 και ως εστιακό σημείο για την εκπαίδευση στην ευρύτερη Ατζέντα 2030. Η Γενική Διευθύντρια, κα Bokona, σε συνάντηση του Εκτελεστικού Συμβουλίου του οργανισμού ⁹⁰ το 2016 επισημαίνει ότι όλη η δράση της UNESCO θα βασιστεί στο σαφές μήνυμα που αντλήθηκε από την υλοποίηση των Αναπτυξιακών Στόχων της Χιλιετίας: “*success requires national ownership, ownership means capacities*”.

Στην έκδοση του GMR, μετά από έρευνα που διεξήχθη, η οποία αναφέρεται στις προκλήσεις της Εκπαίδευσης για Όλους και τα αποτελέσματα για τη χρονική περίοδο 2000-2015, επισημαίνεται επίσης ότι τα μηνύματα από την προηγούμενη εμπειρία είναι ξεκάθαρα. Στη νέα εκπαιδευτική ατζέντα οι στόχοι θα πρέπει να είναι συγκεκριμένοι, σχετικοί, και μετρήσιμοι (UNESCO, 2015g).

⁸⁸ Βλ. Framework for Action Education 2030, “UNESCO, as the specialized UN agency for education, will continue in its mandated role to lead and coordinate the Education 2030 agenda, in particular by...” στο: http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/education-2030-1vntseov-framework-for-action-implementation-of-sdg4-2016-en_2.pdf (προσπελάστηκε 19.08.2017).

⁸⁹ Βλ. 38η Γενική Συνέλευση, Έκθεση της Επιτροπής για την Εκπαίδευση στο Records of the General Conference, Volume 1, p.99, item 4.14 <http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002433/243325e.pdf> (προσπελάστηκε 19.08.2017).

⁹⁰ Η Ελλάδα είναι εκλεγμένο μέλος για τα έτη 2015-2019. Βλ. τη σύνθεση ανά εκλογική ομάδα στο: http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/GBS/38GC/pdf/Members_by_electoral_groups_2015_2017_03.pdf, (προσπελάστηκε 19.08.2017).

4.3. Η Διοικούσα Επιτροπή Εκπαίδευση 2030

4.3.1. Αρμοδιότητες

Στο ψήφισμα της 70^{ης} Συνεδρίας της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών, αναφέρεται ότι η Ατζέντα 2030 για την Αειφόρο Ανάπτυξη ⁹¹ «έχει γίνει αποδεκτή από όλες τις χώρες και είναι εφαρμόσιμη από όλους, λαμβάνοντας όμως υπόψη τις ειδικές εθνικές συνθήκες σε κάθε χώρα». Στον πρόλογο επίσης επισημαίνεται ότι έχει οικοδομηθεί πάνω στους Αναπτυξιακούς Στόχους της Χιλιετίας και φιλοδοξεί να ολοκληρώσει ότι δεν είχε επιτευχθεί μέχρι τη λήξη τους. Θα πρέπει συνεπώς οι διαδικασίες να επιταχυνθούν σε όλους τους τομείς διότι οι σύγχρονες προκλήσεις απαιτούν βιώσιμες λύσεις σε έναν κόσμο αντιθέσεων. Η ευημερία κάποιων χωρών με υψηλό πολιτιστικό κεφάλαιο, έρχεται σε αντίθεση με την κατάσταση στην οποία βρίσκονται πολλές ομάδες, των οποίων τα δικαιώματα για μία συμπεριληπτική και ποιοτική εκπαίδευση έχουν παραβιαστεί. Για το λόγο αυτό, θα πρέπει να υποστηριχτούν όλες οι χώρες ώστε να επιταχύνουν τα μέτρα που θα πρέπει να λάβουν, με βάση την ισονομία και τη δικαιοσύνη στην εκπαίδευση. Η παροχή ισόνομης ποιοτικής εκπαίδευσης δεν πρέπει να καθυστερήσει καθώς ανταποκρίνεται στις συνεχείς αλλαγές της κοινωνίας της γνώσης ενώ συνδέεται με την κοινωνική και οικονομική δικαιοσύνη. Αυτό που απαιτείται, στην ουσία, είναι νέα παραδείγματα (new paradigms) όσον αφορά τον τρόπο οργάνωσης και διαχείρισης των εκπαιδευτικών συστημάτων και των πολιτικών που τα διέπουν (Osorio-Vargas, 2016). Μέσα από τα νέα δεδομένα, αναδύεται η έννοια της παγκόσμιας διακυβέρνησης της εκπαίδευσης και της πολιτικής που ασκείται σε εθνικό επίπεδο. Τα συστήματα που έχουν το χαρακτήρα ρύθμισης προτύπων και νομών για την κατάκτηση των παγκόσμιων αγαθών (norm-setting and regulation in delivering of global goods) όπως η εκπαίδευση έχουν γίνει σύνθετα. Ενώ μέχρι σήμερα αποτελούσαν καθαρά εθνική αρμοδιότητα ή υπευθυνότητα διακυβερνητικών οργανώσεων, παρατηρείται ότι αυξάνεται η συμμετοχή στη διαχείρισή τους μιας σειράς μη κρατικών παραγόντων (UNESCO, 2015b, σελ. 67).

Υπό το πρίσμα των ανωτέρω, η UNESCO προετοιμάζει το στρατηγικό της σχεδιασμό και τις κατευθυντήριες οδηγίες για την υλοποίηση της Εκπαίδευσης 2030

⁹¹ Βλ. Εισαγωγή, παρ. 5: “it is accepted by all countries and is applicable to all, taking into account different national realities”.

σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Αυτό συνεπάγεται αναθεώρηση του προγράμματος των τομέων της καθώς και καθορισμό των λεπτομερειών που αφορούν το συντονισμό, τις συνεργασίες, την παρακολούθηση και την υποβολή εκθέσεων. Αναθεώρηση όμως είναι αναγκαία, κατά την UNESCO και στον τρόπο που βλέπουμε την εκπαίδευση σήμερα: ποια εκπαίδευση χρειαζόμαστε στον 21^ο αι, ποιος είναι ο σκοπός της, πώς θα πρέπει να οργανωθεί το περιεχόμενο, τι μπορεί να προσφέρει σε μια εποχή κοινωνικών μεταρρυθμίσεων, που πρέπει να στραφεί, πρόκειται για ένα παγκόσμιο κοινό αγαθό; Οι προβληματισμοί αυτοί, αποτυπώνονται στο “Rethinking Education”, μια σημαντική έκδοση στην οποία προέβη η UNESCO (UNESCO, 2015b) και η οποία αποτέλεσε τη βάση πολλών συζητήσεων εντός και εκτός του διεθνούς οργανισμού. Όπως υποστηρίζει η κα Βοκονα στον πρόλογο, «Ο κόσμος αλλάζει, συνεπώς και η εκπαίδευση θα πρέπει να αλλάξει... . Πρόκειται για ένα ανθρωπιστικό όραμα για την εκπαίδευση, ως ένα ουσιαστικό κοινό αγαθό»⁹². Με την έκδοση αυτή και τους προβληματισμούς που τίθενται μέσα από την ανάλυση των συγγραφέων, η UNESCO υποστηρίζει το ρόλο της ως «πνευματικό» οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών καθώς επιχειρεί να συμβάλλει σε έναν νέο προσδιορισμό της εκπαίδευσης, λαμβάνοντας υπόψη και τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης, με απώτερο στόχο την ειρηνική συνύπαρξη όλων των λαών.

Η UNESCO, στο πλαίσιο του στρατηγικού της σχεδιασμού, αναπτύσσει τον παγκόσμιο συντονιστικό μηχανισμό (global coordination mechanism). Βασική δομή αυτού του μηχανισμού αποτελεί η επιτροπή με τον τίτλο “SDG-Education 2030 Steering Committee”(εφεξής αποκαλούμενη Διοικούσα Επιτροπή 2030). Προκειμένου να διασφαλισθεί ο παγκόσμιος χαρακτήρας του συντονιστικού μηχανισμού, στην Επιτροπή αυτή θα συμμετέχουν εκπρόσωποι ενός ευρέως φάσματος ενδιαφερομένων μερών: Κράτη-μέλη, οι οργανισμοί UNICEF, UNDP, UNHCR, UNFPA και UN Women, η Παγκόσμια Τράπεζα, ο Διεθνής Οργανισμός Εργασίας (ILO) η Παγκόσμια Συνεργασία για την Εκπαίδευση (Global Partnership for Education), ΜΚΟ, οργανώσεις Εκπαιδευτικών, ο ΟΟΣΑ και περιφερειακοί οργανισμοί⁹³. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφερθούμε στο γεγονός ότι παρόμοια επιτροπή είχε συσταθεί και για την Εκπαίδευση για Όλους στο πλαίσιο υλοποίησης

⁹² Η μετάφραση έγινε από τη γράφουσα. Βλ. το αγγλικό κείμενο σελ. 3, στο: <http://unesdoc.unesco.org/images/0023/002325/232555e.pdf> (προσπελάστηκε 20.08.2017)

⁹³ Βλ. για τη Διοικούσα Επιτροπή στο: https://en.unesco.org/education2030-sdg4/SDG-Education2030-Steering-Committee_2 (προσπελάστηκε 20.08.2017)

των στόχων του Ντακάρ, με την ίδια περίπου σύνθεση αλλά όχι τόσο ευρεία εκπροσώπηση. Η σύνθεση της Επιτροπής μπορεί να αναθεωρείται ή να προσαρμόζεται αν καταστεί αναγκαίο μέσα από τις μελλοντικές Παγκόσμιες Συναντήσεις (Global Education Meetings-GEMs), όπως αναφέρεται στις Αρμοδιότητες (Terms of References)⁹⁴.

Όπως αναφέρεται και στο Πλαίσιο Δράσης για την Εκπαίδευση 2030, το σώμα θα περιλαμβάνει 34 μέλη. Την πλειοψηφία του θα αποτελούν τα κράτη-μέλη, με τρεις εκπροσώπους από κάθε περιφερειακή ομάδα και έναν εκπρόσωπο από την πρωτοβουλία των E-9 χωρών. Η UNESCO, η UNICEF και η Παγκόσμια Τράπεζα, θα έχουν από μία μόνιμη έδρα. Ένας εκπρόσωπος από τους πέντε συμβαλλόμενους οργανισμούς UNDP, UNHCR, UNFPA, UN Women, ILO θα συμμετέχει σε κυκλική βάση. Επίσης, θα συμμετέχουν ένας εκπρόσωπος του Global Partnership for Education, ένας εκπρόσωπος από οργανώσεις εκπαίδευσης, δύο εκπρόσωποι ΜΚΟ⁹⁵, ένας εκπρόσωπος του ΟΟΣΑ, ένας εκπρόσωπος από περιφερειακούς οργανισμούς (για κάθε μία από τις έξι περιοχές). Επιπλέον, προκειμένου να διατηρηθεί η ισορροπία σε επίπεδο περιφερειών, μια ομάδα συνδεόμενων μελών (affiliated) θα έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν στις συναντήσεις της Επιτροπής, κατόπιν πρόσκλησης. Τα μέλη αυτής της ομάδας μπορεί να προέρχονται από τον ιδιωτικό τομέα, ιδρύματα, οργανώσεις νέων ή μαθητών.

Στον πίνακα που ακολουθεί περιγράφεται η σύνθεση της νέας Επιτροπής, σύμφωνα με τις Αρμοδιότητες η οποία συνιστά ένα πολύ-εταιρικό σώμα (multi stakeholders).

⁹⁴ Βλ. τις αρμοδιότητες (SDG4-Education 2030 Steering Committee Terms of Reference) στο: <http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002496/249634E.pdf>, (προσπελάστηκε 20.08.2017).

⁹⁵ Βλ. το ρόλο και τη λειτουργία αυτού του μηχανισμού στην Εκπαίδευση 2030 στο: <http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002489/248930e.pdf> (προσπελάστηκε 21.08.2017).

Πίνακας 4.3.1-1: Διοικούσα Επιτροπή Εκπαίδευση 2030

Διοικούσα Επιτροπή Εκπαίδευση 2030
Τρεις (3) εκπρόσωποι Κρατών-Μελών για κάθε μια από τις έξι περιφερειακές ομάδες
Ένας (1) εκπρόσωπος των χωρών E-9
Ένας (1) εκπρόσωπος από την UNESCO, ένας (1) από την Παγκόσμια Τράπεζα και ένας (1) εκπρόσωπος από τους άλλους οργανισμούς (ILO, UNDP, UNHCR, UNFPA, UN Women)
Ένας (1) εκπρόσωπος από την Παγκόσμια Συνεργασία για την Εκπαίδευση (GPE)
Ένας (1) εκπρόσωπος από τον ΟΟΣΑ
Ένας (1) εκπρόσωπος από οργανώσεις εκπαιδευτικών
Δύο (2) εκπρόσωποι από ΜΚΟ
Ένας (1) εκπρόσωπος από περιφερειακούς οργανισμούς για κάθε μία από τις έξι περιφέρειες

Πηγή: Regional Consultation meeting on SDG4-Education 2030, Europe and North America region, 2016, Dankert Vedeler, Co-Chair of the Steering Committee, Ιδία επεξεργασία.

Όπως διαφαίνεται από τις Αρμοδιότητες, το έργο που έχει ανατεθεί στην Διοικούσα Επιτροπή Εκπαίδευση 2030 είναι κομβικό. Θα πρέπει να παρέχει στρατηγική καθοδήγηση προς τα κράτη-μέλη και προς την παγκόσμια εκπαιδευτική κοινότητα και να διασφαλίσει τη σύνδεση μεταξύ της Επιτροπής, των ενδιαφερομένων μερών για την εκπαίδευση και των φορέων που εμπλέκονται στην ευρύτερη αρχιτεκτονική των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης όπως το HLPF (High Level Political Forum) και το ECOSOC (United Nations Economic and Social Council). Θα μπορεί να απευθύνει συστάσεις προς όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη⁹⁶ και να προτείνει πιθανές δράσεις. Θα αναλάβει την επισκόπηση της προόδου αναφορικά με το στόχο και τους υποστόχους αντλώντας στοιχεία από τις εκθέσεις GEMR, τις εκθέσεις που θα υποβάλλονται σε επίπεδο Ηνωμένων Εθνών (UN-wide SDG Review Reporting), τις Εκθέσεις σε επίπεδο περιφέρειας (Regional Inter-Governmental Reports), σε μελέτες και άλλες πηγές ώστε να προτείνει κατάλληλες διορθωτικές ενέργειες. Επίσης, στο έργο της περιλαμβάνονται παρακολούθηση, υποστήριξη, κινητοποίηση θεμάτων που συνδέονται με επαρκή χρηματοδότηση, εσωτερική και εξωτερική (domestic and external). Η χρηματοδότηση θα κατευθύνεται κυρίως στους

⁹⁶ Ως ενδιαφερόμενα μέρη θεωρούνται τα κράτη-μέλη, τα όργανα των Ηνωμένων Εθνών, πολυμερείς και διμερείς οργανώσεις, η κοινωνία των πολιτών, οι εκπαιδευτικοί, οι ακαδημαϊκοί, οι νέοι, ο ιδιωτικός τομέας και ιδρύματα.

ευάλωτους πληθυσμούς και στις χώρες που βρίσκονται σε κίνδυνο, στις χώρες που αντιμετωπίζουν τη μεγαλύτερη πρόκληση προκειμένου να πετύχουν τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης και σε αυτές που απέχουν ακόμη πολύ από την παροχή βασικής εκπαίδευσης.

Την Προεδρία της Επιτροπής μοιράζεται ένας εκπρόσωπος από κράτος-μέλος και ο Αναπληρωτής Γενικός Διευθυντής για την Εκπαίδευση της UNESCO. Αυτό υπογραμμίζει αφενός τη σημασία και τη δύναμη που αποδίδεται στα κράτη-μέλη και αφετέρου την ηχηρή παρουσία της UNESCO στο συντονιστικό όργανο. Το Εκτελεστικό Γραφείο (Bureau), ένα πιο ευέλικτο όργανο αποτελείται από τους δύο συν-προέδρους και τους τρεις αντιπροέδρους, τηρώντας τις περιφερειακές και ισότητας φύλων ισορροπίες και υποστηρίζεται διοικητικά από την αρμόδια Διεύθυνση της UNESCO με τίτλο “Division for Education 2030 Support and Coordination (ED/ESC).

Ένα ακόμη στοιχείο που αφορά στις αρμοδιότητες της Διοικούσας Επιτροπής είναι, ότι της παρέχεται η δυνατότητα προκειμένου να βοηθηθεί στο έργο της, να σχηματίσει ομάδες εμπειρογνομώνων⁹⁷ για συγκεκριμένο σκοπό που θα έχουν περιορισμένη χρονική διάρκεια και συγκεκριμένη θεματική. Επίσης, για να διασφαλιστεί η σύνδεση του έργου της με άλλες θεματικές ή τεχνικές ομάδες για την εκπαίδευση, οι οποίες λειτουργούν σε διεθνές επίπεδο, μπορεί να ορίζει θεματικά εστιακά σημεία (focal point) που θα την εκπροσωπούν.

Θα πρέπει να υπογραμμιστεί ότι ο συντονισμός σε περιφερειακό επίπεδο είναι κρίσιμος προκειμένου να υπάρχει σύνδεση και συνέχεια μεταξύ εθνικού, περιφερειακού και διεθνούς επιπέδου. Ο συντονισμός σε επίπεδο περιφέρειας μπορεί να είναι αμφίδρομος. Λαμβάνοντας υπόψη το διακυβερνητικό χαρακτήρα των περιφερειακών οργανισμών που εκπροσωπούνται στη Διοικούσα Επιτροπή, θεωρείται ότι μπορούν να παρέχουν μια νομιμοποιημένη πλατφόρμα συντονισμού (legitimate platform for coordination) και να διασφαλίζουν έτσι τη δέσμευση των κυβερνήσεων και των άλλων ενδιαφερομένων μερών στην υλοποίηση της Εκπαίδευσης 2030. Από την άλλη μεριά, η Διοικούσα Επιτροπή 2030 μπορεί διασφαλίζει κατά κάποιο τρόπο το συντονισμό των προσπαθειών που γίνονται στις περιφέρειες και να διευκολύνει τις διαβουλεύσεις που γίνονται σε εθνικό επίπεδο

⁹⁷ Βλ. Working Groups, στο Framework for Action, para 94. Βλ. σύσταση τεσσάρων working groups στην έκθεση από τη 2^η Συνάντηση της Διοικούσας Επιτροπής, σελ. 7, στο <http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002496/249640e.pdf>, (προσπελάστηκε 21.08.2017).

από τα κράτη-μέλη, περιφερειακούς διακυβερνητικούς οργανισμούς, την κοινωνία των πολιτών, ακαδημαϊκούς και άλλους.

4.3.2. Τα μέλη της Διοικούσας Επιτροπής

Όπως αναφέρθηκε στην προηγούμενη ενότητα στα μέλη της Διοικούσας Επιτροπής συμπεριλαμβάνονται εκπρόσωποι των κρατών-μελών και συγκεκριμένα τρεις εκπρόσωποι από κάθε περιφερειακή ομάδα. Οι υποψηφιότητες θα υποβληθούν μετά από συνεννόηση των χωρών. Οι εκπρόσωποι που προέρχονται από τα κράτη-μέλη δεν εκπροσωπούν τα εθνικά συμφέροντα αλλά της περιφέρειας στην οποία ανήκουν.

Για την υποβολή υποψηφιοτήτων στη Διοικούσα Επιτροπή 2030, η UNESCO απέστειλε επιστολές προς όλους τους Προέδρους των Περιφερειακών Εκλογικών Ομάδων με το οποίο τους καλεί να προτείνουν τρεις χώρες εκπροσώπους, μετά από διαβούλευση των χωρών της ομάδας τους. Σύμφωνα δε με το Πλαίσιο Δράσης, στο οποίο αναφέρεται ότι στη Διοικούσα Επιτροπή μπορεί να συμμετάσχει και εκπρόσωπος από έναν περιφερειακό οργανισμό, έχουν τη δυνατότητα μετά από διαβουλεύσεις μέσα στην ομάδα τους και εφόσον οι χώρες το επιθυμούν, να προτείνουν έναν περιφερειακό οργανισμό.

Η Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη UNESCO και στον ΟΟΣΑ, κατέθεσε ως υποψηφιότητα την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποτελεί έναν μεγάλο και επί μακρόν δωρητή της εκπαίδευσης, μέσα από διμερείς συνεργασίες, επικεντρώνοντας τη χρηματοδότηση στην πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια και επαγγελματική εκπαίδευση. Υποστηρίζει οικονομικά την εκπαίδευση σε χώρες ευάλωτες ή που έχουν πληγεί από συγκρούσεις, ενώ ένα σημαντικό μέρος διατίθεται στην πρωτοβουλία Global Partnership for Education. Επιπλέον, έχει εμπλακεί στο κίνημα της Εκπαίδευσης για Όλους, έχει συμμετάσχει και έχει συμβάλει στο έργο του EFA High Level Group for EFA καθώς και στο Working Group for EFA. Είναι δωρητής της ομάδας International Task Force on

Teachers for EFA⁹⁸. Επιπλέον, έχει παίξει σημαντικό όσο και ηγετικό ρόλο στις διαπραγματεύσεις για την μετά το 2015 ατζέντα και το Financing for Development⁹⁹.

Η Γενική Διευθύντρια του Συμβουλίου της Ευρώπης (ΣτΕ) με επιστολή της προς τον Πρόεδρο της Εκλογικής Ομάδας Ι, υποβάλει υποψηφιότητα του οργανισμού στη Διοικούσα Επιτροπή. Στην επιστολή της η κα Markovic, παρουσιάζει τους λόγους για τους οποίους θεωρεί ότι το Συμβούλιο της Ευρώπης πληροί τις προϋποθέσεις ώστε να συμμετάσχει σε αυτό το σώμα. Το ΣτΕ έχει 47 κράτη-μέλη¹⁰⁰, άλλα τρία μέλη¹⁰¹ που συμμετέχουν στο Εκπαιδευτικό του Πρόγραμμα, καθότι έχουν υπογράψει την Ευρωπαϊκή Πολιτιστική Σύμβαση, ενώ ο Καναδάς και οι Ηνωμένες Πολιτείες (μέλη της Ομάδας Ευρώπη και Βόρειος Αμερική της UNESCO), συμμετέχουν με καθεστώς παρατηρητών.

Σε συνέχεια των ανωτέρω, οι Πρόεδροι των Εκλογικών Ομάδων Ι¹⁰² και ΙΙ¹⁰³, με κοινή επιστολή, ενημερώνουν τον Αναπληρωτή Γενικό Διευθυντή Εκπαίδευσης της UNESCO για τις δύο υποψηφιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Συμβουλίου της Ευρώπης, καθότι οι χώρες οι οποίες εκπροσωπούνται σε αυτούς τους περιφερειακούς οργανισμούς εντάσσονται στις δύο εκλογικές ομάδες. Σύμφωνα με τον κατάλογο των μελών της Διοικούσας Επιτροπής 2030 υπάρχει εκπροσώπηση από περιφερειακούς οργανισμούς για όλες τις εκλογικές ομάδες.

⁹⁸ Βλ. στοιχεία για την Επιτροπή, την οποία συνέστησε η UNESCO το 2009, στο:

http://www.teindia.nic.in/Files/Task%20Force/International_Task_Force_on_Teachers_for_EFA.pdf (προσπελάστηκε 21.08.2017).

⁹⁹ Ιδρύθηκε στο πλαίσιο του Τμήματος Οικονομικών και Κοινωνικών θεμάτων των Η.Ε. Βλ. Financing for Development στο:

<http://www.un.org/esa/ffd/overview/mission-statement.html>, (προσπελάστηκε 21.08.2017).

¹⁰⁰ Βλ. τα μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης στο: <http://www.coe.int/en/web/about-us/our-member-states>, (προσπελάστηκε 21.08.2017). Η γράφουσα παρακολούθησε τις εργασίες της Επιτροπής για την Παιδεία του ΣτΕ για τα έτη 2003-2007.

¹⁰¹ Λευκορωσία, Αγία Έδρα, Καζακστάν

¹⁰² Εκλογική Ομάδα Ι: Western European and North American States: Περιλαμβάνει 27 χώρες: Ανδόρρα, Αυστρία, Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Δανία, Ελβετία, Ελλάδα, Ηνωμένο Βασίλειο, Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής Καναδά, Κύπρος, Ιρλανδία, Ισλανδία, Ισραήλ, Ιταλία, Ισπανία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Μονακό, Νορβηγία, Ολλανδία, Πορτογαλία, Σαν Μαρίνο, Σουηδία, Τουρκία, Φινλανδία.

¹⁰³ Εκλογική Ομάδα ΙΙ: Central and Eastern European States: Περιλαμβάνει 25 χώρες:

Αζερμπαϊτζάν, Αλβανία, Αρμενία, Βοσνία και Ερζεγοβίνη, Βουλγαρία, Γεωργία, Δημοκρατία της Μολδαβίας, Δημοκρατία της Τσεχίας, Εσθονία, Κροατία, Λεττονία, Λευκορωσία, Λιθουανία, Μαυροβούνιο, Ουγγαρία, Ουζμπεκιστάν, Ουκρανία, Πολωνία, Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, Ρουμανία, Ρωσική Ομοσπονδία, Σερβία, Σλοβακία, Σλοβενία, Τατζικιστάν

4.4. Παγκόσμια Έκθεση για την Παρακολούθηση της Εκπαίδευσης (Global Education Monitoring Report)

Στη Διακήρυξη του Ίντσεον και συγκεκριμένα στην ενότητα που αναφέρεται στην υλοποίηση της κοινής ατζέντας,¹⁰⁴ σχετικά με την ανάπτυξη συστημάτων εθνικής παρακολούθησης και αξιολόγησης καθώς και τη διασφάλιση της λογοδοσίας από τα κράτη-μέλη, σημειώνεται ότι: «Ζητούμε επίσης να συνεχιστεί η Παγκόσμια Έκθεση Παρακολούθησης για την Εκπαίδευση για όλους (EFA Global Monitoring Report), ως μια ανεξάρτητη Παγκόσμια Έκθεση Παρακολούθησης της Εκπαίδευσης (Global Education Monitoring Report/GEM REPORT), η οποία θα φιλοξενείται και θα εκδίδεται από την UNESCO, ως ο μηχανισμός για την παρακολούθηση και την υποβολή εκθέσεων που αφορά τον προτεινόμενο Στόχο 4 και την εκπαίδευση στους άλλους προτεινόμενους στόχους, εντός του μηχανισμού ο οποίος θα δημιουργηθεί για την παρακολούθηση και επισκόπηση της υλοποίησης των προτεινόμενων Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης»¹⁰⁵.

Η Παγκόσμια Έκθεση Παρακολούθησης (GEM) εκπονείται από το 2002, από μια ανεξάρτητη ομάδα και εκδίδεται από την UNESCO. Είναι ευρέως διαδεδομένη και μεταφράζεται σε 11 γλώσσες. Η Έκθεση αυτή αποτελεί μια αξιόπιστη αναφορά (authoritative reference) που έχει στόχο να πληροφορεί, να επηρεάζει και να διατηρεί την αρχική δέσμευση την Εκπαίδευση για Όλους. Η έκδοση του 2014 με τίτλο «Η Αειφόρος Ανάπτυξη αρχίζει με την εκπαίδευση-Πώς η εκπαίδευση μπορεί να συμβάλει στους μετά το 2015 στόχους», παρουσιάζει μια επισκόπηση βασισμένη σε στοιχεία, τρόπων με τους οποίους η εκπαίδευση μπορεί να προωθήσει τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης.

Στην Έκθεση του 2015 με τίτλο «Εκπαίδευση για Όλους 2000-2015: Επιτεύγματα και Προκλήσεις» η Γενική Διευθύντρια της UNESCO, στον πρόλογο, υπογραμμίζει ότι μέχρι τότε οι Εκθέσεις GMR είχαν έναν σημαντικό ρόλο στην υποστήριξη των χωρών, προκειμένου να φτάσουν τους στόχους του Ντακάρ. Το GEMR αποτελεί μια «έμπιστη, ανεξάρτητη φωνή», που παρέχει χρήσιμες συστάσεις, οι οποίες βασίζονται σε συγκεκριμένα στοιχεία. Πρόκειται για ένα εργαλείο, μέσα από το οποίο η UNESCO, αν και παράγεται από μια ανεξάρτητη ομάδα και την ευθύνη όσων στοιχείων αναφέρονται σε αυτήν έχει ο Διευθυντής του, διαπιστώνει το

¹⁰⁴ Βλ. Διακήρυξη του Ίντσεον, Implementing our common agenda (παράγραφος 18).

¹⁰⁵ Η μετάφραση έγινε από τη γράφουσα

επίπεδο ανταπόκρισης στις δεσμεύσεις, έχοντας στη διάθεσή της στοιχεία που προέρχονται από τις ίδιες τις χώρες.

Παράλληλα με την έκδοση της Έκθεσης, το GMR παρέχει μια σειρά πολιτικών κειμένων (policy papers) που αναλύουν εξειδικευμένα θέματα, διαπιστώνουν αδυναμίες, παρέχουν τεχνογνωσία, θέτουν προβληματισμούς. Πριν την υιοθέτηση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης, σε άρθρο με τίτλο “*Where do the proposed education targets fall short?*”, επιχειρείται μια ανάλυση των υποστόχων, η οποία εκπονήθηκε ως συμβολή στην τεχνική ανασκόπηση (technical review) των προτεινόμενων στόχων. Μεταξύ των διαπιστώσεων, αναφέρεται ότι: α) για να έχουν αποδοχή οι υποστόχοι, θα πρέπει να είναι συγκεκριμένοι και σαφείς, β) τα θέματα που σχετίζονται με την ισονομία δεν έχουν εκφραστεί με σαφήνεια και θα μπορούσαν να αποκλείσουν κάποιες περιθωριοποιημένες ομάδες, γ) κάποιιοι υποστόχοι δεν είναι μετρήσιμοι. Αναφέρεται επίσης η πολυπλοκότητα του υποστόχου 4.7¹⁰⁶ καθώς αν και η σύνδεσή του με την αειφόρο ανάπτυξη είναι ισχυρή, αγγίζει τον κοινωνικό, ουμανιστικό και ηθικό σκοπό της εκπαίδευσης, αναγνωρίζει το ρόλο του πολιτισμού και την πολιτιστική διάσταση της εκπαίδευσης, περισσότερο από άλλους υποστόχους, εν τούτοις η αρχική διατύπωσή του άφηνε περιθώρια για επικαλύψεις. Ως εκ τούτου, επισημαίνεται ότι η σύνδεσή του με ποιοτικούς δείκτες, που θα λαμβάνουν υπόψη τα διαφορετικά πλαίσια σε επίπεδο χωρών, απαιτεί μεγαλύτερη επεξεργασία (UNESCO, 2015b, GMR, policy paper 16).

Η γράφουσα, εστιάζει σε αυτή την ανάλυση για να υπογραμμίσει τη συμβολή αυτού του «εργαλείου» στη διαμόρφωση της νέας εκπαιδευτικής ατζέντας δεδομένου ότι υπάρχει “expertise” από τις έρευνες στο πλαίσιο της Εκπαίδευσης για Όλους, οι οποίες βασίζονται σε στοιχεία και διεξάγονται από αναλυτές και εμπειρογνώμονες και όχι από το διοικητικό προσωπικό της Γραμματείας της UNESCO. Τα κείμενα του GMR χαρακτηρίζονται από ποιότητα και αξιοπιστία. Ο King (2007) παρατηρεί ότι αν και οι Εκθέσεις αυτές απευθύνονται σε πολλά ενδιαφερόμενα μέρη, διαβάζονται περισσότερο από την κοινότητα των δωρητών παρά από τις κυβερνήσεις των κρατών-μελών (King, 2007 στον Tickly, 2016, σσ.50-51).

¹⁰⁶ Βλ. SDG4.7 “Έως το 2030, διασφάλιση ότι όλοι οι εκπαιδευόμενοι θα αποκτήσουν τη γνώση και θα καλλιεργήσουν τις δεξιότητες που χρειάζονται για να προάγουν την αειφόρο ανάπτυξη, μέσω, μεταξύ άλλων, της εκπαίδευσης για την αειφόρο ανάπτυξη και του αειφορικού τρόπου ζωής, τα ανθρώπινα δικαιώματα, την ισότητα των φύλων, της προαγωγής του πολιτισμού της ειρήνης και της μη-βίας, της ιδιότητας του παγκόσμιου πολίτη, καθώς και μέσω της αναγνώρισης της πολιτιστικής ποικιλομορφίας και της συμβολής του πολιτισμού στην αειφόρο ανάπτυξη”. Η μετάφραση έγινε από τη γράφουσα.

Ένα ακόμη σημαντικό θέμα το οποίο θίγεται σε policy paper του GEMR είναι η χρηματοδότηση της εκπαίδευσης. Στη Διακήρυξη του Ίντσεον γίνονται συχνές αναφορές αφενός στην ανάγκη μιας σημαντικής και σωστά εστιασμένης αύξησης της χρηματοδότησης που δίνεται για την εκπαίδευση για να μπορέσουν να πραγματοποιηθούν οι προσδοκίες που εκφράζονται στην Εκπαίδευση 2030 και ιδιαίτερα στις χώρες που απέχουν πολύ μέχρι να φτάσουν την ποιοτική εκπαίδευση σε όλα τα επίπεδα. Οι ανεπτυγμένες χώρες, οι παραδοσιακοί και νέοι δωρητές, οι χώρες μεσαίου εισοδήματος και οι διεθνείς μηχανισμοί χρηματοδότησης επιβάλλεται να αυξήσουν το ποσοστό για την εκπαίδευση. Γίνεται επίσης αναφορά στις δεσμεύσεις που είχαν αναληφθεί από κάποιες ανεπτυγμένες χώρες σχετικά με τη συμμετοχή τους στην Επίσημη Αναπτυξιακή Βοήθεια (Official Development Assistance)¹⁰⁷ προς τις αναπτυσσόμενες χώρες. Θα πρέπει να προχωρήσουν σε βελτιωτικές κινήσεις ως προς την αποτελεσματικότητα της παρεχόμενης βοήθειας, μέσα από καλύτερο συντονισμό και εναρμόνιση, δίνοντας προτεραιότητα στους τομείς που διαφαίνεται ότι υπάρχει μεγαλύτερη ανάγκη και στις χώρες χαμηλού εισοδήματος. Η Παγκόσμια Συνεργασία για την Εκπαίδευση, που είναι μέλος της Διοικούσας Επιτροπής 2030, αποτελεί μία πολυμερή πλατφόρμα χρηματοδότησης για την εκπαίδευση. Η διαπίστωση ότι η βοήθεια προς την εκπαίδευση δεν δίνεται στις χώρες που την χρειάζονται πραγματικά, είναι πολύ σημαντική δεδομένου ότι η υλοποίηση της νέας αναπτυξιακής ατζέντας θα πρέπει να είναι προς τη σωστή κατεύθυνση (UNESCO-GEMR, 2017c, σσ.31). Οι χώρες χαμηλού και χαμηλότερου μέσου εισοδήματος δεν θα μπορέσουν να καλύψουν με δικές τους δαπάνες το απαιτούμενο κόστος για την υλοποίηση του Στόχου4 και ως εκ τούτου θα χρειαστούν οικονομική βοήθεια. Σύμφωνα όμως με τα στοιχεία της έρευνας είναι ανησυχητικό το γεγονός ότι για έξι συνεχόμενα χρόνια (από το 2010) η βοήθεια προς την εκπαίδευση έχει μείνει στάσιμη. Παρόλο που οι κυβερνήσεις των χωρών αυτών έχουν αυξήσει τις δαπάνες για την εκπαίδευση, θα εξακολουθήσει να υπάρχει πρόβλημα στην ετήσια χρηματοδότηση κατά την περίοδο 2015-2030 (UNESCO-GMR,2015d, σσ. 18) γεγονός που υπογραμμίζει την ανάγκη παροχής βοήθειας από τους δωρητές (donor

¹⁰⁷ Official Development Assistance (ODA): Επιτροπή Αναπτυξιακής Βοήθειας (Development Assistance Committee - DAC) του ΟΟΣΑ. Ιδρύθηκε στις 14-1-1960. Αποτελεί ένα από τα σπουδαιότερα διεθνή fora, με το οποίο συνεργάζονται οι διεθνείς δωρητές για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των κοινών τους προσπαθειών με σκοπό την επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης στις αναπτυσσόμενες χώρες. Για την Επιτροπή βλ. στον δικτυακό τόπο του ΥΠΕΞ: <http://hellenicaid.mfa.gr/diethnes-plaisio/oosa-dac/epitrope-anaptuxiakes-boetheias-dac-tou-oosa.html>, (προσπελάστηκε 22.08.2017).

aid) για την κάλυψη του κενού που δημιουργείται. Η Επίσημη Αναπτυξιακή Βοήθεια είχε μια αύξηση κατά 5% από το 2014 στο 2015 γιατί η Γερμανία, η Ελλάδα και η Ιταλία ανέφεραν ότι πάνω από 20% της Αναπτυξιακής Βοήθειας δαπανήθηκαν για τους πρόσφυγες (ΟΟΣΑ, 2016). Αντίθετα, υπήρξε αύξηση μεταξύ 2004-2016 στη χρηματοδότηση που προήλθε από την Παγκόσμια Συνεργασία για την Εκπαίδευση.

Επιπλέον, στην Έκθεση του 2016 (UNESCO-GMR, 2016d), παρέχονται στατιστικοί πίνακες, οι οποίοι έχουν διαρθρωθεί έτσι ώστε να παρέχουν στοιχεία που αντανακλούν αλλά και ευθυγραμμίζονται με το φιλόδοξο χαρακτήρα της Εκπαίδευσης 2030, μετά από την οποία όπως επισημαίνεται, “*The EFA cycle came to an end*”.

Οι αναλύσεις και τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στις εκδόσεις ή τα έγγραφα πολιτικής του GEMR οποία προαναφέρθηκαν, υπογραμμίζουν τη χρησιμότητα του τόσο για τα κράτη-μέλη όσο και για τους διεθνείς οργανισμούς και τα ενδιαφερόμενα για την εκπαίδευση μέρη.

4.5. UNESCO-UNECE (United Nations Economic Commission for Europe) και Εκπαίδευση 2030.

Μιλώντας για μηχανισμούς σε περιφερειακό επίπεδο, θα πρέπει να αναφερθούμε στη συνεργασία της UNESCO με την Οικονομική Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για την Ευρώπη¹⁰⁸ (United Nations Economic Commission for Europe, εφεξής αποκαλούμενη ως UNECE). Η συνεργασία τους αφορά στην Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη. Στο πλαίσιο της UNECE έχει αναπτυχθεί και υλοποιείται από τα κράτη-μέλη της ένα πολύ συγκεκριμένο εργαλείο, η Στρατηγική για την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη¹⁰⁹. Το κείμενο της Στρατηγικής συνοδεύεται από το Πλαίσιο Δράσης και εξειδικευμένους δείκτες¹¹⁰ οι οποίοι αναπτύχθηκαν από Επιτροπή Εμπειρογνομόνων. Από επιτροπή

¹⁰⁸ Μία από τις πέντε Οικονομικές Επιτροπές των Η.Ε κάτω από το ECOSOC. Για τους τομείς στους οποίους δραστηριοποιείται σε σχέση με την εκπαίδευση της βλ. στο: <https://www.unece.org/env/esd.html>, (προσπελάστηκε 23.08.2017).

¹⁰⁹ Βλ. για τη Στρατηγική. στο: <https://www.unece.org/environmental-policy/education-for-sustainable-development/about-the-strategy-for-esd/the-strategy.html>, (προσπελάστηκε 23.08.2017).

¹¹⁰ Βλ. για τους δείκτες στον Οδηγό για τη σύνταξη των Εθνικών Εκθέσεων στο: <http://www.unece.org/fileadmin/DAM/env/esd/inf.meeting.docs/EGonInd/Guidance.for.reporting.final.e.pdf>, (προσπελάστηκε 23.08.2017).

εμπειρογνομόνων επίσης περιγράφηκαν οι ικανότητες¹¹¹ (competences) [UNECE, 2012] για την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη και στη συνέχεια ικανότητες με τις οποίες θα πρέπει να εξοπλιστούν οι εκπαιδευτικοί προκειμένου να εμπλακούν με την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη (UNECE, 2013). Η παρακολούθηση της Στρατηγικής γίνεται μέσω Εθνικών Εκθέσεων οποίες λαμβάνονται υπόψη και από την UNESCO, στις δικές της εκθέσεις (UNECE, 2016). Η Στρατηγική της UNECE, ως ένα επιτυχημένο εργαλείο, αποτέλεσε τη βάση για τη δημιουργία της Μεσογειακής Στρατηγικής για την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη¹¹². Η UNESCO, συμμετέχει στις συναντήσεις της Διοικούσας Επιτροπής, στο πλαίσιο της UNECE, για την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη¹¹³.

Τα δύο προαναφερόμενα κείμενα μπορούν να αξιοποιηθούν στο πλαίσιο των συνεργασιών σε επίπεδο περιφέρειας για την υλοποίηση της Εκπαίδευσης 2030.

4.6. Περιφερειακές συναντήσεις

Η ενεργοποίηση των περιφερειών για την προώθηση της Εκπαίδευσης για Όλους αναφέρθηκε και στο Πλαίσιο του Ντακάρ¹¹⁴ δεδομένου ότι για την υλοποίηση των έξι στόχων, για κάθε περιφέρεια υιοθετήθηκε ένα εξειδικευμένο Πλαίσιο Δράσης. Καθώς είχε ζητηθεί από τα κράτη-μέλη να αναπτύξουν Εθνικά Σχέδια Δράσης, το 2015 μετά από υποβολή εθνικών εκθέσεων, εκδόθηκε Περιφερειακή Επισκόπηση για την Εκπαίδευση για Όλους (UNESCO, 2015e), η οποία αποτέλεσε την τελική συνθετική έκθεση για την Περιφέρεια της Ευρώπης και Βορείου Αμερικής¹¹⁵. Το κείμενο της έκθεσης είχε διπλό χαρακτήρα καθότι αφενός παρουσίαζε την πρόοδο που είχε επιτευχθεί στην δεκαπενταετία 2000-2015 σε σχέση με τους δείκτες για την εκπαίδευση και την άσκηση πολιτικής, σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο και αφετέρου αξιοποιώντας αυτά τα στοιχεία εντοπίζει τις

¹¹¹ Βλ. για τις ικανότητες στην έκδοση Learning for the future- Competences in ESD στο: http://www.unece.org/fileadmin/DAM/env/esd/ESD_Publications/Competences_Publication.pdf, (προσπελάστηκε 23.08.2017).

¹¹² Βλ. για τη Μεσογειακή Στρατηγική για την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη και τη σύνδεσή της με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης στο: http://www.medies.net/_uploaded_files/cyprus%20conference%202016/eng_%20action_plan_accepted_with%20post%20edits_15%20dec.pdf, (προσπελάστηκε 23.08.2017).

¹¹³ Η Ελλάδα είχε την Προεδρία της Διοικούσας Επιτροπής για τα έτη 2005-2010, ενώ από το 2011-2016 ήταν εκλεγμένο μέλος στο Εκτελεστικό Συμβούλιο. Ο Πρόεδρος ήταν ανώτατο στέλεχος του ΥΠΕΠΘ.

¹¹⁴ Βλ. σχετική αναφορά στην υποσημείωση 19, Περιφερειακά Πλαίσια Δράσης.

¹¹⁵ Υποβλήθηκαν συνολικά 29 εκθέσεις από 13 χώρες της εκλογικής ομάδας I (μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα) και από 15 χώρες της εκλογικής ομάδας II.

σημαντικότερες προκλήσεις που εξακολουθούν να υπάρχουν και τις πολιτικές προτεραιότητες που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη για τα επόμενα δεκαπέντε έτη. Τα στοιχεία της έκθεσης έχουν αντληθεί από τις εθνικές εκθέσεις και έχουν ληφθεί υπόψη οι συστάσεις που εκφράστηκαν κατά την Περιφερειακή Διάσκεψη Υπουργών Παιδείας, Συνεργασίας και Ανάπτυξης (UNESCO, 2015f). Το 2015 διοργανώθηκε η περιφερειακή συνάντηση της Ευρώπης και Βόρειας Αμερικής, Στόχος να συζητηθούν οι προτεραιότητες της περιοχής, να συμφωνηθούν κοινά πεδία ενδιαφέροντος και δράσης που τελικά να αποτυπωθούν σε κείμενο γνωστό ως το “Paris Statement”.

Η συνάντηση των χωρών της ομάδας I και II, που πραγματοποιήθηκε τον Οκτώβριο του 2016 είχε το χαρακτήρα διαβούλευσης (consultation meeting) για την περιφέρεια της Ευρώπης και Βόρειας Αμερικής. Συμμετείχαν εκπρόσωποι υπουργείων παιδείας, συνεργασίας και ανάπτυξης, οργανισμών των Ηνωμένων Εθνών, ακαδημαϊκοί, οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, οργανώσεων εκπαιδευτικών, συμπράξεων ανάπτυξης. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει για την ερευνά μας η συμμετοχή των δύο περιφερειακών οργανισμών, Ευρωπαϊκής Ένωσης και Συμβουλίου της Ευρώπης, οι οποίοι, όπως έχει αναφερθεί σε προηγούμενη ενότητα, είναι μέλη της Διοικούσας Επιτροπής 2030 καθώς και η συμμετοχή του ΟΟΣΑ, που ήταν μέλος και της Διοικούσας Επιτροπής για την Εκπαίδευση για Όλους.

Όπως επισημαίνεται σε έγγραφο εργασίας της συνάντησης¹¹⁶ με τίτλο “Proposed Preparatory National Consultations”, το κέντρο για την υλοποίηση του Στόχου 4- Εκπαίδευση 2030 τοποθετείται σε εθνικό επίπεδο και η δράση που κατευθύνεται από τη χώρα (country-led action) μπορεί να επιφέρει τις προσδοκώμενες αλλαγές. Λαμβάνοντας αυτό υπόψη, τα κράτη-μέλη οφείλουν να διοργανώσουν ευρείες διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη εντός της χώρας καθώς είναι σημαντικές για την οικοδόμηση κοινής αντίληψης και ευθύνης (common understanding and ownership) για την Εκπαίδευση 2030, διασφαλίζοντας έτσι γερά θεμέλια ώστε να μετατραπεί σε εθνικές πολιτικές των εκπαιδευτικών συστημάτων και να αναπτυχθούν τα απαραίτητα σχέδια.

Επιλεγμένες χώρες από τις ομάδες I και II παρουσίασαν τις προετοιμασίες στις οποίες προέβησαν για την υλοποίηση του Στόχου 4 σε εθνικό επίπεδο, ως μέρος

¹¹⁶ Η γράφουσα συμμετείχε στο πάνελ με θέμα «Η Εκπαίδευση για τους μετανάστες και τους πρόσφυγες».

του ευρύτερου εθνικού σχεδιασμού. Από τις εισηγήσεις προέκυψε ότι ο συντονισμός για την υλοποίηση σε εθνικό επίπεδο ήταν ψηλά στην ιεραρχία της κυβέρνησης και της διοίκησης. Μόνο με αυτόν τον τρόπο είναι εφικτό να τεθεί το πολιτικό πλαίσιο, να γίνουν νομοθετικές ρυθμίσεις ώστε ο σχεδιασμός να είναι αποτελεσματικός.

Η διάρθρωση της συνάντησης σε συζητήσεις σε θεματικές περιοχές που παρουσιάζουν κοινό ενδιαφέρον για τις χώρες της συγκεκριμένης περιοχής και τις επιπτώσεις από την μέχρι τότε εφαρμογή του στόχου, ήταν ιδιαίτερα χρήσιμη καθώς συνέβαλε στην ανταλλαγή απόψεων και πρακτικών μεταξύ των συμμετεχόντων. Στις επί μέρους θεματικές συμμετείχαν με εισηγήσεις εκπρόσωποι από τον ΟΟΣΑ, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο της Ευρώπης.

Στα προαναφερθέντα η UNESCO είχε το συντονισμό ενώ συμμετείχε με παρεμβάσεις αναφορικά με τις μέχρι τότε εξελίξεις σε παγκόσμιο και περιφερειακό επίπεδο. Δεδομένου ότι πρόκειται για μια ευρεία ατζέντα και με μεγάλο χρονικό ορίζοντα, προκειμένου να μην χαθεί ο συντονισμός το ECOSOC¹¹⁷, στο πλαίσιο των εθελοντικών αξιολογήσεων για την επόμενη τριετία αποφάσισε για κάθε έτος η υλοποίηση να εστιάζει σε συγκεκριμένους Στόχους και θεματικές. Η εκπαίδευση περιλαμβάνεται στη θεματική «Ενίσχυση των ανθρώπων και διασφάλισης συμπερίληψης και ισότητας» (Στόχοι 4,8,10,13,16).

Στο outcome document της συνάντησης αποτυπώνονται τα επόμενα βήματα: ενσωμάτωση της διάστασης της Εκπαίδευσης 2030 στις εθνικές πολιτικές και τα εθνικά σχέδια δράσης, καθορισμός σχετικών εθνικών κριτηρίων αναφοράς (benchmarks), διασφάλιση μηχανισμών συντονισμού και συμπράξεων με βάση υπάρχουσες δομές και υφιστάμενους μηχανισμούς και αντλώντας επίσης στοιχεία από περιφερειακούς και διακυβερνητικούς οργανισμούς (ΕΕ, ΣτΕ, ΟΟΣΑ).

4.7. Περιφερειακοί και διακυβερνητικοί οργανισμοί (ΕΕ, ΣτΕ, ΟΟΣΑ).

Μέρος της παρούσας έρευνας είναι και η διερεύνηση της συμμετοχής περιφερειακών και άλλων οργανισμών στο συντονισμό για την υλοποίηση της Εκπαίδευσης 2030 και πιο συγκεκριμένα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του Συμβουλίου της Ευρώπης και του ΟΟΣΑ. Έχει ήδη αναφερθεί η συμμετοχή περιφερειακών

¹¹⁷ ECOSOC, The United Nations Economic and Social Council: είναι ένα από τα κύρια έξι όργανα των Η.Ε που ιδρύθηκε το 1946. Σε αυτό εντάσσεται το Πολιτικού Φόρουμ Υψηλού Επιπέδου των Ηνωμένων Εθνών για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (High Level Political Forum), το οποίο παρακολουθεί και αξιολογεί την πορεία υλοποίησης των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης

οργανισμών στη Διοικούσα Επιτροπή 2030¹¹⁸. Μία ενδιαφέρουσα προσέγγιση το ρόλου των περιφερειακών οργανισμών επιχειρείται σε paper του GEMR με τίτλο “Strengthening Peer Learning of Education Policies for SDG 4: The Role of Regional Organizations” (UNESCO, 2017c). Το εν λόγω κείμενο αποτέλεσε έγγραφο εργασίας κατά την τρίτη συνάντηση της Διοικούσας Επιτροπής 2030, η οποία πραγματοποιήθηκε τον Ιούνιο 2017 στη Νέα Υόρκη, σε ειδική συνεδρία. Η συζήτηση επικεντρώθηκε στο ρόλο των περιφερειακών οργανισμών “*as policy peer learning mechanisms to enhance effective implementation of SDG4-Education 2030 targets and commitments, and in some cases, regional monitoring*”.

Όπως επισημαίνεται στο κείμενο, είναι μάλλον δύσκολο για τις ίδιες τις χώρες να παράσχουν τις απαραίτητες πληροφορίες για την αξιολόγηση των δυνατών και αδύναμων σημείων των εκπαιδευτικών τους συστημάτων. Όμως, υφιστάμενες περιφερειακές προσεγγίσεις για την παρακολούθηση των εκπαιδευτικών συστημάτων και των πολιτικών για την εκπαίδευση, θα μπορούσαν να αποτελέσουν δυνητικά εργαλεία αξιολόγησης της προόδου αναφορικά με τον Στόχο 4. Είναι μια πρόκληση που θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί αν αξιοποιηθούν οι περιφερειακοί οργανισμοί ως ένα σημείο πρόσβασης σε πληροφορίες, ειδικότερα, για στοιχεία που δεν μπορούν να αποδοθούν με ποσοτικούς δείκτες όπως η ενσωμάτωση της αειφόρου ανάπτυξης και της ιδιότητας του πολίτη στα αναλυτικά προγράμματα και στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Σε αυτό το κείμενο υποστηρίζεται ότι είναι πιο πιθανό η ανταλλαγή πληροφοριών για τα εκπαιδευτικά συστήματα να γίνεται μεταξύ των μελών των περιφερειακών οργανισμών και να συμφωνούν για το σκοπό και τις πολιτικές προτεραιότητες, βασισμένες σε σημαντική εθνική δέσμευση. Στο άρθρο παρουσιάζονται εμπειρίες για τη μάθηση μεταξύ ομοτίμων (peer learning) σε χώρες με υψηλό εισόδημα, εξετάζονται οι λόγοι για τους οποίους αυτοί οι μηχανισμοί λειτουργούν σε όφελος των μελών τους και προτείνεται πως θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν για να προχωρήσει περισσότερο ο Στόχος 4 σε περιφερειακό επίπεδο. Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι σε όλες τις περιφέρειες υπάρχουν φορείς (entities) που δίνουν τη δυνατότητα στις χώρες να ανταλλάσσουν πληροφορίες και να

¹¹⁸ Regional Organizations for Group I and Group II: European Commission (EC), Council of Europe (CoE), Regional Organization for Group III: Organization of Ibero-American States for Education, Science and Culture (OEI), Regional Organization for Group IV: Southeast Asian Ministers of Education Organization (SEAMEO), Regional Organization for Group V (a): Association for the Development of Education in Africa (ADEA), Regional Organization for Group V(b): Arab Bureau of Education for the Gulf States (ABEGS).

μαθαίνουν η μία από την άλλη. Η UNESCO μέσω των Περιφερειακών της Γραφείων και το Ινστιτούτο Στατιστικής μπορεί να διευκολύνει τη διαδικασία σύνδεσης μεταξύ των περιφερειακών και παγκόσμιων εκπαιδευτικών υποστόχων και των πλαισίων παρακολούθησης. Οι δραστηριότητες μάθησης μεταξύ των ομοτίμων θα πρέπει να περιλαμβάνουν όλους τους τομείς προτεραιότητας και για όλη τη διάρκεια υλοποίησης της στρατηγικής.

Η Ομάδα Εργασίας (Working Group) για την επισκόπηση, παρακολούθηση και υποβολή εκθέσεων της Διοικούσας Επιτροπής κατά την 3^η συνεδρία της προτείνει την ενεργοποίηση των περιφερειακών οργανισμών προκειμένου να εισάγουν ή να διευρύνουν πλατφόρμες για πολιτικό διάλογο και μάθηση μεταξύ ομοτίμων. Αυτό είναι πιο πιθανό να πραγματοποιηθεί στους περιφερειακούς οργανισμούς όπου τα μέλη τους ανταλλάσσουν πληροφορίες για τα εκπαιδευτικά τους συστήματα και συμφωνούν εθελοντικά για τον κοινό σκοπό, τις πολιτικές προτεραιότητας και τους μηχανισμούς.

Όπως προκύπτει από τα προαναφερόμενα για την Περιφερειακή Συνάντηση Διαβούλευσης, το άρθρο του GEMR και τα αποτελέσματα της συνάντησης της Διοικούσας Επιτροπής 2030, για την UNESCO η συμβολή των περιφερειακών οργανισμών στο πλαίσιο υλοποίησης της Εκπαίδευσης 2030 συνδέεται με την παρακολούθηση της προόδου μέσω της ανάπτυξη κατάλληλων για την περιφέρεια δεικτών και διαδικασιών.

4.7.1. ΟΟΣΑ.

Ο Οργανισμός Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) υπήρξε από τους αρχικούς συνεργάτες της UNESCO στην υποστήριξη και υλοποίηση του κινήματος της Εκπαίδευσης για Όλους. Συμμετέχει επίσης στην Συντονιστική Τεχνική Ομάδα για τους Δείκτες στην Εκπαίδευση (Technical Coordination Group on Education Indicators), το Επιστημονικό Συμβούλιο του GEM Report (Advisory Board) και έχει συμβάλλει στη διαμόρφωση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης. Όπως επισημαίνει ο Τσαούσης (2007), από τα μέσα του 20αι. εκδηλώνεται το ενδιαφέρον των διεθνών οργανισμών για την εκπαίδευση, η οποία από την αρχή συνδυάζεται με την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη. Η παροχή τεχνικής βοήθειας αποτελεί μία μορφή υποστήριξης με πολιτικό χαρακτήρα ο οποίος αποκτά ουδέτερη χροιά όταν συνδέεται με διεθνείς οργανισμούς όπως ο ΟΟΣΑ και η Παγκόσμια Τράπεζα

(Τσαούσης 2007, σ.25). Ο ΟΟΣΑ, ενώ είχε αναπτύξει αρχικά το έργο του μόνο στην Ευρώπη, στη συνέχεια επεκτάθηκε και στο διεθνές επίπεδο. Αυτός ο διπλός χαρακτήρας του παρέχει τη δυνατότητα να συνεργάζεται με την UNESCO και ως προς το παγκόσμιο επίπεδο αλλά και το περιφερειακό και το ευρωπαϊκό (Τσαούσης 2007, σ.32).

Παρακολουθώντας την πορεία της εξέλιξης της εκπαίδευσης παρατηρούμε ότι ο ΟΟΣΑ συνδέεται με δύο πολύ σημαντικές ημερομηνίες που καθορίζουν αυτή την εξέλιξη. Η ανάγκη να αναπτυχθούν οι θετικές επιστήμες και η τεχνολογική εκπαίδευση¹¹⁹ οδηγεί το 1960 στην ίδρυσή του, ενώ το 1996 συμβάλλει στη διαμόρφωση της νέας αντίληψης της Δια Βίου Μάθησης (Τσαούσης 2007, σελ: 40-41). Σε έκδοση του 2016 με τίτλο “*Global Competency for an inclusive world*” προωθεί την έννοια της παγκόσμιας δεξιότητας “global competency” την οποία θα εισάγει το 2018 στον μαθητικό διαγωνισμό που διεξάγει για τα κράτη-μέλη του PISA (OECD, 2016b). Ο ορισμός που ο ίδιος ο οργανισμός δίνει στο πλαίσιο του PISA διατυπώνεται ως ακολούθως: “ *Global competence is the capacity to analyse global and intercultural issues critically and from multiple perspectives, to understand how differences affect perceptions, judgments, and ideas of self and others, and to engage in open, appropriate and effective interactions with others from different backgrounds on the basis of a shared respect for human dignity*”.

Η UNESCO συνδέει την παγκόσμια ικανότητα με την παγκόσμια ιδιότητα του πολίτη υποστηρίζοντας ότι «το κόστος της άγνοιας για τους άλλους πολιτισμούς είναι μεγάλο και περιλαμβάνει τους κινδύνους που προέρχονται από συγκρούσεις και εγκλήματα. Γι’ αυτό είναι ζωτικής σημασίας να επενδύσουμε σε δραστηριότητες που είναι απαραίτητες για να διευκρινιστούν, διδαχτούν, προωθηθούν, θεσπιστούν και υποστηριχτούν οι έννοιες της παγκόσμιας ικανότητας (global competence) και της παγκόσμιας ιδιότητας του πολίτη»¹²⁰ (UNESCO, 2013 στο OECD, 2016b, σ. 18).

Στην Περιφερειακή Συνάντηση Διαβούλευσης των χωρών Ευρώπης και Βορείου Αμερικής (ο.π.) η Gabriela Ramos¹²¹ στην εισήγησή της (2016), ανέπτυξε τη συμμετοχή του ΟΟΣΑ στην αρχιτεκτονική του Στόχου για την Εκπαίδευση και

¹¹⁹ Η διαπίστωση αυτή προέκυψε από το έτος εκτόξευσης του πρώτου ρώσικου διαστημόπλοιου το 1957 εξ αιτίας του οποίου ο δυτικός κόσμος και οι ΗΠΑ αντιλήφθηκαν ότι υπολείπονται σε θέματα επιστημών και τεχνολογίας. Έτσι δημιουργήθηκε ο Οργανισμός Ευρωπαϊκής Οικονομικής Συνεργασίας (ΟΕΟΣ) οποίος το 1960 μετατράπηκε στον ΟΟΣΑ (Τσαούσης 2007, σελ: 40)

¹²⁰ Η μετάφραση έγινε από τη γράφουσα

¹²¹ Gabriela Ramos, Special Counsellor to the OECD Secretary General and OECD Sherpa to the G20

ανέφερε ότι ο ΟΟΣΑ έχει προχωρήσει σε χαρτογράφηση του στόχου για την εκπαίδευση και των υποστόχων μέσα από στοιχεία που διαθέτει βάσει των δικών του δεικτών. Υποστήριξε δε ότι για να αποφευχθούν οι επικαλύψεις κατά την παρακολούθηση της προόδου και η αναζήτηση στοιχείων από διάφορους φορείς θα ήταν σκόπιμο να αξιοποιούνται τα ήδη υπάρχοντα στοιχεία από υφιστάμενους μηχανισμούς παρακολούθησης, σε παγκόσμιο, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο. Γενικότερα, ο ΟΟΣΑ έχει εκπονήσει Σχέδιο Δράσης για το σύνολο της Ατζέντας 2030, στο οποίο περιγράφεται πως ο εν λόγω διεθνής οργανισμός θα υποστηρίξει την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (OECD, 2016a).

Στο έντυπο της συνάντησης αναφέρεται ότι ο ΟΟΣΑ θα υποστηρίξει τις χώρες να εντοπίσουν σε ποιο σημείο βρίσκονται σε σχέση με την Εκπαίδευση 2030, πού θα πρέπει να βρίσκονται και θα κάνει προτάσεις (sustainable pathways) βάσει στοιχείων (UNESCO, 2016e). Επιθυμεί επίσης να επιβεβαιώσει εκ νέου το ρόλο του ως κύρια πηγή εμπειρογνωμοσύνης, καλών πρακτικών και δεδομένων αξιοποιώντας τα πιο σημαντικά του εργαλεία πολιτικής PISA, PIAAC, TALIS, Education at a Glance. Επιπλέον, έχει τη δυνατότητα να ενθαρρύνει την ανάπτυξη πολιτικών που μπορούν να βοηθήσουν στην Εκπαίδευση 2030, αξιοποιώντας χαρακτηριστικές προσεγγίσεις του όπως επανεξέταση, μάθηση μεταξύ ομοτίμων, παρακολούθηση και υποβολή στατιστικών εκθέσεων, πολιτικός διάλογος, ήπια νομοθεσία.

Σε κοινή επιστολή¹²² του ΟΟΣΑ, της UNESCO και του Ινστιτούτου Στατιστικής της UNESCO, ανακοινώθηκε η συνεργασία των τριών οργανισμών, στο πλαίσιο των δεικτών για τον Στόχο 4 Βιώσιμης Ανάπτυξης. Στην επιστολή αποσαφηνίζονται οι όροι της συνεργασίας τους κατά ο στάδιο ανατροφοδότησης (follow up) και αναθεώρησης (review) του Στόχου 4. Η συνεργασία αυτή έχει στόχο να βοηθήσει στην περαιτέρω ανάπτυξη των δεικτών παρακολούθησης για την εκπαίδευση και στη συλλογή συγκριτικών στοιχείων (cross-nationally) για τις χώρες του ΟΟΣΑ και τις χώρες εταίρους με τον καλύτερο δυνατόν επαρκή και αποτελεσματικό τρόπο και κυρίως αποφεύγοντας τις επικαλύψεις. Ο ρόλος του κάθε ενός από τους τρεις συνεργαζόμενους οργανισμούς διευκρινίζεται στο Πλαίσιο Δράσης της Εκπαίδευσης 2030.

¹²² Η επιστολή απευθύνεται στους εκπροσώπους της Επιτροπής «Education Policy Committee του ΟΟΣΑ».

4.7.2. Ευρωπαϊκή Ένωση

Η Ε.Ε συμπεριλαμβάνεται στους δρώντες οι οποίοι διαμόρφωσαν τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης, συμμετέχοντας ενεργά στις διαπραγματεύσεις. Η Ε.Ε, υπέβαλε στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων, συντονισμένες θέσεις, οι οποίες διαμορφώθηκαν στο πλαίσιο της Ομάδας Εργασίας Διεθνών Περιβαλλοντικών Θεμάτων του Συμβουλίου της ΕΕ. Όπως επισημαίνεται σε έγγραφο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το μέλλον της θα είναι βιώσιμο αν όλοι οι δρώντες – Επιτροπή, Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα Κράτη-μέλη, οι επιχειρήσεις, οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και οι πολίτες-εργαστούν μαζί (European Commission, 2016b). Η Δράση της Ε.Ε (EU action) μπορεί επίσης να συντονιστεί με τους εξωτερικούς εταίρους διμερώς και σε παγκόσμιο επίπεδο, ειδικότερα για την περαιτέρω πρόοδο σε αναπτυσσόμενες χώρες, στις οποίες εξακολουθούν να υπάρχουν πολλές προκλήσεις προκειμένου να επιτύχουν τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (European Commission, 2016b). Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι ο μεγαλύτερος δωρητής για τον αναπτυσσόμενο κόσμο και το ενδιαφέρον της για τη νέα Ατζέντα 2030 στρέφεται και προς το εσωτερικό της αλλά και προς τις άλλες χώρες. Αναφορικά με το Στόχο 4 οι πιο σημαντικές της προτεραιότητες είναι: θέσεις εργασίας, ανάπτυξη και επενδύσεις, ψηφιακή ενιαία αγορά, μια βαθύτερη και δικαιότερη οικονομική και νομισματική ένωση, μια βαθύτερη και δικαιότερη εσωτερική αγορά, ένας ισχυρότερος παγκόσμιος παράγοντας.

Στο πλαίσιο αυτό και ως προς τη συνεργασία με τρίτους, η Ε.Ε και τα Κράτη-μέλη προωθούν την κύρωση και υλοποίηση από άλλες χώρες της Σύμβασης για την Προστασία και Προστασία της Πολυμορφίας και των Πολιτιστικών Εκφράσεων της UNESCO του 2005. Επίσης έχει αναπτύξει ενεργή πολιτική συνεργασίας με τρίτες χώρες στον τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης και της κατάρτισης, μέσω του peer-to-peer learning και τη σύγκριση εκπαιδευτικών συστημάτων σε όλο τον κόσμο. Μέσω της ανθρωπιστικής βοήθειας προσφέρει βοήθεια σε παιδιά που έχουν επηρεαστεί από συγκρούσεις και καταστροφές υποστηρίζοντας μεταξύ άλλων την «Εκπαίδευση σε Καταστάσεις Ανάγκης»¹²³.

Για τα κράτη-μέλη της Ε.Ε η εκπαίδευση και κατάρτιση είναι αποκλειστική τους αρμοδιότητα. Η πολιτική συνεργασίας σε επίπεδο Ε.Ε συνίσταται στην

¹²³ “Education in Emergencies offers educational services and measures support to children in conflicts and complex emergencies” (European Commission 2016, SWD(2016) 390 final, 22.11.2016)

υποστήριξη, συντονισμό ή συμπληρωματικότητα των δράσεών τους για να επιτευχθούν οι κοινοί στόχοι. Σημαντικό στοιχείο αποτελεί το στρατηγικό πλαίσιο συνεργασίας στην εκπαίδευση και κατάρτιση (ΕΤ 2020)¹²⁴. Σημαντικά στοιχεία επίσης, στα οποία εγγράφονται θέματα εκπαίδευσης, αποτελούν η νέα ατζέντα δεξιοτήτων για την Ευρώπη (new skills agenda for Europe)¹²⁵, το πρόγραμμα Erasmus+¹²⁶, η Ευρωπαϊκή Πολιτική Συνοχής (EU Policy Cohesion)¹²⁷, η Στρατηγική Ευρώπη 2020¹²⁸ κ.α. Τα στοιχεία αυτά αξιοποιούνται προς την κατεύθυνση της υλοποίησης της Εκπαίδευσης 2030.

Η προαναφερθείσα κοινή επιστολή των τριών οργανισμών OECD, UNESCO, UIS έχει εγείρει συζητήσεις μεταξύ των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και πιο συγκεκριμένα σε συζητήσεις της Ομάδας “Standing Group on Indicators and Benchmarks” η οποία συστήθηκε προκειμένου να διερευνήσει την ανάπτυξη ενός δείκτη για τις χώρες της Ε.Ε, στο πλαίσιο εφαρμογής των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης. Ο ΟΟΣΑ και το Ινστιτούτο Στατιστικής της UNESCO, θα καλύψουν τις χώρες που δεν είναι κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης αλλά ακόμη και αν πρόκειται για στοιχεία που αφορούν κράτη-μέλη της με συνεργασία θα αποφευχθούν οι επικαλύψεις.

Οι έξι στόχοι της στρατηγικής EU 2020 ανταποκρίνονται στην παγκόσμια κατάταξη για την εκπαίδευση (International Standard Classification of Education-ISCED) της UNESCO. Στο πλαίσιο της Eurostat εκδόθηκε έγγραφο με τίτλο “EU SDG indicator set” το οποίο αφορά την ανάπτυξη δεικτών για την παρακολούθηση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Eurostat, 2017). Στο έγγραφο αυτό παρουσιάζεται ένα σετ δεικτών, που αναπτύχθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στο οποίο εμπεριέχεται το πολιτικό υπόβαθρο, τη διαδικασία μέσα από την οποία αναπτύχθηκαν οι δείκτες, η περιγραφή των κυριότερων

¹²⁴ Βλ. για το ΕΤ 2020 στο: http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework_el (προσπελάστηκε 12.08.2017).

¹²⁵ Βλ. για τη νέα ατζέντα δεξιοτήτων για την Ευρώπη στο: <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2016/EN/1-2016-381-EN-F1-1.PDF> (προσπελάστηκε 22.08.2017).

¹²⁶ Βλ. για το Erasmus+ στο: http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/erasmusplus/files/library/erasmus-plus-factsheet_en.pdf, (προσπελάστηκε 22.08.2017).

¹²⁷ Βλ. για την Ευρωπαϊκή Πολιτική Συνοχής στο: http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/basic/basic_2014_el.pdf (προσπελάστηκε 22.08.2017).

¹²⁸ Βλ. για τη Στρατηγική Ευρώπη 2020 στο: https://ec.europa.eu/info/strategy/european-semester/framework/europe-2020-strategy_el, (προσπελάστηκε 22.08.2017).

χαρακτηριστικών και τα επόμενα βήματα. Στην εκπαίδευση αντιστοιχούν συνολικά έξι δείκτες¹²⁹.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση μπορεί να εξακολουθήσει να παίζει σημαντικό ρόλο στην υλοποίηση της Εκπαίδευσης 2030 και σε σχέση με την βοήθεια προς τρίτες χώρες και με την ανάπτυξη των δεικτών αλλά και διαδικασιών που περιλαμβάνονται στην Ανοιχτή Μέθοδο Συντονισμού¹³⁰ και στις οποίες διαθέτει πλούσια εμπειρία όπως η μάθηση μεταξύ ομοτίμων. Η συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στη Διοικούσα Επιτροπή 2030 μπορεί να υποστηρίζει το ρόλο αυτό.

4.7.3. Συμβούλιο της Ευρώπης.

Το Συμβούλιο της Ευρώπης είναι ένας οργανισμός με ιδιαίτερο κύρος σε θέματα Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Ιδρύθηκε μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο με τη Συνθήκη του Λονδίνου (1949), από τη Σύνοδο των κρατών –μελών της Συνθήκης των Βρυξελλών. Όπως αναφέρεται στο άρθρο 1α του Καταστατικού, σκοπός του είναι να επιτευχθεί στενότερη συνεργασία των κρατών τα οποία είναι μέλη του, ώστε να διαφυλαχθούν και να προωθηθούν τόσο τα κοινά ιδεώδη όσο και οι κοινές αρχές που τα συνδέουν και να υποστηριχθεί η οικονομική τους πρόοδος (Π. Νάσκου-Περράκη 2015, σ.324). Από την αρχή της λειτουργίας του Συμβουλίου της Ευρώπης, τα Δικαιώματα του Ανθρώπου αποτελούν έναν από τους βασικούς στόχους του και συγκεκριμένα εστιάζει στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας και του κράτους δικαίου στα κράτη-μέλη του, τα οποία σήμερα είναι 47 ενώ υπάρχουν και χώρες παρατηρητές.

Το ΣτΕ αποδίδει σημαντικό ρόλο στην εκπαίδευση ως εργαλείο για τη δημιουργία υπεύθυνων πολιτών, υποστηρίζοντας ότι είναι επένδυση για το μέλλον και αποτελεί το όχημα για την ενδυνάμωση των πολιτών και ιδιαίτερα των νέων στην αντιμετώπιση των σύγχρονων προκλήσεων όπως η Πρόληψη για τον Βίαιο Εξτρεμισμό (Preventing Violence and Extremism).

Το εκπαιδευτικό του πρόγραμμα συνδυάζει τη θέσπιση προτύπων και την παρακολούθηση μέσα από συνεργασίες και δραστηριότητες δόμησης δεξιοτήτων

¹²⁹ Early childhood education and care, early leavers from education and training, tertiary educational attainment, employment rate of recent graduates, adult participation in learning, underachievement in reading, maths and science. Multipurpose indicators: Young people neither in employment nor in education and training.

¹³⁰ Βλ. για την Ανοιχτή Μέθοδο Συντονισμού στο: http://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/open_method_coordination.html?locale=el, (προσπελάστηκε 22.08.2017).

(UNESCO, 2017c, GMR). Η παρακολούθηση διενεργείται κυρίως με βάση ποιοτικούς δείκτες και δεδομένα όπως η πενταετής επισκόπηση της σύστασης για την Εκπαίδευση για την Δημοκρατική Ιδιότητα του πολίτη και την Εκπαίδευση στα Δικαιώματα του Ανθρώπου (Education for Democratic Citizenship and Human Rights Education EDC/HRE). Απώτερος σκοπός της υλοποίησης του προγράμματος είναι να μάθουν οι πολίτες να συνυπάρχουν, να σέβονται ο ένας τον άλλον, να γνωρίζουν και να αντιλαμβάνονται τα δικαιώματά τους έτσι ώστε να λαμβάνουν ενεργό ρόλο στις αποφάσεις που τους αφορούν.

Η εκπαίδευση αντιμετωπίζεται όλο και περισσότερο ως μέσο άμυνας ενάντια στην αύξηση της βίας, του ρατσισμού, του εξτρεμισμού, της ξενοφοβίας, των διακρίσεων και της μισαλλοδοξίας. Αυτή η αυξανόμενη συνειδητοποίηση αντικατοπτρίζεται στον «Χάρτη του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Εκπαίδευση για την Ιδιότητα του Πολίτη και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα», στον οποίο ανάμεσα σε άλλα, ενθαρρύνεται η συνεργασία των κρατών-μελών όχι μόνο με το Συμβούλιο της Ευρώπης αλλά και μεταξύ τους σε περιφερειακό και διεθνές επίπεδο και παράλληλα στο πλαίσιο και άλλων διεθνών οργανισμών.

Η αναφορά στο ΣτΕ, στην αποστολή του γενικότερα και ειδικότερα στον τομέα της εκπαίδευσης διευκρινίζουν περαιτέρω την επιστολή προς την UNESCO με την οποία υποβλήθηκε υποψηφιότητα του ΣτΕ ως περιφερειακού οργανισμού για τη Διοικούσα Επιτροπή Εκπαίδευση. Στην Περιφερειακή Συνάντηση Διαβούλευσης τον Οκτώβριο 2016 στο Παρίσι, ο εκπρόσωπος του ΣτΕ αναφέρθηκε σε ένα νέο πιλοτικό πρόγραμμα¹³¹ με τίτλο “Education passports for refugees”. Βασικός σκοπός του προγράμματος είναι η καταγραφή των ακαδημαϊκών προσόντων των φοιτητών προσφύγων, ακόμα και όταν αυτά δεν είναι δυνατόν να αποδειχθούν επαρκώς, βάσει εγγράφων, μέσα από μία διαδικασία αξιολόγησης στην οποία συμπεριλαμβάνεται και συνέντευξη από εξουσιοδοτημένους αξιολογητές. Η καταγραφή αυτή δεν θα αποτελεί επίσημη πράξη αναγνώρισης και δεν θα παρέχει πρόσβαση σε προγράμματα σπουδών ή επαγγέλματα με συγκεκριμένες απαιτήσεις, όπως είναι τα κατ’ εξοχήν ρυθμισμένα επαγγέλματα (ιατρός, οδοντίατρος, δικηγόρος, μηχανικός). Η πιστοποίηση αφορά

¹³¹ Βλ. τι περιλαμβάνει και ποιες χώρες συμμετέχουν στο: <https://rm.coe.int/168070016d> (προσπελάστηκε 18.08.2017). Στο πιλοτικό στάδιο συμμετέχει και το Υπουργείο Παιδείας της Ελλάδας, με αρμόδια υπηρεσία το Τμήμα Διεθνών Σχέσεων. <https://www.coe.int/en/web/portal/-/first-european-qualifications-passports-for-refugees-issued-in-greece?inheritRedirect=true> (προσπελάστηκε 18.08.2017)

υπάρχοντα προσόντα και δεξιότητες, ισχύει για πέντε χρόνια και με αυτήν μπορούν να συνεχίσουν τις σπουδές τους.

Στην Εκπαίδευση 2030, ως περιφερειακός οργανισμός, μπορεί να συμβάλλει μέσω των μηχανισμών παρακολούθησης που έχει δημιουργήσει για την υποστήριξη της προόδου που έχει γίνει από τα κράτη-μέλη του καθώς και την ανάπτυξη εργαλείων για την υλοποίηση των προγραμμάτων του από τα κράτη-μέλη. Ένα τέτοιο εργαλείο είναι το “Reference Framework of Competences for Democratic Culture”¹³², σύμφωνα με το οποίο θα αναπτυχθούν δείκτες και θα συλλέγονται δεδομένα από θεματικές περιοχές όπως αναλυτικά προγράμματα και εκπαίδευση εκπαιδευτικών. Το πρόγραμμα που έχει στόχο να ενισχύσει τα κράτη μέλη και τις αρμόδιες εκπαιδευτικές αρχές τους να προετοιμάσουν ενεργούς πολίτες, (Council of Europe, 2016a). Το πρόγραμμα εξελίσσεται σε τέσσερις φάσεις από το 2014 έως το 2017. Σε σχετική έκδοση περιγράφεται ένα εννοιολογικό μοντέλο που αναπτύχθηκε για τις ικανότητες που θα πρέπει να διαθέτουν οι πολίτες, για να συμμετέχουν αποτελεσματικά σε έναν πολιτισμό της δημοκρατίας (Council of Europe, 2016b).

4.8. Έκδοση υποστηρικτικού υλικού

Η UNESCO προχώρησε στην παραγωγή και έκδοση υποστηρικτικού υλικού, προκειμένου να υποστηρίξει τις χώρες, οι κύριοι φορείς υλοποίησης της ατζέντας 2030, να κατανοήσουν περισσότερο τη σύνδεση της εκπαίδευσης με τους άλλους στόχους αλλά και να έχουν κάποια καθοδήγηση για τη διαδικασία εφαρμογής της.

Οδηγός με τίτλο “Unpacking Sustainable Development Goal 4-Education 2030” (UNESCO, 2016f), εκπονήθηκε από το Τμήμα “Partnerships, Cooperation and Research” στη Διεύθυνση “Education 2030 Support and Coordination”. Το κείμενο της έκδοσης περιστρέφεται γύρω από ερωτήσεις που έχουν διαμορφωθεί έτσι ώστε να βοηθήσουν τον ενδιαφερόμενο αναγνώστη να «ξετυλίξει» τον Στόχο 4 και να αποκτήσει μία βαθύτερη γνώση του περιεχομένου του μέσα στην ευρύτερη ατζέντα 2030 για την Αειφόρο Ανάπτυξη. Η αποσαφήνιση και η σε βάθος προσέγγιση θα βοηθήσουν στην αποτελεσματική εφαρμογή της παγκόσμιας ατζέντας. Στον οδηγό περιγράφονται τα κύρια χαρακτηριστικά για την εκπαίδευση όπως αναφέρονται στο Πλαίσιο Δράσης της Εκπαίδευσης 2030 και τη Διακήρυξη του Ίντσεον καθώς και τις παγκόσμιες δεσμεύσεις που εκφράζονται στους υποστόχους. Επιπλέον, εξετάζονται

¹³² Συμμετέχει και το Υπουργείο Παιδείας της Ελλάδας

οι επιπτώσεις από την πρακτική εφαρμογή των δεσμεύσεων μέσα από τις προσπάθειες που γίνονται σε εθνικό επίπεδο. Μια σημαντική ερώτηση για την εφαρμογή σε εθνικό επίπεδο είναι κατά πόσο οι παγκόσμιες δεσμεύσεις μπορούν να πλαισιωθούν πολιτικά (contextualized) σε εθνικό επίπεδο. Η προσέγγιση που προτείνεται αφορά στη διάκριση σε υποστόχους (targets) ή σε υποδείξεις (signposts). Οι πρώτοι αφορούν κυρίως σε ότι δεν έχει ολοκληρωθεί από την Εκπαίδευση για Όλους (4.1,4.2,4.5,4.6), οι δεύτεροι εκφράζουν τι θα πρέπει να αντανακλάται στις πολιτικές προτεραιότητες για την εκπαίδευση, γεγονός που απαιτεί να τεθούν ποσοτικοποιήσιμοι στόχοι.

Η έκδοση “Education for Sustainable Development Goals-Learning Objectives” (UNESCO, 2017d) χρησιμεύει ως οδηγός για επαγγελματίες της εκπαίδευσης οι οποίοι αξιοποιούν την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη¹³³ κατά τη διαδικασία μάθησης των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης. Στον οδηγό ορίζονται ενδεικτικοί μαθησιακοί στόχοι και προτείνονται θέματα και δραστηριότητες μάθησης για κάθε Στόχο από τους 17.

Η ανωτέρω έκδοση είναι σημαντική καθώς Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΕΑΑ) βρίσκεται στο πιο δυνατό της σημείο στην καρδιά της νέας παγκόσμιας ατζέντας. Η UNESCO, όπως έχει αναφερθεί σε προηγούμενο κεφάλαιο, έχει εργαστεί πολύ για την υλοποίηση της Δεκαετίας για την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη των Ηνωμένων εθνών καθώς είχε ορισθεί ως “lead agency”, έχει συνεργαστεί στενά με τα κράτη-μέλη και όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη και συνεχίζει μέσα από το Παγκόσμιο Πρόγραμμα Δράσης για την ΕΑΑ. Το Πλαίσιο Δράσης Εκπαίδευση 2030 αναφέρεται σαφώς στη συμβολή της για την υλοποίηση της παγκόσμιας ατζέντας σε συνδυασμό με την Εκπαίδευση για την Παγκόσμια Ιδιότητα του Πολίτη.

¹³³ Στην παρούσα έρευνα χρησιμοποιούμε τον όρο Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης ως την επίσημη μετάφραση του όρου Sustainable Development Goals. Ο όρος Αειφόρος Ανάπτυξη προτιμάται σε όλες τις άλλες αναφορές που αντιστοιχούν στον αγγλικό όρο Sustainable Development σύμφωνα με όσα υποστηρίζει ο Ομότιμος Καθηγητής του ΕΚΠΑ, κ. Μ. Σκούλλος: ο όρος «αειφόρος» είναι η απόδοση του όρου “sustainable” ενώ «βιώσιμη» (όρος που χρησιμοποιείται αρχικά) είναι η απόδοση του όρου “viable”. Η έννοια της Αειφόρου Ανάπτυξης προέρχεται από τη δασοκομία όπου χρησιμοποιείται για να αποδώσει τη συνέχεια «αι φέρουσα καρπούς» Είναι μια έννοια πολυσύνθετη, με ιδιαίτερο βάρος, ισάζια των εννοιών δημοκρατία, δικαιοσύνη, ελευθερία. Για να την κατανοήσει κανείς προϋποθέτει προσωπική εμπλοκή και προσπάθεια. Η βιωσιμότητα συνδέεται με τη χρονική διατήρηση ενός πράγματος από μόνο του και δεν προϋποθέτει ότι αυτό είναι καλό ή σωστό (Συνέντευξη 2015).

Βλ. Σκούλλος, Μ. (2004), 2ο Συνέδριο ΠΕΕΚΠΕ, «Εξελίξεις εννοιών και διεθνείς Πρωτοβουλίες στην Εκπαίδευση για το Περιβάλλον & την Αειφόρο Ανάπτυξη» στο: http://kpe-kastor.kas.sch.gr/peekpe/text/sinedrio/kentr_eis/Scoullou.pdf (προσπελάστηκε 11.06.2017).

5. ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Στόχος του τέταρτου κεφαλαίου είναι να διερευνηθεί το πλαίσιο υλοποίησης της Εκπαίδευσης 2030 σε εθνικό επίπεδο. Τι κατευθύνσεις δίνονται από την UNESCO, σε ποιους απευθύνονται, τι αφορούν. Επιπλέον, θα παρουσιαστεί η περίπτωση της Ελλάδας.

5.1. Γενικό πλαίσιο

Σε προηγούμενο κεφάλαιο αναφέρθηκε ότι η υλοποίηση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης και κυρίως το στάδιο και οι μηχανισμοί παρακολούθησης είναι “country-led”¹³⁴. Επιπλέον, στο Ψήφισμα για την Ατζέντα 2030 (UN, 2015b, para,74a) επισημαίνεται: “*national ownership is key to achieving sustainable development*”, αποδίδοντας στις χώρες ρόλο ευθύνης δεδομένου ότι είναι κρίσιμο για τις κυβερνήσεις να οικειοποιηθούν αυτό το εγχείρημα, να αναπτύξουν την εθνική τους στρατηγική συνολικά και τομεακά και να εμπλέξουν στη διαδικασία εφαρμογής όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, όπως έγινε και κατά τη διαδικασία διαμόρφωσης της κοινής ατζέντας: κοινοβούλια, τοπικές αρχές, την κοινωνία των πολιτών, τις επιχειρήσεις και τον ιδιωτικό τομέα, την επιστημονική και ακαδημαϊκή κοινότητα. Αυτή η ατζέντα αφορά όλο τον κόσμο: “*It is an Agenda of the people, by the people and for the people – and this, we believe, will ensure its success*” (United Nations 2015b, para, 52).

Το ίδιο ισχύει και για την Εκπαίδευση 2030. Η διαδικασία υλοποίησης οδηγείται από τα κράτη-μέλη και ανήκει στα κράτη-μέλη. Η UNESCO έχει ρόλο συντονιστικό και καθοδηγητικό, λειτουργεί ως facilitator. Το Πλαίσιο Δράσης (Framework for Action) μεταφέρει στην πράξη, σε επίπεδο χωρών, τις δεσμεύσεις που αναλήφθηκαν στη Διακήρυξη του Ίντσεον. Τρεις είναι οι άξονες της διαδικασίας αυτής: διακυβέρνηση, λογοδοσία, συμπράξεις (UNESCO, 2016g). Πιο συγκεκριμένα επισημαίνεται ότι «η καρδιά της Εκπαίδευσης 2030 βρίσκεται στο εθνικό επίπεδο»¹³⁵.

¹³⁴ Βλ. Ψήφισμα A/RES/70/1, παράγραφοι 78,79 όπου γίνεται αναφορά στο εθνικό επίπεδο “*We also encourage Member States to conduct regular and inclusive reviews of progress at the national and subnational levels which are country-led and country driven*”.

¹³⁵ Βλ. Framework for Action, para 78: The heart of Education 2030 lies at the national level. Governments have the primary responsibility to deliver on the right to education, and a central role as custodians of efficient, equitable and effective management and financing of public education. They should sustain political leadership on education and guide the process of contextualizing and implementing the Education 2030 goals and targets, based on national experiences and priorities, while ensuring a transparent and inclusive process with other key partners.

5.2. Η Υλοποίηση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης στην Ελλάδα.

Στην Ελλάδα, ο συντονισμός και η παρακολούθηση της πορείας υλοποίησης της Ατζέντας 2030 και των 17 Στόχων, έχει ανατεθεί από το Δεκέμβριο 2016 στη Γενική Γραμματεία της Κυβέρνησης¹³⁶ και πιο συγκεκριμένα στο Γραφείο Συντονισμού, Θεσμικών, Διεθνών και Ευρωπαϊκών Θεμάτων. Με την ανάθεση αυτή η δέσμευση Δέσμευση, για την υλοποίηση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης, τίθεται σε υψηλό πολιτικό επίπεδο. Στην εναρκτήρια Συνάντηση του Διυπουργικού Δικτύου Συντονισμού για την Εφαρμογή των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (Αθήνα, 2016) μπαίνουν οι βασικοί άξονες: ιεράρχηση και ευθυγράμμιση/προσαρμογή με βάση τις εθνικές προτεραιότητες και ανάγκες, διασφάλιση, σε κεντρικό επίπεδο, της συνοχής και της διασύνδεσης των σχετικών με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης πολιτικών και νομοθετικών πλαισίων, διασφάλιση της απρόσκοπτης λειτουργίας του μακρόχρονου έργου του συντονισμού, υλοποίησης και παρακολούθησης, με χρονικό ορίζοντα το 2030. Διασφαλίζεται έτσι μια ολιστική κυβερνητική προσέγγιση (a whole-of-government approach) και συνοχή των πολιτικών που βασίζεται στην απευθείας συνεργασία με άλλα κυβερνητικά όργανα και Υπουργεία καθώς και το Ελληνικό Κοινοβούλιο. Τον Ιούλιο του 2018 η Ελλάδα θα υποβάλλει Εθελοντική Αξιολόγηση εφαρμογής των 17 Στόχων κατά τη συνεδρίαση του High Level Political Forum¹³⁷. Το Υπουργείο εξωτερικών διατηρεί την ευθύνη της επικοινωνίας και της ενημέρωσης των διεθνών οργανισμών και οργάνων σχετικά με τις προσπάθειες σε εθνικό επίπεδο για την υλοποίηση των Στόχων.

5.3. Η Εκπαίδευση 2030 στην Ελλάδα.

Το Υπουργείο Παιδείας Έρευνας και Θρησκευμάτων συμμετέχει ενεργά στο Διυπουργικό Δίκτυο, συνεργάζεται με τα άλλα Υπουργεία και θα λάβει μέρος στην εθελοντική αξιολόγηση.

Όπως αναφέρεται στο Σύνταγμα της Ελλάδας¹³⁸ *«Η παιδεία αποτελεί βασική αποστολή του Κράτους και όλοι οι Έλληνες έχουν δικαίωμα δωρεάν παιδείας, σε όλες τις βαθμίδες της, στα κρατικά εκπαιδευτήρια»*. Επιπλέον αναφέρεται: *«Η δέσμευση του Κράτους απέναντι σε μια κοινωνία ισότητας και ισονομίας αποτυπώνεται σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα το οποίο επιδιώκει την αποφυγή προνομιακής μεταχείρισης και*

¹³⁶ Βλ. στο Ν.4440/2016, άρθρο 43

¹³⁷ Για το High Level Political Forum, βλ. σχετική αναφορά στην υποσημείωση 118.

¹³⁸ Βλ. Άρθρο 16 του Συντάγματος

οποιασδήποτε διαφοροποίησης ή άλλης επιλογής μεταξύ μαθητών, εκπαιδευτικών, σχολείων ή περιοχών σε βάση άλλη από αυτή των αντικειμενικών κριτηρίων¹³⁹».

Το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας & Θρησκευμάτων ακολουθώντας τον εθνικό σχεδιασμό, ο οποίος προαναφέρθηκε, αφού συνέλεξε στοιχεία από τις αρμόδιες υπηρεσίες και τους εποπτευόμενους φορείς, προχώρησε σε χαρτογράφηση των προγραμμάτων και δράσεων, που ανταποκρίνονται στην υλοποίηση του Στόχου 4 για την Εκπαίδευση και των επτά υποστόχων, τα οποία αποτελούν τη βασική γραμμή (baseline) των πολιτικών που υλοποιούνται και σχεδιάζονται αναφορικά με τους ΣΒΑ.

Η χαρτογράφηση έδειξε ότι θεωρεί πολύ σημαντικό να διασφαλιστεί το δικαίωμα σε ποιοτική εκπαίδευση για όλους τους μαθητές ανεξαρτήτως γλώσσας, φυλής, θρησκείας, χρώματος, καθώς και πολιτισμικής, εθνικής ή κοινωνικής ομάδας από την οποία προέρχονται ή στην οποία ανήκουν. Κεντρική στόχευση αποτελεί για το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, στο πλαίσιο της Εθνικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής 2021 η μεταρρύθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος, η παραγωγή νέας γνώσης καθώς και το νέο αναπτυξιακό μοντέλο. Κύριοι στόχοι της Αναπτυξιακής Στρατηγικής είναι η βελτίωση του εκπαιδευτικού αποτελέσματος, η μείωση ανισοτήτων, η δημιουργική αφομοίωση και η αποτελεσματική αξιοποίηση των αποφοίτων της αγοράς.

Με βάση τα ανωτέρω, οι Δράσεις οι οποίες έχουν σχεδιαστεί και υλοποιούνται ή πρόκειται να υλοποιηθούν στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ βασίζονται στις αρχές της Αειφόρου Ανάπτυξης. Οι δράσεις αυτές εντάσσονται στον θεματικό Στόχο 10 της Ε.Ε «Επένδυση στην Εκπαίδευση, Κατάρτιση και Επαγγελματική Κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων και τη Διά Βίου Μάθηση»¹⁴⁰. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται: το Στρατηγικό Πλαίσιο Πολιτικής για τη Μείωση της Πρόωρης Εγκατάλειψης του Σχολείου (ΠΕΣ)¹⁴¹, η Στρατηγική για την Ανώτατη Εκπαίδευση 2016-2020¹⁴², το

¹³⁹ Βλ. Άρθρο 4

¹⁴⁰ Βλ. τους θεματικούς στόχους στο Πλαίσιο της Πολιτικής Συνοχής της ΕΕ, στο: <https://www.espa.gr/el/pages/staticCohesionPolicy.aspx>, (προσπελάστηκε 25.08.2017).

¹⁴¹ Βλ. το Στρατηγικό Πλαίσιο Πολιτικής για την ΠΕΣ στο: https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2015/14.%CE%A3%CF%87%CE%AD%CE%B4%CE%B9%CE%BF_%CE%94%CF%81%CE%AC%CF%83%CE%B7%CF%82_%CE%A0%CE%95%CE%A3_2014-2020.pdf (προσπελάστηκε 12.07.2017).

¹⁴² Βλ. τη Στρατηγική για την Ανώτατη Εκπαίδευση 2016-2020 στο: https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2016/stratigiki_aei.pdf, (προσπελάστηκε 12.07.2017).

Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Μαθητείας¹⁴³.

Λαμβάνοντας υπόψη το πλαίσιο της Ευρώπης 2020 για την προώθηση του συμπεριληπτικού σχολείου, την ενταξιακή πολιτική και την πολιτική συνοχής, οι Θεματικές Προτεραιότητες του ΥΠ.Π.Ε.Θ είναι: μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες (για την αντιμετώπιση της σχολικής αποτυχίας και του κοινωνικού αποκλεισμού), μαθητές από Ευάλωτες Κοινωνικές Ομάδες και από μειονοτικούς πληθυσμούς, μαθητές με χαμηλές επιδόσεις, υποστήριξη και επανένταξη στο εκπαιδευτικό σύστημα ατόμων που έχουν εγκαταλείψει το σχολείο, (με στόχο τη μείωση της μαθητικής διαρροής), πρόληψη της σχολικής βίας και του εκφοβισμού, ενήλικος πληθυσμός (με στόχο τη Διά Βίου Μάθηση).

Ακολουθούν ενδεικτικές δράσεις οι οποίες εντάσσονται στις ανωτέρω προτεραιότητες, ανταποκρίνονται στον Στόχο 4 και τους 7 υποστόχους, ενώ αποτελούν τη βασική γραμμή εκκίνησης για τη σύνδεση με την Εκπαίδευση 2030.

5.3.1. Υποστόχος 4.1

Σκοπός της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι να συμβάλλει στην ολόπλευρη, αρμονική και ισόρροπη ανάπτυξη των διανοητικών και ψυχοσωματικών δυνάμεων των μαθητών, ώστε, ανεξάρτητα από φύλο και καταγωγή, να έχουν τη δυνατότητα να εξελιχθούν σε ολοκληρωμένες προσωπικότητες και να ζήσουν δημιουργικά¹⁴⁴.

Μέχρι και το σχολικό έτος 2015-16, σχεδόν ο μισός μαθητικός πληθυσμός φοιτούσε στα Ολοήμερα Δημοτικά Σχολεία. Σύμφωνα με Υπουργική Απόφαση καταργήθηκε η παράλληλη λειτουργία δύο τύπων ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου και καθορίστηκε ένας ενιαίος τύπος Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου για τα σχολεία που είναι των 4/θεσίων και άνω. Ο ενιαίος τύπος Δημοτικού Σχολείου εφαρμόζει στην πράξη τις αρχές της ισοτιμίας και της δικαιοσύνης στην εκπαίδευση, συνδυάζει την κοινωνική και παιδαγωγική καλλιέργεια των μαθητών και ενισχύει τη συμπερίληψη.

¹⁴³ Βλ. τη Στρατηγική για την ΕΕΚ και τη Μαθητεία στο: https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2016/%CE%A3%CF%84%CF%81%CE%B1%CF%84%CE%B7%CE%B3%CE%B9%CE%BA%CF%8C_%CE%A0%CE%BB%CE%B1%CE%AF%CF%83%CE%B9%CE%BF_%CE%95%CE%95%CE%9A.pdf, (προσπελάστηκε 12.07.2017).

¹⁴⁴ Βλ. Νόμο 1566/1985

Στο πλαίσιο της Ευρώπης 2020, εθνικό στόχο αποτελεί η μείωση του ποσοστού των ατόμων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο σε ποσοστό 9,7%. Το Υπουργείο Παιδείας, σε συνεργασία με τους αρμόδιους εποπτευόμενους φορείς, σχεδίασε μια πολιτική για την καταπολέμηση αυτού του φαινομένου, η οποία περιλαμβάνει μέτρα πρόληψης, παρέμβασης και αντιστάθμισης και καλύπτει όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης και κατάρτισης. Στο Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής¹⁴⁵ έχει συσταθεί Παρατηρητήριο για τα θέματα καταγραφής και αντιμετώπισης της μαθητικής διαρροής¹⁴⁶ το οποίο μεταξύ άλλων ασχολείται με την καταγραφή και αντιμετώπιση μαθητικής διαρροής και τη δημιουργία δεικτών. Λόγω της έλλειψης επικαιροποιημένων ποσοτικών δεδομένων σχετικά με τη μαθητική διαρροή σχεδιάστηκε απογραφική έρευνα/μελέτη με βάση τα στοιχεία του Πληροφοριακού συστήματος My school¹⁴⁷.

Η αξιοποίηση των ΤΠΕ στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια εκπαίδευση ενισχύεται με τη δημιουργία Ανοιχτών Εκπαιδευτικών Πόρων (Open Educational Resources) και την ανάπτυξη Ψηφιακών Αποθετηρίων Ψηφιακών Περιβαλλόντων. Στο πλαίσιο αυτό σχεδιάστηκαν και αναπτύχθηκαν τρεις κεντρικές διαδικτυακές υπηρεσίες που αφορούν το ψηφιακό εκπαιδευτικό περιεχόμενο της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης: Διαδραστικά Σχολικά Βιβλία¹⁴⁸, Φωτόδεντρο¹⁴⁹, Ψηφιακή Εκπαιδευτική Πλατφόρμα “e-me”¹⁵⁰.

Ένας ακόμη τομέας είναι η Διαπολιτισμική Εκπαίδευση¹⁵¹ που έχει στόχο να ενταθούν αρμονικά και αποτελεσματικά στο γενικό εκπαιδευτικό σύστημα οι μαθητές με εκπαιδευτικές, κοινωνικές, πολιτιστικές ή μορφωτικές ιδιαιτερότητες. Για το λόγο αυτό έχουν σχεδιαστεί ειδικοί θεσμοί όπως: προγράμματα μαθησιακής ενίσχυσης, ο

¹⁴⁵ Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής/ΙΕΠ: Επιτελικός επιστημονικός φορέας που υποστηρίζει το Υπουργείο Παιδείας, Δια Βίου Μάθησης και Θρησκευμάτων στα θέματα που αφορούν την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, καθώς και τη μετάβαση από τη δευτεροβάθμια στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Σκοπός του Ι.Ε.Π. είναι η επιστημονική έρευνα και μελέτη των θεμάτων που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο και η διαρκής επιστημονική και τεχνική υποστήριξη του σχεδιασμού και της εφαρμογής της εκπαιδευτικής πολιτικής. Βλ. <http://www.iep.edu.gr/el/dioikisi/ti-einai-to-iep/genika>, (προσπελάστηκε 16.07.2017)

¹⁴⁶ Ν. 4186/2013, ως οργανική Μονάδα του Ι.Ε.Π, βλ. <http://www.iep.edu.gr/el/paratiritirio-gia-ti-mathitiki-diarroi> (προσπελάστηκε 16.07.2017)

¹⁴⁷ My school: ενιαίο πληροφοριακό σύστημα με στόχο τη μηχανογραφική υποστήριξη των σχολικών μονάδων και των διοικητικών δομών της εκπαίδευσης στην Ελληνική επικράτεια <https://myschool.sch.gr/> (προσπελάστηκε 16.07.2017)

¹⁴⁸ Βλ. Διαδραστικά Σχολικά Βιβλία στο: <http://ebooks.edu.gr/new/>, (προσπελάστηκε 20.07.2017)

¹⁴⁹ Βλ. το Φωτόδεντρο στο: <http://photodentro.edu.gr/aggregator/>, (προσπελάστηκε 20.07.2017)

¹⁵⁰ Βλ. την ψηφιακή πλατφόρμα στο: <https://auth.e-me.edu.gr/?eme=https://e-me.edu.gr/&cause=no-token&eat=fc31bbd82f9ce7fa384299901de8ad9c>, (προσπελάστηκε 20.07.2017)

¹⁵¹ Βλ. Ν. 2413/1996 όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 4415/2016 (ΦΕΚ Α 159)

θεσμός των Διαπολιτισμικών Σχολείων, ο θεσμός των Μειονοτικών Σχολείων και ο θεσμός των Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας (ΖΕΠ), με τις οποίες προβλέπεται να βελτιώσουν την επίδοσή τους μαθητές που προέρχονται από περιοχές με χαμηλούς εκπαιδευτικούς και κοινωνικοοικονομικούς δείκτες.

Η παροχή εκπαίδευσης στα παιδιά των προσφύγων αποτελεί υποχρέωση του κράτους η οποία υπαγορεύεται από το Σύνταγμα και τη Διεθνή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού (διατάξεις αυξημένης τυπικής ισχύος). Για την παρακολούθηση της υλοποίησης όλων των δραστηριοτήτων και προγραμμάτων που αφορούν στα ανωτέρω, έχει συσταθεί στο ΥΠ.Π.Ε.Θ μια «Ομάδα Διαχείρισης, Συντονισμού και Παρακολούθησης της Εκπαίδευσης των Προσφύγων»¹⁵².

Το Υπουργείο Παιδείας σε συνεργασία με το Υπουργείο Οικονομικών, έχουν ιδρύσει, από το σχολικό έτος 2016-17, δομές υποδοχής για την εκπαίδευση των προσφύγων (ΔΥΕΠ)¹⁵³, οι οποίες λειτουργούν εντός των σχολικών μονάδων τόσο της πρωτοβάθμιας όσο και της δευτεροβάθμιας υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Ειδικά για την εκπαίδευση των παιδιών ηλικίας 4-5 ετών που διαμένουν στα κέντρα φιλοξενίας, ιδρύονται Δ.Υ.Ε.Π. ως παραρτήματα Νηπιαγωγείων οι οποίες θα λειτουργούν εντός των κέντρων φιλοξενίας. Από το ΙΕΠ έχουν εκπονηθεί Αναλυτικά Προγράμματα¹⁵⁴ που εφαρμόζονται στις ΔΥΕΠ Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης στην ελληνική γλώσσα, μαθηματικά, αγγλικά, φυσική αγωγή, καλλιτεχνικά και ΤΠΕ.

5.3.2. Υποστόχος 4.2

Σε αντιστοιχία με το Δημοτικό Σχολείο, καθορίστηκε Ενιαίος Τύπος Ολοήμερου Νηπιαγωγείου¹⁵⁵ σε όλα τα Νηπιαγωγεία της χώρας και αναμορφώθηκε το διδακτικό ωράριο και ωρολόγιο πρόγραμμα τους το οποίο και εφαρμόστηκε από το σχολικό έτος 2016-2017. Για τα παιδιά των προσφύγων ηλικίας 4-6, προβλέπεται η λειτουργία παραρτημάτων νηπιαγωγείων μέσα στα Κέντρα Υποδοχής ή Φιλοξενίας.

¹⁵²Βλ. την Κοινή Υπουργική Απόφαση 180647/ΓΔ4/2016 - ΦΕΚ 3502/2016/Β/31-10-2016 με τίτλο Ομάδα Διαχείρισης, Συντονισμού και Παρακολούθησης της Εκπαίδευσης των Προσφύγων: Έργο της είναι ο συντονισμός και η εποπτεία της οργάνωσης και λειτουργίας των προγραμμάτων δράσης του ΥΠΠΕΘ για την εκπαίδευση των προσφύγων.

¹⁵³ Βλ. άρθρο 38 του Ν. 4415/2016

¹⁵⁴ Βλ. αναλυτικά προγράμματα για το Δημοτικό στο:

<http://www.iiep.edu.gr/el/component/k2/content/33-dimotiko> και για το Γυμνάσιο στο:

<http://www.iiep.edu.gr/el/component/k2/content/34-gymnasio> (προσπελάστηκε 21.07.2017)

¹⁵⁵ Βλ. Ενιαίος τύπος ολοήμερου νηπιαγωγείου στο:

http://pdede.sch.gr/new/images/leitourgia_nhpio.pdf, (ανακτήθηκε 21.07.2017) και για το έτος 2017-2018 βλ. «Οργάνωση και Λειτουργία Νηπιαγωγείων 2017 - 2018», Αρ.Πρωτ.Φ.7/ΦΜ/143031/Δ1/31-08-2017/ΥΠΠΕΘ.

5.3.3. Υποστόχος 4.3

Όσον αφορά την Εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, μέσω νομοθετικών ρυθμίσεων υπάρχει μέριμνα ώστε άτομα με σοβαρές παθήσεις, αλλοδαποί κλπ, να έχουν όλοι πρόσβαση στη Τριτοβάθμια Εκπαίδευση της χώρας και συνεπώς ίσες ευκαιρίες μόρφωσης ανεξάρτητα με την πολιτισμική, εθνική, θρησκευτική ή κοινωνική ομάδα από την οποία προέρχονται ή στην οποία ανήκουν. Οι υποψήφιοι με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες που αναφέρονται στη σχετική νομοθεσία εξετάζονται προφορικά ή γραπτά, κατά περίπτωση, ανάλογα με τις δυνατότητές τους.

Το ΥΠ.Π.Ε.Θ συμμετέχει σε πιλοτικό πρόγραμμα του Συμβουλίου της Ευρώπης με θέμα την καταγραφή των ακαδημαϊκών προσόντων των προσφύγων φοιτητών¹⁵⁶. Βασικός σκοπός του προγράμματος είναι η καταγραφή των ακαδημαϊκών προσόντων των προσφύγων, ακόμα και όταν αυτά δεν είναι δυνατόν να αποδειχθούν επαρκώς, βάσει εγγράφων, μέσα από μία διαδικασία αξιολόγησης στην οποία συμπεριλαμβάνεται και συνέντευξη από εξουσιοδοτημένους αξιολογητές. Η καταγραφή αυτή δεν θα αποτελεί επίσημη πράξη αναγνώρισης και δεν θα παρέχει πρόσβαση σε προγράμματα σπουδών ή επαγγέλματα με συγκεκριμένες απαιτήσεις, όπως είναι τα κατ' εξοχήν ρυθμισμένα επαγγέλματα (ιατρός, οδοντίατρος, δικηγόρος, μηχανικός).

Το ΥΠ.Π.Ε.Θ, επίσης, σε συνεργασία με το Συμβούλιο της Ευρώπης και με τη συμμετοχή της Φιλοσοφικής Σχολής του ΕΚΠΑ, διοργάνωσε θερινή ακαδημία με στόχο την ενημέρωση των νέων προσφύγων σχετικά με τον χώρο της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης στην Ελλάδα και στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τις προϋποθέσεις εισαγωγής. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα περιλάμβανε μία σειρά σεμιναρίων στον Ευρωπαϊκό πολιτισμό, μαθήματα γλώσσας (ελληνικής και αγγλικής), εργαστήρια για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη, καθώς και παρουσιάσεις/συζητήσεις σχετικά με τα πανεπιστήμια στην Ευρώπη και τις παρεχόμενες σπουδές.

¹⁵⁶ Το πρόγραμμα αυτό παρουσιάστηκε από τον εκπρόσωπο του ΣτΕ στην Περιφερειακή Συνάντηση Διαβούλευσης που διοργάνωσε η UNESCO το 2016 για την Περιφέρεια της Ευρώπης και Βορείου Αμερικής.

5.3.4. Υποστόχος 4.4

Η Επαγγελματική Εκπαίδευση & Κατάρτιση (ΕΕΚ) αποτελεί μια από τις βασικές προτεραιότητες του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων. Για την αναβάθμισή της, υλοποιείται από τον Απρίλιο 2016 Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο για την Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και της Μαθητείας. Βασικός στόχος είναι να γίνει το Επαγγελματικό Λύκειο ισότιμη επιλογή των αποφοίτων Γυμνασίου και να παρέχει γνώσεις και κατάλληλες τεχνικές και επαγγελματικές δεξιότητες που ανταποκρίνονται στα ενδιαφέροντα των μαθητών/-τριών σε συνδυασμό με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Το έργο «Μια Νέα Αρχή στα Ε.ΠΑΛ» αποτελεί μια δέσμη παρεμβάσεων στην Α' τάξη Λυκείου των ΕΠΑΛ, αρχικά σε 9 πιλοτικά σχολεία και στη συνέχεια στη φάση διεύρυνσης σε 400 περίπου σχολικές μονάδες. Οι παρεμβάσεις αφορούν σε ψυχοκοινωνική και γνωστική υποστήριξη των μαθητών, δημιουργία δικτύων υποστήριξης, υλοποίηση σχεδίων δράσης καθώς και συμπληρωματικών δράσεων.

Το «Μεταλυκειακό έτος- τάξη Μαθητείας» προσφέρει μια εναλλακτική μαθησιακή διαδρομή στο χώρο εργασίας με πλήρη εργασιακά και ασφαλιστικά δικαιώματα. Είναι υπό την εποπτεία των Επαγγελματικών Λυκείων και ακολουθεί συγκεκριμένο Πρόγραμμα Σπουδών διάρκειας 28 ωρών εβδομαδιαίως (τέσσερις ημέρες στο χώρο εργασίας και μια ημέρα εργαστηριακό μάθημα ειδικότητας στο αρμόδιο ΕΠΑ.Λ. ή/και Εργαστηριακό Κέντρο). Κατόπιν εξετάσεων που διενεργούνται από τον Εθνικό Οργανισμό Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΟΠΠΕΠ)¹⁵⁷ αποκτούν πιστοποιημένο τίτλο σπουδών επιπέδου 5 βάσει Εθνικού και Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων.

Στο πλαίσιο του Συστήματος πιστοποίησης τάξης Μαθητείας και αποφοίτων ΕΕΚ ενισχύεται η σύνδεση των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης με την αγορά εργασίας. Η Α' Φάση Εφαρμογής της Μαθητείας περιλαμβάνει το θεωρητικό εργαστηριακό μέρος που πραγματοποιείται στην εκπαιδευτική δομή (ΕΠΑΛ, ΣΕΚ, ΙΕΚ) και το πρακτικό μέρος που υλοποιείται στις επιχειρήσεις. Διεξάγεται κατά το 4ο

¹⁵⁷ Βλ. Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΟΠΠΕΠ). Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, εποπτευόμενο από τον Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων. Αποτελεί το διάδοχο φορέα της συγχώνευσης του Εθνικού Οργανισμού Πιστοποίησης Προσόντων (Ε.Ο.Π.Π.), του Εθνικού Κέντρου Πιστοποίησης Δομών Διά Βίου Μάθησης (Ε.Κ.Ε.Π.Ι.Σ.) και του Εθνικού Κέντρου Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Κ.Ε.Π.). <http://www.eopppep.gr/index.php/el/eopppep/identity> (προσπελάστηκε 21.07.2017)

προαιρετικό έτος μαθητείας των ΕΠΑΛ, μετά το πέρας της Β΄ τάξης των ΣΕΚ και μετά το πέρας του 4ου εξαμήνου στα ΙΕΚ. Οι μαθητευόμενοι αμείβονται με το 75% του μισθού του ανειδίκευτου εργάτη.

Το πρόγραμμα της Διεύθυνσης Νέας Γενιάς, της Γενικής Γραμματείας Δια Βίου Μάθησης και Νέας Γενιάς, με τίτλο «Τριπτόλεμος» έχει στόχο να ενημερώσει τους νέους που σκέπτονται να εγκατασταθούν στην περιφέρεια και να απασχοληθούν στον πρωτογενή τομέα της οικονομίας για τις βασικές προϋποθέσεις αλλά και τις πραγματικές συνθήκες τις οποίες θα αντιμετωπίζουν αν ασχοληθούν με τον αγροτικό τομέα.

Στο πλαίσιο καταπολέμησης του κοινωνικού αποκλεισμού, έχουν ιδρυθεί τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας¹⁵⁸ που απευθύνονται σε ενήλικες (άνω των 18 ετών). Τα άτομα που φοιτούν ΣΔΕ αποκτούν τίτλο ισότιμο με το Απολυτήριο Γυμνασίου. Η φοίτηση σε ΣΔΕ έχει στόχο να αναπτύξουν όσοι τα παρακολουθούν, βασικές γνώσεις και δεξιότητες είτε προέρχονται από το γενικό πληθυσμό είτε από κοινωνικές ομάδες όπως φυλακισμένοι, τσιγγάνοι, μετανάστες.

5.3.5. Υποστόχος 4.5

Σημαντική προτεραιότητα επίσης αποτελεί για το Υπουργείο Παιδείας η ένταξη Ευάλωτων Κοινωνικών Ομάδων (ΕΚΟ) στα δημοτικά σχολεία. Κατά τη λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής (ΖΕΠ)¹⁵⁹ υλοποιείται εντατικό πρόγραμμα εκμάθησης της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας αλλά και προετοιμασία σε άλλα διδακτικά αντικείμενα. Το πρόγραμμα στοχεύει στη μείωση της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου από μαθητές που προέρχονται από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες ή πολιτισμικές και θρησκευτικές ιδιαιτερότητες. Επιπλέον, γίνεται προσπάθεια να βελτιωθούν τα μαθησιακά αποτελέσματα και ιδιαίτερα γραμματισμός και αριθμητισμός και να υλοποιηθεί η ισότιμη πρόσβαση στην εκπαίδευση. Το ίδιο ισχύει και για την ένταξη και την εκπαίδευση των Μουσουλμανόπαιδων¹⁶⁰, μέσω της υλοποίησης εκπαιδευτικών δράσεων, όπως πιλοτικές παρεμβατικές δράσεις υποστήριξης στα Νηπιαγωγεία της Θράκης. Η δράση επιδιώκει να αποκτήσουν σιγά-σιγά οι μαθητές των νηπιαγωγείων άνετη χρήση δύο γλωσσών προφορικά και γραπτά.

¹⁵⁸ Βλ. για τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας στο Ν. 2525/1997.

¹⁵⁹ Βλ. για τις Τάξεις Υποδοχής στην εγκύκλιο του ΥΠ.Π.Ε.Θ στο: <http://www.alfavita.gr/sites/default/files/attachments/odigiess.pdf>, (προσπελάστηκε 25.07.2017).

¹⁶⁰ Βλ. για το πρόγραμμα στο: <http://www.museduc.gr/el/>, (προσπελάστηκε 25.07.2017).

Το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής, υποστηρίζοντας τη διασφάλιση του δικαιώματος πρόσβασης σε ποιοτική εκπαίδευση για όλους τους μαθητές με διάφορες αναπηρίες και ειδικές μαθησιακές ανάγκες, ανέπτυξε προγράμματα, σύμφωνα με τη Διεθνή Σύμβαση του Ο.Η.Ε. για τα Δικαιώματα των Αναπήρων. Μεταξύ αυτών είναι *προσβάσιμο εκπαιδευτικό και εποπτικό υλικό για μαθητές με αναπηρίες*¹⁶¹. Με όλα αυτά προωθείται η ποιοτική αναβάθμιση της Ειδικής Αγωγής και της Ενταξιακής Εκπαίδευσης, η διασφάλιση της καθολικής προσβασιμότητας και η προώθηση των ίσων ευκαιριών συμμετοχής και δικαιωμάτων στην ενταξιακή εκπαίδευση. Επιπλέον, το Ι.Ε.Π., συνεργάστηκε με άτομα με αναπηρία που συνέβαλαν στη μετατροπή της Σύμβασης σε προσιτές μορφές, δεδομένου ότι η Ακουστική μορφή, όλες οι μορφές της γραφής Braille και η παραγωγή στην Ελληνική Νοηματική Γλώσσα (ΕΝΓ) έγιναν από την Εθνική Ένωση Τυφλών και Κωφών.

Για την παροχή εξειδικευμένης εκπαιδευτικής υποστήριξης, προκειμένου να ενταθούν μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες σε σχολικές μονάδες, προσλαμβάνεται Ειδικό Βοηθητικό Προσωπικό (ΕΒΠ) για την εξυπηρέτηση των μαθητών που αδυνατούν να αυτοεξυπηρετηθούν καθώς και Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό (σχολικοί νοσηλευτές) για όσους μαθητές χρειάζονται υποστήριξη.

5.3.6. Υποστόχος 4.6

Η Ελλάδα συμμετέχει στο διαγωνισμό PISA¹⁶² του ΟΟΣΑ με αρμόδιο φορέα το ΙΕΠ. Πρόκειται για την ευρύτερη διεθνή έρευνα στον χώρο της εκπαίδευσης που έχει ως στόχο την αξιολόγηση του γραμματισμού (literacy) των 15χρονων μαθητών σε τρεις βασικούς τομείς, την Κατανόηση Κειμένου, τα Μαθηματικά και τις Φυσικές Επιστήμες.

5.3.7. Υποστόχος 4.7

Τα αναλυτικά προγράμματα είναι ευθυγραμμισμένα με τους εκπαιδευτικούς στρατηγικούς στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τον Στόχο Βιώσιμης Ανάπτυξης 4.7 δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην έννοια της κοινωνικής συνοχής και της συμμετοχής στην κοινωνική ζωή. Η Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη και η Εκπαίδευση για την Παγκόσμια Ιδιότητα του Πολίτη, μαζί με τις σχετικές έννοιες

¹⁶¹ Βλ. για το εκπαιδευτικό υλικό στο: <http://prosvasimo.gr/el/>, (προσπελάστηκε 25.07.2017).

¹⁶² Βλ. για το διαγωνισμό PISA του ΟΟΣΑ στην Ελλάδα στο: <http://iep.edu.gr/pisa/--pisa/pisa-2015> (προσπελάστηκε 27.07.2017).

όπως η διαφορετικότητα, η ισότητα, η δικαιοσύνη, τα ανθρώπινα δικαιώματα κλπ, ενσωματώνονται στα μαθήματα του προγράμματος σπουδών σε όλες τις βαθμίδες.

Το ΥΠ. Π. Ε. Θ ήταν ο συντονιστής του πιλοτικού προγράμματος του ΣτΕ για την αντιμετώπιση της βίας στα σχολεία μέσω της Δημοκρατικής Αγωγής του Πολίτη και της Εκπαίδευσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Οι άλλες χώρες που συμμετείχαν ήταν η Ουγγαρία, το Μαυροβούνιο, η Πολωνία και η Ρουμανία. Ο γενικός στόχος του προγράμματος ήταν να ευαισθητοποιηθούν οι μαθητές και οι μαθήτριες κατά της σχολικής βίας, να διερευνηθούν οι εκπαιδευτικές πολιτικές και πρακτικές για την αντιμετώπιση και την πρόληψη της βίας στο σχολείο και να αναπτυχθεί ένα αντίστοιχο σύστημα που να προωθεί τις δημοκρατικές αξίες του πολίτη και να καταπολεμά τη βία στο σχολείο.

Στο Πρόγραμμα Σπουδών «Περιβάλλον και Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη» επιδιώκεται να διαμορφωθεί περιβαλλοντική συνείδηση με την απόκτηση των απαραίτητων γνώσεων και την καλλιέργεια ικανοτήτων, αξιών, στάσεων που να παράγουν συμπεριφορές που αποβλέπουν στην ορθολογική αειφορική διαχείριση των φυσικών πόρων.

Με πρωτοβουλία του ΙΕΠ, υλοποιείται στα Γυμνάσια της χώρας κατά το σχολικό έτος 2016-2017 Θεματικής Εβδομάδας με τίτλο «Σώμα και Ταυτότητα»¹⁶³. Η Θεματική Εβδομάδα αποσκοπεί στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των μαθητών/-τριών του Γυμνασίου σε θέματα που συνδέονται με την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη ως προς τους άξονες διατροφή και τη ποιότητα ζωής, πρόληψη του εθισμού και των εξαρτήσεων και έμφυλες ταυτότητες. Για να υποστηριχτούν οι σχολικές μονάδες έχει δημιουργηθεί Φάκελος Εκπαιδευτικού Υλικού για κάθε έναν άξονα που περιλαμβάνει εκπαιδευτικά προγράμματα και εκπαιδευτικό υλικό που έχουν παραχθεί από φορείς και υπηρεσίες των Υπουργείων Παιδείας, Υγείας και Εσωτερικών, από κυβερνητικές και μη κυβερνητικές οργανώσεις, ερευνητικά κέντρα, ΑΕΙ, ΤΕΙ κ.ά.

Το δίκτυο των Κέντρων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (σε σύνολο 53) ασχολείται σε εθνικό επίπεδο με την υλοποίηση του υποστόχου 4.7 μέσω της προώθησης της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη. Τα ΚΠΕ διοργανώνουν

¹⁶³ Βλ. για τη θεματική εβδομάδα στο: <http://www.iep.edu.gr/el/thematiki-evdomada-category> (προσπελάστηκε 27.07.2017).

κάθε χρόνο δράσεις για μαθητές, για εκπαιδευτικούς αλλά και για τις τοπικές κοινωνίες.

Κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους επίσης, εκπονούνται από σχολεία Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Προγράμματα Σχολικών Δραστηριοτήτων, τα οποία διακρίνονται σε Προγράμματα Αγωγής Σταδιοδρομίας, Αγωγής Υγείας, Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και Πολιτιστικών Θεμάτων. Στην αρχή κάθε σχολικού έτους αποστέλλεται στις σχολικές μονάδες Α/θμιας και Δ/θμιας Εκπαίδευσης εγκύκλιος με οδηγίες¹⁶⁴.

Τα σχολεία που συμμετέχουν στο Δίκτυο ASP net (Associated Schools Project Network)¹⁶⁵, υλοποιούν προγράμματα που βασίζονται στις θεματικές ενότητες: Ειρήνη και Ανθρώπινα Δικαιώματα, Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη, Διαπολιτισμική Εκπαίδευση, Παγκόσμια Ιδιότητα του Πολίτη, Παγκόσμια Πολιτισμική Κληρονομιά. Για τη διετία 2016-2018 το ελληνικό δίκτυο συμμετέχει, με άλλες 12 χώρες, σε πιλοτικό πρόγραμμα για τα σχολεία ASP net –UNESCO με θέμα την Κλιματική Αλλαγή, στο πλαίσιο προώθησης του Παγκόσμιου Προγράμματος για την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη και του Στόχου 4.7.

¹⁶⁴ Βλ. την εγκύκλιο, 2016-2017 στο: <http://www.minedu.gov.gr/publications/docs2016/SXOLIKES-DRASTIRIOTITES.pdf>, (προσπελάστηκε 27.07.2017).

¹⁶⁵ Πρόκειται για ένα δίκτυο 10.000 σχολείων σε 181 χώρες που προωθεί τις αξίες και τις προτεραιότητες της UNESCO. Βλ. την πλατφόρμα του δικτύου στο: <https://aspnet.unesco.org/en-us> (προσπελάστηκε 30.07.2017).

6. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να μελετηθεί ο ρόλος της UNESCO σε παγκόσμιο επίπεδο, να διερευνηθεί σε ποιο πλαίσιο διαμορφώνει ή και καθορίζει ο διεθνής οργανισμός την εκπαιδευτική πολιτική του και με ποιο τρόπο αυτή επηρεάζει τις εθνικές πολιτικές. Επίσης, επιδιώκεται να αναδειχθεί η διάδραση με άλλους διεθνείς και περιφερειακούς οργανισμούς (ΟΟΣΑ, ΣτΕ, ΕΕ) στη διαμόρφωση και υλοποίηση των πολιτικών. Ειδικότερα,, επιχειρείται να διευκρινιστεί ποιος είναι ο ρόλος της UNESCO στη διαμόρφωση και υλοποίηση της Εκπαίδευσης 2030, τις πρωτοβουλίες που αναλαμβάνει, τους μηχανισμούς διάχυσης των νορμών και των στόχων, τη διαδικασία συντονισμού και παρακολούθησης που αναπτύσσει καθώς και τη συνεργασία με άλλους οργανισμούς.

Τα ερευνητικά ερωτήματα που τέθηκαν κατά την έρευνα, συνδέονται με τη λειτουργία της UNESCO και το πλαίσιο των συμπεριφορών που διαμορφώνει γύρω από κάθε αρμοδιότητά της. Σημαντική πτυχή αυτού του πλαισίου αποτελεί η διαπίστωση ότι η εκπαίδευση αποτελεί θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα. Με βάση αυτή την παραδοχή, δίνεται έμφαση στη διασφάλιση μιας συμπεριληπτικής και ισότιμης, ποιοτικής εκπαίδευσης και στην προώθηση ευκαιριών διά βίου μάθησης για όλους.

Ως πρώτο ερευνητικό ερώτημα τέθηκε το ακόλουθο: Οδηγεί το πλαίσιο αυτό στην αλλαγή των πολιτικών της εκπαίδευσης και πώς οι αλλαγές αυτές ενσωματώνονται ή αντανακλώνται στα εθνικά συστήματα; Ως δεύτερο ερώτημα τέθηκε αν είναι σημαντική η συμβολή των οργανισμών Ευρωπαϊκή Ένωση, Συμβούλιο της Ευρώπης και ΟΟΣΑ στην υλοποίηση της Εκπαίδευσης 2030.

Οι αρχικές υποθέσεις εργασίας α) το παγκόσμιο πλαίσιο της Εκπαίδευσης 2030, με την UNESCO σε συντονιστικό ρόλο, επηρεάζει τις εθνικές πολιτικές, αλλά όχι ομοιόμορφα και β) ο ΟΟΣΑ, η ΕΕ και το ΣτΕ παίζουν σημαντικό ρόλο στη διαδικασία υλοποίησης της Εκπαίδευσης 2030, επιβεβαιώνονται από τα ευρήματα της έρευνας.

Πιο συγκεκριμένα, ο Στόχος 4 αποτελεί ίσως τον πιο σημαντικό από τους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης, καθώς η εκπαίδευση μπορεί να εξοπλίσει τους ανθρώπους όλων των ηλικιών με δεξιότητες και γνώση, ώστε να είναι ικανοί να διεκδικήσουν ένα καλύτερο μέλλον. Η επένδυση μίας χώρας στην ενίσχυση του εκπαιδευτικού τομέα της, είναι το κλειδί για την ανάπτυξη της οικονομίας και της

κοινωνίας της. Χωρίς αυτή την επένδυση, η πρόοδος σε όλους τους παγκόσμιους δείκτες για τη βιώσιμη ανάπτυξη θα είναι ανεπαρκής δεδομένου ότι οι ανισότητες στην πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση μεταξύ των χωρών και των διαφορετικών περιοχών, εξακολουθούν να παραμένουν σε υψηλά επίπεδα.

Επιπλέον, η εκπαίδευση είναι μέρος της παγκόσμιας διακυβέρνησης της αειφόρου ανάπτυξης, με την UNESCO σε κεντρικό ρόλο. Όπως προέκυψε από την έρευνα, η UNESCO αποτελεί τον εξειδικευμένο οργανισμό των Ηνωμένων Εθνών για την εκπαίδευση και ο εκπαιδευτικός τομέας της είναι ο μεγαλύτερος στον οργανισμό, γεγονός που υπογραμμίζει ότι η εκπαίδευση αποτελεί την σημαντικότερη προτεραιότητα της. Από το 1990 έως και το 2015 ήταν ο ηγετικός φορέας υλοποίησης της Εκπαίδευσης για Όλους. Σε συνεργασία με άλλους οργανισμούς των Ηνωμένων Εθνών διοργάνωσε δύο πολύ σημαντικές Διασκέψεις, στο Ζομπιέν το 1990 και στο Ντακάρ το 2000. Από αυτές τις συναντήσεις προέκυψαν τα πλαίσια υλοποίησης τα οποία έπρεπε να ακολουθούν τα κράτη-μέλη, ως οι κύριοι φορείς υλοποίησης της Εκπαίδευσης για όλους. Για την στήριξη αλλά και παρακολούθηση της προόδου των κρατών, η UNESCO δημιούργησε μηχανισμούς, όπως η Διοικούσα Επιτροπή για την Εκπαίδευση για Όλους, η Ομάδα Υψηλού Επιπέδου, η Ομάδα Εργασίας, η Παγκόσμια Έκθεση Παρακολούθησης. Επιπλέον, εξέδιδε Εκθέσεις είτε ενδιάμεσες, είτε στο τέλος κάθε διαδικασίας, και όταν προέκυπτε ότι υπήρχαν κενά και παραλείψεις διαμόρφωνε νέους μηχανισμούς προκειμένου να ενισχύσει ή και να πιέσει τους δρώντες να προχωρήσουν την υλοποίηση. Παράλληλα, ανέπτυξε συνεργασίες με οργανισμούς, όπως ο ΟΟΣΑ για τη συλλογή δεδομένων ή την Ευρωπαϊκή Ένωση ως δωρητή προς τις αναπτυσσόμενες χώρες. Συγχρόνως, μέσα από Συνθήκες ή Συστάσεις προωθούσε τις αποφάσεις των Ηνωμένων Εθνών ως προς το δικαίωμα στην εκπαίδευση και την ανάπτυξη. Έως το 2015, οπότε και έληξαν οι Αναπτυξιακοί Στόχοι της Χιλιετίας, το ενδιαφέρον της και το έργο της ήταν κυρίως στραμμένο στις αναπτυσσόμενες χώρες στις οποίες η πρόσβαση στην εκπαίδευση υπολείπονταν σημαντικά.

Κατά την έρευνα επιπλέον διαπιστώθηκε ότι με το τέλος της Χιλιετίας και μέσα από εκθέσεις και Διασκέψεις, όπως το 2012 η Διάσκεψη στο Ρίο για την Αειφόρο Ανάπτυξη, έγινε μια σημαντική στροφή. Καθώς διαπιστώθηκε ότι οι στόχοι δεν είχαν επιτευχθεί και υπήρχαν ακόμη πράγματα που έπρεπε να γίνουν, αναζητήθηκε ένα νέο αναπτυξιακό πλαίσιο σε παγκόσμιο επίπεδο. Το ενδιαφέρον μετατοπίστηκε από το

περιβάλλον και στους τρεις πυλώνες της αειφόρου ανάπτυξης περιβάλλον, οικονομία, κοινωνία. Το 2015 υιοθετήθηκαν οι 17 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης που αποτελούν τη νέα ατζέντα. Η νέα αναπτυξιακή Ατζέντα 2030 αφορά πλέον όλες τις χώρες αναπτυσσόμενες και ανεπτυγμένες και έχει ως Βασικό στόχο την εξάλειψη της φτώχειας. Η εκπαίδευση έχει κομβικό ρόλο καθώς έγινε παραδεκτό ότι μπορεί να επηρεάσει και να διαμορφώσει και του άλλους στόχους.

Η UNESCO, σε όλη αυτή τη διαδικασία φαίνεται να δραστηριοποιείται ενεργά. Συντονίζει τις διαβουλεύσεις μεταξύ των ενδιαφερομένων μερών, προωθεί τα θέματα της εκπαίδευσης στα όργανα των Ηνωμένων Εθνών, συνεργάζεται με άλλα όργανα όπως η UNECE, συμμετέχει στη διαμόρφωση του τελικού στόχου για την εκπαίδευση και των υποστόχων, σε συνεργασία με τα κράτη-μέλη και άλλους φορείς εκπονεί το νέο Πλαίσιο Δράσης για την Εκπαίδευση 2030. Εν ολίγοις, διαμορφώνει ένα πλαίσιο παγκόσμιας διακυβέρνησης της εκπαίδευσης, του οποίου είναι βασικό μέρος.

Με την έναρξη της Εκπαίδευσης 2030, η UNESCO έχει ήδη προχωρήσει στη δημιουργία του μηχανισμού υλοποίησης καθώς της έχει και πάλι ανατεθεί ο συντονισμός. Αναδιοργανώνει και διευρύνει τον εκπαιδευτικό της τομέα, δημιουργεί τη Διοικούσα Επιτροπή 2030, πιο διευρυμένη όμως από αυτήν της Εκπαίδευσης για Όλους. Προσκαλεί να συμμετάσχουν στην Επιτροπή περιφερειακοί οργανισμοί ή ενώσεις κατόπιν συμφωνίας των κρατών –μελών. Αναγνωρίζει ότι σε μια τόσο μεγάλη και φιλόδοξη ατζέντα, χρειάζεται υποστήριξη από το περιφερειακό επίπεδο, ιδιαίτερα όσον αφορά στη διαδικασία παρακολούθησης της προόδου. Στις περιφέρειες υπάρχουν ήδη μηχανισμοί συγκέντρωσης στοιχείων για τα κράτη-μέλη τους όπως η Ευρωπαϊκή Ένωση και το Συμβούλιο της Ευρώπης. Στο στάδιο παρακολούθησης θα συμμετάσχει και ο ΟΟΣΑ, ως ο κατεξοχήν οργανισμός συγκέντρωσης στοιχείων και δεδομένων. Η μεταξύ τους συνεργασία θα βοηθήσει στην αποφυγή επικαλύψεων.

Αναφορικά με την εξεταζόμενη μελέτη περίπτωσης, προκύπτει ότι η Ελλάδα θέτει το συντονισμό για την εφαρμογή των στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης σε υψηλό πολιτικό επίπεδο. Ως προς το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, υφιστάμενες πολιτικές και δράσεις ανταποκρίνονται στον Στόχο 4 και τους επτά υποστόχους. Αυτό αποτελεί τη βάση για περαιτέρω σχεδιασμό και αποφάσεις. Δεν έχει ακόμη όμως διαφανεί ότι η πολιτική ηγεσία έχει οικειοποιηθεί την εφαρμογή της Εκπαίδευσης 2030 και ότι έχει στραφεί σε συνεργασίες και διαβουλεύσεις με τα

ενδιαφερόμενα μέρη. Το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής, ως το κύριο συμβουλευτικό όργανο, διαμορφώνει προτάσεις που συνάδουν με τους υποστόχους, όπως οι δράσεις που αφορούν στα δικαιώματα του ανθρώπου και πιο συγκεκριμένα στα δικαιώματα των ατόμων ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, βλέποντας προς ένα συμπεριληπτικό σχολείο. Η Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη είναι ένας τομέας με πολλές δραστηριότητες κυρίως από τα σχολεία, ενώ η Στρατηγική για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση αποτελεί έναν ολοκληρωμένο σχεδιασμό, ο οποίος υποστηρίζεται από συγκεκριμένες δράσεις όπως το έτος Μαθητείας.

Συμπερασματικά, η UNESCO με τη λειτουργία της διαμορφώνει ένα πλαίσιο συμπεριφορών που προσανατολίζει τα ενδιαφερόμενα μέρη στην επίτευξη μιας συμπεριληπτικής και ισότιμης, ποιοτικής εκπαίδευσης, προωθώντας συγχρόνως τις ευκαιρίες διά βίου μάθησης για όλους. Το πλαίσιο αυτό επηρεάζει και διαμορφώνει την πολιτική της εκπαίδευσης σε εθνικό επίπεδο, αν και όχι ομοιόμορφα σε όλες τις χώρες, καθώς η υλοποίηση της Εκπαίδευσης 2030 θα πρέπει να στηρίζεται σε νομοθετικές ρυθμίσεις, υπουργικές αποφάσεις και εκπόνηση προγραμμάτων, όπως φαίνεται και από τη μελέτη περίπτωσης.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, το Συμβούλιο της Ευρώπης και ο ΟΟΣΑ συμβάλλουν στην υλοποίηση της Εκπαίδευσης 2030 τόσο στην παρακολούθηση της υλοποίησης μέσα από τους μηχανισμούς που διαθέτουν όσο και στο σχεδιασμό, ως μέλη της Διοικούσας Επιτροπής 2030.

ΠΡΟΤΑΣΗ

Η νέα αναπτυξιακή ατζέντα περιέχει προκλήσεις αλλά παρουσιάζει και ευκαιρίες. Πρόκληση και συγχρόνως ευκαιρία είναι η ίδια η υλοποίησή της. Πολλοί υποστηρίζουν ότι πρόκειται για ένα μεγαλεπήβολο εγχείρημα και διατηρούν επιφυλάξεις για την επιτυχία του. Είναι γεγονός ότι ακόμη και σήμερα, καθώς έχουν συμπληρωθεί δύο χρόνια από την υιοθέτηση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης, κάποια στοιχεία, όπως αυτά που παρουσιάζονται στην Έκθεση GEMR για την εκπαίδευση, είναι αποθαρρυντικά. Η δομή όμως των Στόχων και η αρχιτεκτονική των μεταξύ τους διασυνδέσεων παραπέμπει σε συνεργασίες όλων των εμπλεκόμενων μερών και αυτό είναι ενθαρρυντικό γιατί απαιτεί οριζόντιες δράσεις, συνοχή των πολιτικών, συνεργασία όλων των φορέων. Αυτό σημαίνει διαφορετική στάση κατά τη

διαδικασία υλοποίησης και ιδιαίτερα σε εθνικό επίπεδο. Μαθαίνοντας από τα λάθη και τις παραλήψεις της προηγούμενης ατζέντας, αποφεύγοντας τη συνηθισμένη πρακτική “business as usual” (Jeffrey Sachs)¹⁶⁶, υπάρχει δυνατότητα, τώρα στην αρχή, να τεθούν καλύτερες και πιο γερές βάσεις.

Πιο συγκεκριμένα, η παρότρυνση της UNESCO για οικειοποίηση της Εκπαίδευσης 2030 κυρίως σε εθνικό επίπεδο, με τη διοργάνωση διαβουλεύσεων (consultations) μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων μπορεί να λειτουργήσει και για την Ελλάδα, ως σημείο εκκίνησης για την ανάπτυξη των απαραίτητων συμπράξεων (UNESCO, 2016e, National Guidelines). Στο σημείο αυτό η επιστημονική και ερευνητική κοινότητα μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο καθώς ακαδημαϊκοί και ερευνητές είχαν λάβει ενεργό μέρος στις διαπραγματεύσεις για τη διαμόρφωση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης.

Καθώς παρατηρείται καθυστέρηση σε επίπεδο πολιτική ηγεσίας των υπουργείων, η πανεπιστημιακή κοινότητα μπορεί να αναλάβει την πρωτοβουλία για τη διοργάνωση τέτοιου είδους διαβουλεύσεων με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη¹⁶⁷ καθώς και τη διασύνδεση των ελληνικών πανεπιστημίων με ελληνικά και διεθνή δίκτυα. Πρώτο βήμα προς αυτή την κατεύθυνση θα μπορούσε να είναι η σύνδεση της Χάρτας Αειφορίας¹⁶⁸ των Πανεπιστημίων με τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης.

¹⁶⁶ Ο Jeffrey Sachs, Καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Κολούμπια, υπήρξε Σύμβουλος του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών για θέματα Αειφόρου Ανάπτυξης και σήμερα είναι επικεφαλής του Δικτύου Λύσεων για την Αειφόρο Ανάπτυξη των Ηνωμένων Εθνών, βλ. σχετική αναφορά στην υποσημείωση 37.

¹⁶⁷ Βλ. την επίσημη παρουσίαση στο ΕΚΠΑ του Ελληνικού Δικτύου Λύσεων για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη των Ηνωμένων Εθνών (SDSN GREECE) στο: <http://www.uoa.gr/anakoinoseis-kai-ekdhloseis/ekdhloseis-hmerides-synedria/proboli-ekdilwshs/3o-synedrio-toy-mesogeiakoy-perifereiakoy-diktyoy-med-sdsn.html> (προσπελάστηκε 07.09.2017).

¹⁶⁸ Η Χάρτα Αειφορίας των Πανεπιστημίων υιοθετήθηκε τον Ιούλιο 2011 από την 67^η Σύνοδο των Πρυτάνεων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ

Ασδεράκη, Φ. (2008), *Ευρώπη και Παιδεία, Ο Ευρωπαϊκός Χώρος Ανώτατης Εκπαίδευσης*, Αθήνα: Ι.ΣΙΔΕΡΗΣ.

Δηλάρη, Β. (2015), *Η Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη στην μετά το 2015 ατζέντα*, ηλεκτρονικό Περιοδικό ΠΕΕΚΠΕ, τεύχος 8(53), διατίθεται σε: <http://www.peekremagazine.gr/issue/482> (προσπελάστηκε 20.05.207).

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2015), Δελτίο Τύπου, *Το νέο θεματολόγιο 2030 των Ηνωμένων Εθνών* διατίθεται σε: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-5708_el.htm, (προσπελάστηκε 16.09.2017).

Νάσκου-Περράκη Π, Αντωνόπουλος Κ., Σαρηγιαννίδης Μ., (2015), *Διεθνείς Οργανισμοί*, Εκδ. Σάκκουλα.

Τσαούσης, Δ. Γ. (2007), *Η εκπαιδευτική πολιτική των Διεθνών Οργανισμών*, Αθήνα, εκδ. Gutenberg.

Χριστοδούλου, Α. (2012), *Παιδεία, εκπαίδευση, αξίες. Σημειωτική προσέγγιση*. University Studio Press, Θεσσαλονίκη.

Nye, Joseph S. (2005), *Ήπια ισχύς: Το μέσο επιτυχίας στην παγκόσμια πολιτική*, μετάφραση Ερρίκος Μπαρτζινόπουλος, επιμέλεια Σωτήρης Ντάλης. 1η έκδ.-Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, 2005.

Heywood A. (2013), *Διεθνείς σχέσεις και πολιτική στην παγκόσμια εποχή*, μετάφραση και επιμέλεια, Χρήστος Φραγκονικολόπουλος και Φίλιππος Προέδρου. Εκδόσεις Κριτική.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΕΣ

Adler, E. & P. Haas (1992), “Conclusion: epistemic communities, world order, and the creation of a reflective research program”, *International Organization*, Vol. 46 (1), 367-390.

Asderaki, F. (2017), “*What Education does Europe need, in the context of Agenda 2030*”, paper presented in the Annual Informal Meeting of the European Network of National Commissions for UNESCO, 2nd – 5th of April 2017, Thessaloniki

Asderaki, F. (2013), “*Effectiveness and Regime Complexity: The Diffusion of Higher Education Reforms in the European Union Countries*”, Paper presented in the Annual Convention of the International Studies Association “The Politics of International Diffusion: Regional and Global Dimensions”, San Francisco, California, 3-6 April 2013.

Baker, S. (2006), *Sustainable Development*. London & New York: Routledge.

Chabbott, C. (2003), *Constructing education for development International Organizations and Education for All*, 2003, New York, Routledge Falmer.

Council of Europe (2016a), MED-25-3, Final Declaration, 25th Standing Conference of Ministers of Education, “*SECURING DEMOCRACY THROUGH EDUCATION*”- The development of a Reference Framework of Competences for Democratic Culture”, April 2016. Brussels.

Council of Europe (2016b), *Competences for democratic culture- Living together as equals in culturally diverse democratic societies*. Council of Europe, Strasbourg.

Council of the EU (2012), Council Conclusions, *Rio +20: Pathways to a sustainable future*, 3152th Environment Council meeting, Brussels.

Council of the EU (2014), General Affairs Council meeting, Council Conclusions, *Conclusions on a transformative agenda*, Brussels.

Didham, R. & Ofei-Manu, P., (2015), *The role of education in the sustainable development agenda: Empowering a learning society for sustainability through quality education*, IGES (2015). Achieving the Sustainable Development Goals: From Agenda to Action. Hayama: Institute for Global Environmental Strategies.

European Commission (2016a), Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions, *Next steps for a sustainable European future: European Union action for sustainability*, COM (2016) 739 Final, Strasbourg, 22.11.2016.

European Commission (2016b), Commission Staff Working Document, *Key European Action supporting the 2030 Agenda and the Sustainable Development Goals*, SWD (2016) 390 final, Strasbourg, 22.11.2016.

European Union (2013), *EU Speaking-points on ‘Employment and decent work for all, social protection, youth, education, culture’*, Meeting of the General Assembly Open Working Group on Sustainable Development Goals.

European Commission-Eurostat (2017), EU SDG Indicator Set, Indicators for Monitoring the Sustainable Development Goals (SDGS) in an EU Context, final version.

Drake, J. and Nikolaidis, K. (1992), “Ideas, interests, and institutionalization: “Trade in services” and the Uruguay Round, *International Organization*, Vol. 46, (1), 37-100.

Haas, P. (1992), “Introduction Epistemic Communities and International Policy Coordination”, *International Organization*, Vol. 46 (1), 1-35.

Global Partnership for Education (2015), “17 ways education influences the new 17 global goals”, Διατίθεται σε: <http://www.globalpartnership.org/blog/17-ways-education-influences-new-17-global-goals> (προσπελάστηκε 16.06.2017)

Krasner D. S. (ed), (1983), *International Regimes*, Ithaka: Cornell University Press.

Mundy, K. (2006), Book Review Colette Chabbott *Constructing Education for Development: International Organizations and Education for All*, Routledge Falmer, 2003, *Comparative Education Review*, Ontario Institute for Studies in Education of the University of Toronto, pp.296-298.

OECD (2016a), *Better policies for 2030: An OECD Action Plan on SDG’s*. Διατίθεται σε: <https://www.oecd.org/dac/Better%20Policies%20for%202030.pdf> (προσπελάστηκε 10.06.2017).

OECD (2016b), *Global Competency for an inclusive world*. Διατίθεται <https://www.oecd.org/education/Global-competency-for-an-inclusive-world.pdf> (προσπελάστηκε 10.06.2017).

Pisano, U. and Berger, G. (2016), *Stakeholders activities in support of the 2030 Agenda for SD and the SDGs implementation: A view on current activities towards implementation*. ESDN Quarterly Report 41, July 2016, ESDN Office: Vienna.

Pisano, U., Endl, A. and Berger G. (2012), *The Rio+20 Conference 2012: Objectives, processes and outcomes*. ESDN Quarterly Report 25, June 2-12, ESDN Office: Vienna.

Rogers, P. P., Jalal, K. F., Boyd., J. A. (2008), *An introduction to sustainable development*. London: Earthscan.

Sachs, J. D. (2012), *“From Millennium Development Goals to Sustainable Development Goals”*, Viewpoint, Earth Institute, Columbia University, New York, Vol 379, June 9, 2012. Διατίθεται σε:

<https://pdfs.semanticscholar.org/8152/d5998dd896b02962e3f5a021b20cb831d001.pdf>
(προσπελάστηκε 20.08.2017)

Tikly, L. (2016), *“Education for All as a Global Regime of Educational Governance: Issues and Tensions”* in Shoko Yamada (ed.) *Post-Education-Forall and Sustainable Development Paradigm: Structural Changes with Diversifying Actors and Norms (International Perspectives on Education and Society, Volume 29)* Emerald Group Publishing Limited, pp.37 – 65

UNECE (2016), *10 years of UNECE Strategy for Education for Sustainable Development*, Geneva.

UNECE (2013), *Empowering educators for a sustainable future*. Geneva.

UNECE (2012), *Learning for the future-competences for ESD*, Geneva.

UNESCO (2017a), *UNESCO and Education*, Paris, UNESCO.

UNESCO (2017b), *Aid to education is stagnating and not going to countries most in need*, policy paper 31, ED/GEMR/MRT/2017/31/REV2. UNESCO, Paris.

UNESCO (2017c), *ED/GEMR/MRT/SDG4 Strengthening Peer Learning of Education Policies for SDG4: The role of Regional Organizations*. UNESCO, Paris.1

UNESCO (2017d), *Education for Sustainable Development Goals-Learning Objectives*. UNESCO, Paris.

UNESCO (2016a) *Basic Texts*. UNESCO, Paris.

UNESCO (2016b), Review Mc Evoy, C. *Historical efforts to implement the UNESCO 1974 Recommendation on Education in light of 3 SDGs Targets*.

UNESCO (2016c), *A Teachers Guide on the Prevention of Violent Extremism*. UNESCO, Paris.

UNESCO (2016d), *GEMR Education for People and Planet*. UNESCO, Paris.

UNESCO (2016e), *Regional Meeting on SDG4-Education 2030 for Europe and North America Region*. Διατίθεται σε:

<http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002463/246305E.pdf>, (προσπελάστηκε 11.06.2017).

UNESCO (2016f), *Unpacking Sustainable Development Goal 4-Education 2030, Guide*. Διατίθεται σε: <http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002463/246300E.pdf> (προσπελάστηκε 11.06.2017).

UNESCO (2015a), *Education 2030. Incheon Declaration: Towards inclusive and equitable quality education and lifelong learning for all and Education 2030 Framework for Action*. UNESCO, Paris.

UNESCO (2015b), *Rethinking Education: Towards a global common good?* UNESCO, Paris.

UNESCO (2015c), *Where do the proposed education targets fall short?* ED/EFA/MRT/2015/PP/16. UNESCO, Paris.

UNESCO (2015d), *Pricing the Right to Education: The Cost of Reaching New Targets by 2030*, ED/EFA/MRT/2015/PP/18/REV3. UNESCO, Paris.

UNESCO (2015e), *Education for All 2015: Regional Review for Europe and North America*. Διατίθεται σε:

https://www.unesco.de/fileadmin/medien/Dokumente/Bildung/2015_UNESCO_EFA_2015_Regional_Review_Europe_and_North_America.pdf(προσπελάστηκε 23.06.2017).

UNESCO (2015f), Paris Statement, Regional Ministerial Conference on Education Post- 2015, European and North American States, διατίθεται σε: http://www.unesco.org/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/ED/ED_new/Paris_Statement.pdf , (προσπελάστηκε 10.04.2017)

UNESCO (2015g), EFA GMR *Education for All 2000-2015: Achievements and Challenges*, Paris UNESCO.

UNESCO Institute for Statistics (UIS) and UNICEF (2015), *Fixing the Broken Promise of Education for All: Findings from the Global Initiative on Out-of-School Children*. Montreal: UIS.

UNESCO (2014a), *Global Citizenship Education: Preparing learners for the challenges of the twenty-first century*. Paris, UNESCO.

UNESCO (2014b), GEMR, *Sustainable Development Begins with Education: How education can contribute to the proposed post-2015 goals*. Paris, UNESCO.

UNESCO (2014c), Joint proposal of the EFA Steering Committee on Education Post-2015, διατίθεται σε: <http://unesdoc.unesco.org/images/0022/002276/227658E.pdf>, (προσπελάστηκε 10.05.2017).

UNESCO (2014d), *The Muscat Agreement*, διατίθεται σε: <http://www.unesco.org/fileadmin/MULTIMEDIA/FIELD/Santiago/pdf/Muscat-Agreement-ENG.pdf>, (προσπελάστηκε 17.04.2017)

UNESCO (2014e), *Roadmap for implementing the Global Action Programme on ESD*. UNESCO, Paris.

UNESCO (2014f), *Global Citizenship Education: Preparing learners for the challenges of the 21st century*, UNESCO, 2014.

UNESO-UIS (2014), *Towards indicators for a post-2015 education framework* (version 2). Montréal, Canada.

UNESCO-UNICEF (2013), *Report of the Global Thematic Global Consultation on Education in the Post-2015 Development Agenda*, διατίθεται σε:

http://www.unicef.org/education/files/Making_Education_a_Priority_in_the_Post-2015_Development_Agenda.pdf, (προσπελάστηκε 19.05.2017)

UNESO-UIS (2012), *International Standard Classification in Education: ISCED 2011*, Montreal, Canada.

UNESCO (2011a), *From Green Economies to Green Societies*. Διατίθεται σε:

<http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002133/213311e.pdf>, (προσπελάστηκε 16.03.2017)

UNESCO (2011b), *UNESCO and EDUCATION-Everyone has the right to education*. UNESCO, Paris.

UNESCO (2010), Irina Bokova, *A New Humanism for the 21st Century*, Paris 2010.

Διατίθεται σε: <http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001897/189775e.pdf> , (προσπελάστηκε 17.03.2017).

UNESCO (2009), *Final Report of the World Conference on Education for All*, W. Haddad, N. Colletta, N. Fisher, M. Lakin, R. Rinaldi, Executive Secretariat, WCEFA Inter-Agency Commission., Inter-Agency Commission (UNDO, UNESCO, UNICEF, WORLD BANK) UNICEF House, New York N.Y., U.S.A., First Printing: May 1990

UNESCO (2000a), *The Dakar Framework for Action. Education for All: Meeting our Collective Commitments*. UNESCO, Paris.

UNESCO (2000b), *World Education Forum, Final Report*. UNESCO, Paris.

UNESCO (1990), *World Declaration on Education for All and Framework for Action to Meet Basic Learning Needs*. UNESCO, for the Secretariat of the International Consultative Forum on Education for All. First Printing: New York April 1990.

United Nations (2017), *The Sustainable Development Goals Report*. DESA, UN, New York.

United Nations (2016a), *Report of the Secretary-General, Critical Milestones towards coherent, efficient and inclusive follow-up and review at the global level*. Διατίθεται

σε: [https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/8917SAMOA\(2\).pdf](https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/8917SAMOA(2).pdf)
(προσπελάστηκε 28.08.2017).

United Nations (2015a), *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development* (A/RES/70/1), διατίθεται σε:

http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/70/1&Lang=E,
(προσπελάστηκε 15.06. 2017).

United Nations (2015b), *The Millennium Development Goals Report*. New York N.Y., U.S.A., 2015.

United Nations (2014a), Report of the Open Working Group of the General Assembly *on Sustainable Development Goals*, διατίθεται σε:

http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/68/970 (προσπελάστηκε 12.08.2017).

United Nations (2014b), Synthesis Report of the Secretary General: *The Road to dignity by 2030: ending poverty, transforming all lives and protecting the planet*, διατίθεται σε:

http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/69/700&Lang=E
(προσπελάστηκε 13.08.2017).

United Nations (2013), Open Working Group of the General Assembly on Sustainable Development Goals, (A/67/L.48/Rev.1), διατίθεται σε:

http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/67/L.48/Rev.1&Lang=E,
(προσπελάστηκε 10.08.2017).

United Nations (2012a), *Conference Rio+20, “The Future We Want”*, διατίθεται σε:

<http://rio20.net/wp-content/uploads/2012/06/N1238164.pdf>, (προσπελάστηκε 10.05.2017)

United Nations (2012b), UN Task Team on the Post 2015 UN Development Agenda, Discussion Note. Διατίθεται σε:

<https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/843taskteam.pdf>
(προσπελάστηκε 10.05.017)

United Nations (1987), Report of the World Commission on Environment and Development, *Our Common Future*, διατίθεται σε: <http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf>, (προσπελάστηκε 10.05.2017)

Osorio-Vargas, J. (2016) *Access to quality education, the new paradigm*, Spotlights on the SDG's. Διατίθεται σε: https://www.2030spotlight.org/sites/default/files/contentpix/spotlight/pdfs/spotlight_ch2_4.pdf (προσπελάστηκε 14.06.2017)

ΠΗΓΕΣ ΤΟΥ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

UN Sustainable Development Knowledge Platform
<https://sustainabledevelopment.un.org>

Global Partnership for Education
<http://www.globalpartnership.org/>

Spotlight on Sustainable Development
<https://www.2030spotlight.org/en>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Στόχος 4 (SDG4)- ΠΟΙΟΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ (QUALITY EDUCATION)

“Διασφαλίζουμε ισότιμη και ποιοτική εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς και προάγουμε ευκαιρίες δια βίου μάθησης για όλους”.

- 4.1** Να διασφαλιστεί, έως το 2030, ότι όλα τα κορίτσια και όλα τα αγόρια θα ολοκληρώνουν την δωρεάν, ισότιμη και ποιοτική πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, που οδηγεί σε συναφή μαθησιακά αποτελέσματα.
- 4.2** Να διασφαλιστεί, έως το 2030, ότι όλα τα κορίτσια και τα αγόρια θα έχουν πρόσβαση σε ποιοτική ανάπτυξη και φροντίδα κατά τα πρώτα χρόνια της παιδικής τους ηλικίας καθώς και πρόσβαση στην προσχολική εκπαίδευση έτσι ώστε να προετοιμαστούν για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση.
- 4.3** Να διασφαλιστεί, έως το 2030, ισότιμη πρόσβαση για όλες τις γυναίκες και άνδρες σε προσιτή και ποιοτική τεχνική, επαγγελματική και τριτοβάθμια εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένων των πανεπιστημίων.
- 4.4** Να αυξηθεί ουσιαστικά, έως το 2030, ο αριθμός των νέων και των ενηλίκων οι οποίοι έχουν τις απαιτούμενες δεξιότητες, συμπεριλαμβανομένων των επαγγελματικών και τεχνικών δεξιοτήτων για απασχόληση, αξιοπρεπείς θέσεις εργασίας και ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας.
- 4.5** Να εξλειφθούν, έως το 2030, διακρίσεις στην εκπαίδευση με βάση το φύλο και να διασφαλιστεί ισότιμη πρόσβαση σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης για τους ευάλωτους πολίτες συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρία, των αυτοχθόνων πληθυσμών και των παιδιών σε ευάλωτες καταστάσεις .
- 4.6** Να διασφαλιστεί, έως το 2030, ότι οι νέοι στο σύνολό τους και ένα σημαντικό ποσοστό ενηλίκων, ανδρών και γυναικών, θα αποκτήσουν ικανοποιητικό επίπεδο γραμματισμού και αριθμητισμού.
- 4.7** Να διασφαλιστεί, έως το 2030, ότι όλοι οι εκπαιδευόμενοι θα αποκτήσουν τη γνώση και τις δεξιότητες που χρειάζονται για να προάγουν την βιώσιμη ανάπτυξη, μεταξύ άλλων, μέσω της εκπαίδευσης για την αειφόρο ανάπτυξη που προάγει τον βιώσιμο τρόπο ζωής, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της ισότητας των φύλων, την προώθηση της κουλτούρας της ειρήνης και της μη-βίας, την ιδιότητα του παγκόσμιου πολίτη, καθώς και την αναγνώριση της πολιτιστικής ποικιλομορφίας και της συμβολής του πολιτισμού στην βιώσιμη ανάπτυξη.